ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 14. MAJA 1981 ŠTEVILKA: 18 ● LETO: XXX

Na socialistično Jugoslavijo gledam v mednarodni konstelaciji, v kontekstu nadaljnjega mednarodnega razvoja. Na razvoj pri nas gledam optimistično, zlasti če upoštevam vse ukrepe, ki jih sprejemamo, da bi utrdili notranji položaj pri nas. Jugoslavija si je med vojno in po vojni pridobila velik ugled. Ko bomo ustvarili še več materialnih sredstev, bodo ljudje drugače gledali na mnoge zadeve, večala pa se bo tudi zavest o tem, kaj pomeni enotna Jugoslavija. Biti moramo le nekoliko budnejši in ne dovoliti raznih odklonov, kajti nasprotnik tako znotraj kakor zunaj države je zmeraj na delu. Močno, enotno Jugoslavijo s čedalje novejšimi dosežki in veliko prihodnostjo vidim. In še bolj bomo stabilizirali našo državo. Kajti tega, kar si je pridobila s svojim bojem v kratkem zgodovinskem obdobju, ni tako lahko uničiti in zapustiti.

Tovariš Tito, 12. maja 1972

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

PROIZVODNJA V APRILU

Kljub določenim težavam, ki so bile predvsem povezane z vložkom, smo v aprilu dosegli programirano skupno in gotovo proizvodnjo s 95,7 %, oziroma 94,9 %. Iz tujih virov smo dobili v aprilu 5.248 ton raznih polproizvodov, kar je bila za januarjem letos druga najmanjša količina.

TOZD PLAVŽ

Oba plavža sta v mesecu aprilu obratovala zelo dobro in sta s 113,8 % močno presegla načrtovano skupno proizvodnjo. Poraba koksa je bila na plavžu št. 1 nizka, medtem ko je bila na plavžu št. 2 zaradi slabega stanja obzidave višja.

TOZD JEKLARNA

Jeklarna v aprilu ni dosegla načrtovane proizvodnje. Martinarna je dosegla 89,5 % zaradi pomanjkanja grodlja in delavcev ter tridnevnega obratovanja s štirimi SM pečmi. V elektro jeklarni je bil glavni vzrok za 90,0 % izpolnitev načrta obsežnost del pri vgraditvi vodohlajenih panelov (za dva dni) in 15 ur podaljšan letni remont Lectromelt peči. Poleg tega je tudi redni remont ASEA peči trajal 14 ur več kot normalno.

Izpolnjevanje proizvodnega programa je bilo v primerjavi z marcem v martinarni s 96,1 % slabše, vendar še vedno dobro (marec 98,4 %), v elektro jeklarni pa boljše, in sicer 96,2 % (marec 95,3 %).

Na napravi za kontinuirno vlivanje je bilo odlito 3.129 ton ali 78,2 % glede na gospodarski načrt. Glavni vzrok za slabši rezultat je bilo pomanjkanje livnih ponvic v zadnjih dneh meseca.

TOZD LIVARNA

Načrtovana skupna proizvodnja je bila dosežena s 107,7 %. Tujim naročnikom je bilo dobavljeno 28,5 ton jeklenih odlitkov.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

V začetku meseca je bila še nekaj časa v glavnem remontu globinska peč št. 1, v letnem remontu pa je bila tudi Lectromelt peč. Zato je bil operativni program skupne in gotove proizvodnje postavljen nižje, kot gospodarski načrt in je bil presežen s 150,3 % oziroma 115,9 %. Tudi obratovalna kampanja potisne peči je bila zaradi premajhne zaloge slabov, nekoliko krajša. V času od 20. do 30. aprila je bila prevaljana celotna razpoložljiva količina 3.315 ton.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

V aprilu je bil izveden v tej valjarni letni remont, ki je trajal od 19. aprila do 1. maja 1981 in je bila

(Nadaljevanje na 8. strani)

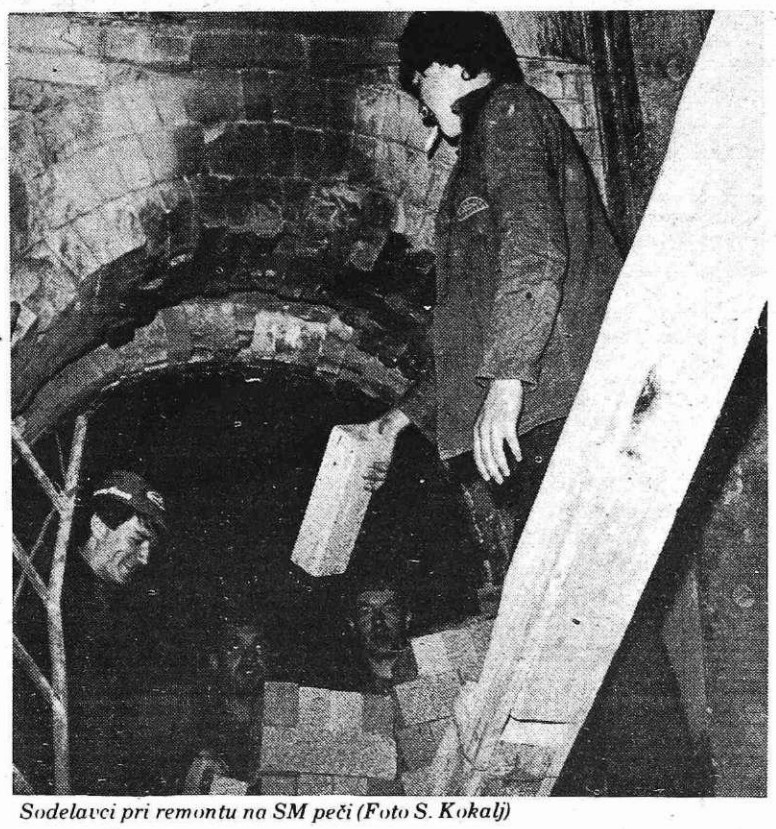

Sodelavci pri remontu na SM peči (Foto S. Kokalj)

PRODAJA V APRILU

Aprila smo s prodajo osnovne dejavnosti v višini 31.481 t, družbeni plan prodaje dosegli 93,6 % in za planirano količino prodaje zaostali za 2.139 t. Povprečna prodajna cena je bila za 1.116 din/t ali 4,5 % višja od planirane, tako da je znašala osnovna realizacija 820 mio din, kar je 13,2 mio din ali 2,2 % manj kot smo načrtovali.

Realizacija storitvenih TOZD je v aprilu znašala 5,4 mio din, ostala realizacija vključno s TOZD Družbena prehrana pa 17,6 mio din. Od planirane je bila manjša za 2,58 mio din oziroma 12,8 %, tako da se je indeks doseganja skupne zunanje realizacije zmanjšal za 0,1 in je znašal 97,7.

V aprilu so bili rezultati prodaje v absolutnih zneskih, tako po količini kot po vrednosti, slabši od tistih doseženih v marcu, če pa primerjamo izvrševanje obeh mesecev s planom, pa vidimo, da smo se aprila bolj približali planirani prodajni količini in vrednosti kot v predhodnem mesecu.

Primerjava rezultatov prodaje doseženih v letošnjem aprilu z aprilom lani pa kaže, da smo v prodani količini zaostali za lanskoletnimi rezultati za 3.509 t ali 10 %. Zaradi izrednega dviga prodajnih cen, le-te so v povprečju porasle kar za 55,6 %, pa je bila dosežena skupna zunanja realizacija za 240,8 mio din ali 40 % večja od lanskoletne.

(Nadaljevanje na 9. strani)

INOVACIJSKA DEJAVNOST V APRILU

V preteklem mesecu so odbori za gospodarstvo na treh sejah obravnavali in potrdili pet predlogov tehničnih izboljšav. Skupni prihranek oziroma koristi znašajo 1,741.734,00 din, zato je deset avtorjev prejelo 60.919,00 din posebnih nadomestil ali 3,50 % od inovacijskega dohodka.

TOZD JEKARNA

Avtorjema **Štefanu Ščerbiču** in **Karlu Ravniku** je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za uvedbo keramičnih obročev za odprtine elektrod na oboku namesto prejšnjih vodohlajenih.

Prednost keramičnih obročev je v nižji ceni, manjši porabi, daljšem obratovalnem času oboka in predvsem varnem delu. Stopnja varnosti obratovanja s keramičnimi obroči je večja, ker ni nevarnosti vdora vode v talino in s tem zvezanimi eksplozijami. Tako z uporabo keramičnih obročev ni več nevarnosti eksplozij zaradi padca vodohlajenega hladilca v peč, prav tako pa ni potrebna predčasna menjava oboka.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Avtorju **Ivanu Tušarju** iz TOZD Remontne delavnice je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za izdelavo in montažo vodohlajenih stebričev namesto izzidanih. Ker so bili stebriči izzidani v termično zelo obremenjeni coni, je bila vzdržnost zelo slaba, istočasno pa se je zmanjševal volumen spodnje cone potisne peči. Nova izvedba podpornih stebričev je v prvi vrsti izboljšana vzdržnost, poleg tega pa se je podaljšala tudi življenjska doba glinastih cevi.

Nadaljevanje na 2. strani

OSEBNI DOHODEK ZA APRIL IN REGRES

Proizvodni rezultati v aprilu so bili obremenjeni z nadpovprečnim obsegom remontov. Proizvodnja je zaradi tega nižja kot v marcu, opravljeno pa je bilo več nadurnega dela z namenom, da bi čas zastojev zaradi remontov čim bolj skrajšali. Efektivni čas dela v proizvodnji je bil boljše izkoriščen kot v marcu, saj je učinek višji v večini temeljnih organizacij materialne proizvodnje. Višji učinek, več ur dela in delo na praznik so vplivali na povečanje izplačila osebnega dohodka tako v skupnem znesku kot na zaposlenega.

Uvodna ugotovitev velja za Železarno, medtem ko nastopajo med posameznimi enotami združenega dela precejšnje razlike.

Zaradi remontov se je najbolj povečal obseg dela delavcem v temeljni organizaciji Remontne delavnice. Povprečno je bilo opravljeno 18 ur več dela na zaposlenega kot v marcu. Iz dodatnega kriterija nagrajevanja – stimulacije za skrajševanje remontov – pa je razvidno, da so bila dela večinoma opravljena hitreje kot je bilo predvideno, zato je doseženi osebni dohodek iz učinkovitosti visok. Najvišja rast osebnega dohodka na zaposlenega je bila dosežena tudi zaradi močno povečanega obsega nedeljskih nadur in deleža otežkočenih dodatkov.

Tudi drugo mesto v rasti osebnega dohodka glede na marec pripada delavcem storitvene temeljne organizacije – Vzdrževanje. Z 8,9 % višjim osebnim dohodkom na zaposlenega kot v marcu so dosegli najvišje povprečje osebnega dohodka med vsemi enotami združenega dela. Največ je bilo plačanih ur na zaposlenega, tako da znaša delež nadur v efektivnem času več kot 16 %.

Pomembnejše zmanjšanje osebnega dohodka se ugotavlja le v temeljni organizaciji Livarna. Obseg nadurnega dela zajema le 86,3 % obsega nadurnega dela v marcu, kljub temu pa je delež nadur v efektivnem času zastopan s 16,33 %, kar je še vedno več kot v katerikoli temeljni

Nadaljevanje na 3. strani

POSPEŠENA PREDKONGRESNA DEJAVNOST

Koordinacijski odbor za pripravo na tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije pri občinskem svetu zveze sindikatov Jesenice je na zadnji seji ocenjeval dosedanje predkongresne priprave. Ugotovil je, da so bile razprave na kongres dobro zastavljene in da je bilo vloženega veliko dela, vendar pa odbor z uspehi še ni zadovoljen, ker so razprave potekale največ v strokovnih krogih, niso pa še v celoti prodrle med vse delavce samoupravljalce. To pa je ena od nalog zadnje faze priprav na kongres.

V dosedanjih pripravah na tretji kongres so bile izvršene naslednje naloge v okviru gorenjske regije:

– na osnovi razprave sta bili doslej oblikovani dve kvalitetni sporočili za III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije,

– delovne skupine za pripravo tematskih razprav na medobčinski ravni so se sestale dvakrat, pripravile so program dela, člani delovnih skupin pa nadalje spodbujajo in spremljajo delo v svojih občinah,

– pripravljene so osnove za tematske razprave in o tem, kakor tudi o terminih, so udeleženci že obveščeni,

– pripravljena je razprava s področja inventivne dejavnosti v okviru razstave inovacij in ustvarjalnosti v proizvodnji, ki jo prireja Gorenjski sejem,

– regijski posvet o delovanju delegatskega sistema.

Poleg dogovorjenih razprav v delovnih skupinah so v pripravi še naslednje akcije:

(Nadaljevanje na 2. strani)

SPLOŠNA LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA SESTAVNI DEL SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA

»Z razvojem splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite se je utrdilo prepričanje naših delovnih ljudi in občanov, da je prav takšen sistem popolno jamstvo za našo svobodo, neodvisnost in miren socialistični samoupravni družbeni razvoj. Hkrati se razvija tudi zavest, da se morajo vsi družbeni subjekti kar najbolj ukvarjati z nalogami splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Naš sistem splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite gradimo kot sestavni del družbenega sistema socialističnega samoupravljanja. Njegov temelj so razredni interesi delavskega razreda in socialistični samoupravni družbeni odnosi. Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita sta postali sestavni del samoupravnih pravic, odgovornosti in dolžnosti delovnih ljudi in občanov ter njihovih delovnih družbenopolitičnih skupnosti in organizacij.«

(Tovariš Tito na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, 20. junija 1978).

Splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito smo vgradili kot pravico in dolžnbost delovnih ljudi in občanov v našo ustavo, da aktivno sodelujejo v pripravah na splošni ljudski odpor in da se uspoabljajo za obrambo in zaščito. Družbena samozaščita zajema »varstvo neodvisnosti in nedotakljivosti države, ustavne ureditve, bratstva enotnosti ter enakopravnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, samoupravnih pravic človeka in občana v združenem delu in na drugih področjih ter drugih pravic in svoboščin človeka in občana, družbene lastnine in premoženja ter zagotavljanje osebne in premoženjske varnosti občanov in nadaljnjega družbenega razvoja«.

Prisotnost obrambne in družbeno samozaščitne aktivnosti v našem socialističnem samoupravnem razvoju je bila doslej že velikokrat izpričana v praksi, ker vedno bolj postajata del rednih vsakodnevnih dejavnosti in delovnih nalog. Na tem nemimem svetu, na katerem so vojne trajno prisotne in na katerem je še nešteto vojnih žarišč in različnih nasprotij, sta budnost in pripravljenost neobhodno potrebna spremljevalca našega socialističnega samoupravnega razvoja. Ob vsem tem pa nas življenje tudi opozarja, da tako v svetu kot tudi doma še vedno delujejo našemu socialističnemu razvoju sovražne sile, ki poskušajo vnemati nacionalne nestrpnosti in netiti razdore med jugoslovanskimi narodi in narodnostmi in rušiti v socialistični revoluciji zgrajeno bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti, kot najmočnejše orožje naše neodvisnosti, trdnosti in jamstva nadaljnjega demokratičnega razvoja.

Številnim poskusom sovražnega delovanja proti naši socialistični samoupravni družbi smo bili doslej vedno kos ravno zato, ker je v obrambo in družbeno samozaščito vključenih vedno več našega prebivalstva. Kos zato, ker naši delovni ljudje in občani v organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih stalno razvijajo obrambno in samozaščitno delovanje, skrbijo za svoje usposabljanje in opremljanje za vodenje oboroženega boja in drugih oblik splošnega ljudskega odpora, za upiranje različnim sovražnim pritiskom, za delovanje v primeru naravnih in drugih hudih nesreč, za izvajanje samozaščitnih aktivnosti ter za preprečevanje in odpravljanje izrednih razmer.

Še mnogo bolj bomo morali krepiti našo budnost in obrambo ter samozaščitno zavest o varovanju temeljnih vrednot socialističnega družbenega sistema. Še več in še bolj poglobljeno bomo morali idejnopolitično, vzgojno, izobraževalno in kulturno delovati, razvijati obrambno — varnostno kulturo vseh nas, da bomo vsi še bolj občutljivi pri morebitnih poskusih rušenja velikih pridobitev naše socialistične revolucije in pri tem našega najmočnejšega orožja stabilnosti in neodvisnosti — bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti.

Ob vsem tem pa bodo tudi v bodoče morala biti naša prizadevanja usmerjena v dosledno uresničevanje politike gospodarske stabilizacije v boljše in odgovornejše delo. Stalna obrambna in samozaščitna pripravljenost, stabilnost našega gospodarstva, ob nenehni krepitvi bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, so naša najmočnejša orožja, da ohranimo in krepimo našo neodvisnost in da v miru in sreči nadalje gradimo našo svobodno in neodvisno socialistično samoupravno Jugoslavijo.

INOVACIJSKA DEJAVNOST V APRILU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Avtorjema **Ivanu Strgarju** in **Jožu Pintarju** iz TOZD Remontne delavnice je bilo dodeljeno tretje posebno nadomestilo za predelavo pritrditve cilindra za pomik grede Custodis normalizirne peči. Glavni namen predelave je bil v odpravljanju udarcev pri spremembi smeri gibanja dna peči. Izvedena rešitev je v veliki meri pripomogla k sigurnejšemu obratovanju peči in k zmanjšanju dinamičnih obremenitev gibljivega dna posebno pri večjih hitrostih.

TOZD VRATNI PODBOJI

Avtorjema **Gregu Hudriču** in **Cirilu Lukanu** je bilo dodeljeno drugo posebno nadomestilo za znižanje transportnega traku za obešanje podbojev v proizvodni hali.

V prvotni izvedbi je bil transportni trak v enaki višini in v krivulji izpeljan mimo varilnega stroja. Za obešanje podbojev, ki so se transportirali v lakirnico, so potrebovali dva delavca. Z rekonstrukcijo transportnega traku za obešanje vratnih podbojev na proizvodni liniji sta avtorja poenostavila obešanje podbojev na tekoči trak. S tem dejansko odpade delo enega strojnega delavca, poleg tega pa je delo lažje in mnogo bolj varno.

Avtorjem **Francu Paplerju, Dragu Kalamarju** in **Gregu Hudriču** je bilo dodeljeno drugo posebno nadomestilo za predelavo čeljusti za vpenjanje profila na strojnih žagah. Prvotna izvedba vpenjalnih čeljusti na strojnih žagah je bila izvedena tako, da so pri vsaki menjavi menjali spodnji del čeljusti. V uporabi so bile tri vrste čeljusti. Sama menjava pa je bila časovno zamudna.

Nove čeljusti so univerzalne, saj iste uporabljajo za razrez vseh 23 tipov profilov. Osnovna nastavitev celotne priprave ostane pri vseh menjavah profilov nespremenjena — premika se samo premakljivi spodnji del.

POPIS PREBIVALSTVA, GOSPODINJSTEV IN STANOVANJ 1981

V dneh od 1. do 10. aprila 1981 je bil v občini Jesenice opravljen sedmi jugoslovanski in peti povojni popis prebivalstva. Popis prebivalstva se opravlja vsakih 10 let, in sicer v letu, ki se končuje na 1.

Letošnji popis je bil doslej najobsežnejši, saj je poleg prebivalstva zajel še gospodinjstva in stanovanja.

Z letošnjim popisom smo ugotavljali predvsem število prebivalcev in njihovo teritorialno porazdelitev, dobili podatke o vitalnih, etničnih, izobrazbenih, migracijskih in drugih značilnostih prebivalstva, po katerih bo mogoče ugotoviti spremembe, ki so nastale pri prebivalstvu od zadnjega popisa 1971. leta.

Letošnji popis nam je dal posebej podatke o prebivalcih, ki se ukvarjajo s kmetijstvom ter podatke o spremembah v ekonomskih in drugih strukturah delavcev ter o spremembah, ki so nastale v medpopisnem obdobju.

S popisom smo zbrali tudi podatke o številu in sestavi naših delavcev, ki so začasno zaposleni v tujini in o članih njihovih gospodinjstev, ki živijo z njimi v tujini. Med temi delavci so popisani tudi delavci, ki se iz naše občine dnevno vozijo na delo v sosednji državi.

Nadalje je ta popis zajel tudi vse delavce, ki so v rednem delovnem razmerju v organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih v naši občini.

Zbirali smo tudi podatke o nekaterih značilnostih samostojnega osebnega dela in obrti.

V času popisa je bilo v občini Jesenice skupaj 32.734 oseb, od tega 30.925 stalnih prebivalcev, 585 začasnih in 82 gostov ter 1.142 oseb v skupinskih stanovanjih (v domovih). V posameznih krajevnih skupnostih občine Jesenice je število prebivalcev naslednje:

	ljudi
KS Blejska Dobrava	1.364
KS Dovje-Mojstrana	1.860
KS Hrušica	924
KS Javornik-Koroška Bela	5.367
KS Kranjska gora	2.719
KS Planina pod Golico	410
KS Plavž	8.431
KS Podmežaklja	2.085
KS Rateče	634
KS Sava	5.442
KS Žirovnica	3.450

(48 občanov jeseniške občine je bilo popisanih naknadno na sedežu občinske popisne komisije)

Iz občine Jesenice je 1.216 oseb na začasnem delu v tujini ter 290 njihovih družinskih članov oziroma svojcev.

V občini Jesenice je 10.969 gospodinjstev, 10.965 stanovanj, od tega 10.243 stalnih stanovanj in 722 stanovanj za počitek in rekreacijo (vikendov) v zasebni lasti. S popisom smo ugotovili, da je v občini Jesenice 209 konj, 2.460 govedi, 2.595 ovac, 633 prašičev in 11.460 perutnine. Nadalje smo ugotovili, da je v občini 175 vodnjakov ter en kombajn.

Popis je opravilo 152 popisovalcev, ki jih je vodilo 26 občinskih inštruktorjev.

Za organizacijo in izvedbo popisa je občinska popisna komisija razpolagala z 1.373.363,00 dinarji sredstev.

PRIPRAVLJA SE OSNUTEK NAVODIL O NAROČANJU, UPORABI IN SKLADIŠČENJU NOSILNIH SREDSTEV ZA ŽERJAVE IN DVIGALA

Privezovanje, obešanje, prenos in odlaganje bremen so v notranjem transportu zelo pomembne naloge in opravila tako glede varnosti pri delu kot glede racionalnosti transporta. Za omenjeno delo se uporabljajo transportne priprave za navezovanje, obešanje in prenašanje. Te delimo na elemente za obešanje, kot so vrvi, verige in kavlji ter priprave za prenašanje, med katere štejemo nosilke za bremena, klešče in prijemala, transportne posode, magnete in drugo.

Področje elementov za obešanje je žal pogosto zanemarjeno. Predvsem zato, ker to niso glavni deli transportnih naprav, ampak le priprave za navezovanje in obešanje. Žal pa prav zaradi takega podcenjevanja prihaja pogosto do nesreč oziroma do zastojev, zaradi nepravilnega naročanja, izrabe, pa tudi skladiščenja. Zaradi tega so pripravili ustrezen organizacijski predpis. Pri oddelku za organizacijo delo SEO namreč ta čas pripravljajo osnutek sredstev ali elementov za obešanje za žerjave in dvigala, ki jih uporabljamo v Železarni. Ta navodila bodo opisala vrste teh sredstev, njihovo naročanje, sprejem, uporabo, skladiščenje, njihovo pregledovanje in popravila. Ko bo osnutek pripravljen, bodo o njem razpravljali vsi, ki so odgovorni za te dejavnosti. Po zbranih pripombah in dopolnitvah bo navodilo obravnaval in sprejel pristojen samoupravni organ. Za sestavo tega osnutka bodo upoštevali določbe pravilnika o splošnih ukrepih in normativih za varstvo pri delu z žerjavi in njegove popravke, že nakazan osnutek tega predpisa iz leta 1978, gradivo Zavoda za tehnično izobraževanje v Ljubljani in ŽIC, ki se uporablja za vzgojo žerjavovodij in vodij dvigal. Upamo, da bosta izbor in uskladitev teh določb, ki bodo prirejene skladno s pogoji dela v Železarni, dala takšno navodilo, ki bo prispevalo k odpravi dosedanjih pomanjkljivosti, ki občasno nastajajo pri tem delu v temeljnih organizacijah.

B. B.

POSPEŠENA PREDKONGRESNA DEJAVNOST

(Nadaljevanje s 1. strani)

— tematske razprave o dohodkovnih odnosih v sestavljenih organizacijah združenega dela,

— regijski posvet o delegatskem sistemu, ki se ga bo udeležil tudi tovariš Stane Dolanc, kot nosilec tematskega področja na zvezni ravni,

— tematska razprava s področja informiranja in vpliva informacij na boljše odločanje, v okviru podelitve priznanj novim sodelavcem v akciji 1000 delavcev — sodelavcev.

Odbor je na seji ugotovil, da se tudi sredstva javnega informiranja uspešno vključujejo v priprave na kongres.

Poleg teh regijsko usklajenih akcij je bila tudi v jeseniški občini zelo razgibana in pestra aktivnost, ki pa jo bo v zadnjem predkongresnem mesecu potrebno še poglobiti in razširiti na vse delavce samoupravljalce. Kajti tematske razprave in oblikovana stališča in ocene bi morale prodreti v prakso, v življenje. V pripravah na kongres se je potrebno tudi spoprijeti s prisotnimi slabostmi, soočiti z dejanskim stanjem uresničevanja socialističnih družbenoekonomskih odnosov v konkretnih sredinah in stvari tudi spreminjati.

Ker je eden temeljnih pogojev nadaljnje demokratizacije naše družbe in doslednega uresničevanja socialističnih družbenoekonomskih odnosov stabilizacija našega gospodarstva, morajo predkongresne aktivnosti potekati tudi v tej smeri. Krepiti in razširjati je potrebno mednarodno menjavo dela, racionalno in ekonomsko izkoristiti delovne naprave, varčevati s surovinami, materialom in energijo, spoprijemati se z inertnostjo, nedelom in neredom in zaostriti odgovornost za dosledno in pošteno uresničevanje sprejetih nalog in obvez. To so tudi obveze, ki so jih v vseh sredinah vgradili v svoje delovne načrte in o katerih še vedno preveč leporečimo, čeprav je dosledno stabilizacijsko obnašanje edina pot za krepitev osebnega in družbenega standarda, za krepitev socialne varnosti vsakega posameznika in vseh nas.

V program predkongresnih priprav nedvomno sodijo tudi konkretne ocene uresničevanja sprejetih razvojnih usmeritev in nalog na zadnjih kongresih zveze komunistov in zveze sindikatov. Ob tem nedvomno velja za vse veljavna ugotovitev, če bi te dokumente dosledno in odgovorno uresničevali v praksi, se danes ne bi spoprijemali s takimi težavami, ki so jih še povečali zaostreni mednarodni odnosi in gospodarske težave v svetu.

Skratka: priprave na tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije morajo pomeniti tudi spreminjanje stanja, morajo pomeniti tudi konkreten napredek pri uresničevanju ustavnih določil in zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov, da bodo delavci resnično postajali gospodarji pogojev in rezultatov svojega dela.

Taka predkongresna aktivnost in orientacija pa zahtevata, da se vse družbenopolitične organizacije ustvarjalno in prodorno vključijo v te razprave. V teh pripravah se moramo določno spoprijeti z razkorakom med besedami in dejanji.

Železarski globus

LR KITAJSKA

Za prvo polovico letošnjega leta so dobile japonske železarne dodatno naročilo za dobavo 128.000 ton železarskih izdelkov. S tem je sicer za obdobje januar—junij 1981 povečana količina na skupno 845.000 ton, vendar kaže, da v drugem polletju ne bo dosežena izvozna količina 1,2 milijona ton. Znatno zmanjšanje izvoza japonskih železarskih izdelkov v LR Kitajsko, ki je opazno, v zadnjem času pojasnjujejo japonski strokovni krogi s spremenjeno gospodarsko situacijo in pomanjkanjem deviznih sredstev. To se pozna tudi pri zmanjšanju, oziroma črtanju gradenj nekaterih železarskih projektov, pri katerih so udeležena tudi japonska podjetja.

AVSTRIJA

Po avstrijskih podatkih ima jeklo z ozirom na porabo energije, ob upoštevanju celotne verige kopanja in transporta surovin do same proizvodnje, v primerjavi z nekaterimi drugimi materiali, še vedno najugodnejšo situacijo. Tako potrebuje jeklo za proizvodnjo približno 12.200 kWh, steklo med 8.700 in 12.800 kWh, baker med 15.700 in 34.100 kWh, aluminij med 68.600 in 105.800 kWh in titan okoli 146.600 kWh energije. Vendar pri tem ni pri jeklu znatna prednost samo v absolutni vrednosti porabe energije, temveč tudi razpoložljivost potrebnih nosilcev energije. Kajti najvažnejši nosišlec energije v železarski industriji je premog, katerega svetovne zaloge so v primerjavi z nafto neprimerno večje in njihova razporejenost na posameznih zemljepisnih področjih je znatno ugodnejša za tiste države, ki nafte nimajo.

PORTRET SODELAVCA

MARJAN SKUBIC dela na železniškem transportu kot nadzornik proge. Že 23 let je zaposlen v Železarni, stalno v TOZD Transport. Najprej je bil premikač, potem je naredil štirimesečni tečaj za progovnega poslovodja v Ljubljani in tako se je znašel na sedanjem delovnem mestu. »Rad imam svoje delo, zato ga tudi z veseljem opravljam,« pravi. »Nadziram in kontroliram progo od železniške postaje do Bele in poskrbim, da napake, ki jih odkrijem, tudi odpravijo.«

V okviru Železarne je 24 kilometrov normalnotirne proge z 98 kretnicami in 3.600 metrov ozkotirne proge z 42 kretnicami, tako da je z nadziranjem in vzdrževanjem tirov kar veliko dela. »Proga je na pogled zelo enostavna, v resnici pa je njen ustroj zelo zapleten,« mi je povedal Marjan ter začel razlagati težave, s katerimi se srečuje pri vzdrževanju prog. »Njeno vzdrževanje terja veliko truda in časa. Tire je treba redno vzdrževati. Za vsak letni čas je točno predpisan obseg del, ki jih je treba opraviti. Tako dela na progi delimo na spomladanska, letna, jesenska in zimska. Spomladi se odpravljajo okvare in napake, ki so nastale čez zimo, kot na primer: nestabilnost zgornjega ustroja proge, odvitje pritrdilnih in veznih vijakov, nestabilnost pragov, ki nastane potem, ko mraz popusti, ter razna podobna dela. V poletnih mesecih se podbijejo pragovi, dopolnjuje se tolčenec, regulirajo tiri... Takrat je temperatura tračnic podnevi za kakih 20 stopinj Celzija višja od temperature zraka. To je treba upoštevati pri menjavi tračnic, zato jih v tem času menjajo samo v zgodnjih jutranjih urah. Jesenska dela so podobna kot spomladanska in letna. Progo je treba tudi pripraviti za zimo. Nestabilna mesta moramo dobro podbiti, zamenjati poškodovane dele, dopolniti gramozne grede s tolčencem. Treba je tudi paziti, da ni nikjer gomil tolčenca ali pa da ga ni kje premalo, ker bi to lahko oviralo delo s snežnim plugom. Zimska dela se začenjajo z decembrom, ko prične zmrzovati in trajajo do konca februarja. Sem spada kidanje snega, čiščenje snega in ledu s kretnic. Zlasti je treba paziti, da se ponoči ne nabere preveč ledu med ostrice in vodilno tirnico, ker bi zaradi tega lahko iztiril vlak.

Ravno sedaj opravljamo spomladanska vzdrževalna dela. Toda srečujemo se s hudim pomanjkanjem delavcev. Nimamo dovolj ljudi za privijanje med zimo odvitih pritrdilnih in veznih vijakov. Kljub vsemu pa so proge dokaj dobro vzdrževane. Nekatere sicer bolje, druge slabše. Lahko rečem, da ljudje dobro delajo, ne morejo pa vsega postoriti, ker jih je za tako obsežna dela premalo. Če hočemo svoje delo dobro opravljati, moramo imeti več ljudi. Ker pa jih ni moč dobiti, vidim edino rešitev v tem, da nabavimo vsaj en stroj za privijanje pritrdilnih in veznih vijakov, s tem bi zmanjšali potrebe po novih delavcih. Eden večjih problemov za nas je ozkotirna proga od pristaniškega žerjava do Jeklarne. Tu so tiri vedno polni starega železa, ki pada iz koritnih voz, kar še najbolj ogroža varnost premikačev. Mislim, da bi se morali vodstvi TOZD Transport in TOZD Jeklarna domeniti o čiščenju proge ali pa o tem, da bi se bolj pazilo pri nakladanju koritnih voz, tako da nam čiščenje te proge ne bi odvzemalo toliko časa. Problem vidim tudi v tem, da med mladimi ni zanimanja za delo premikača ali strojevodja. Strojevodje so vsi po vrsti starejši ljudje in sploh ne vemo, kako zainteresirati mlade, da bi se lotili tega poklica.

Mislim, da TOZD Transport kljub pomanjkanju delavcev dobro dela. Ljudje prizadevno opravljajo svoje delo, tako da zaradi nas ne prihaja do zastojev v proizvodnji. Marsikje se stroji že ustavijo, ko se pri nas še vedno vrtijo kolesa.«

Marjan je doma iz Prekope pri Kostanjevici na Krki. Na Jesenice je prišel leta 1955. »Do 16. leta sem bil za hlapca na neki kmetiji. Potem sem prišel na Jesenice in ker sem bil premlad, me niso sprejeli v Železarno, toda vrniti se nisem hotel in sem do 18. leta delal pri komunalnem podjetju. Potem sem le dobil službo v Železarni.« Na Jesenicah živi z družino, starejši sin je pri vojakih, mlajši sin in hčerka pa sta v srednji šoli.

Marjan je tudi eden najbolj aktivnih članov prostovoljnega gasilskega društva Jesenice — mesto in je tudi poverjenik društva. K gasilcem je pristopil takoj po prihodu na Jesenice in čez čas je bil tudi v upravnem odboru. »To je moj konjiček,« pravi. »Ker drugam ne zahajam rad, zaidem v gasilski dom. Ni dneva, da ne bi bil tam. Tu se dobimo prijatelji in se o marsičem pogovorimo.« 16 let je bil mladinski referent in desetkrat je tudi peljal pionirje gasilce na morje na Debeli rtič. »Z mladino sem vedno rad delal. Dosegali smo tudi dobre rezultate na tekmovanjih, tako v občinskem kot tudi v republiškem merilu.«

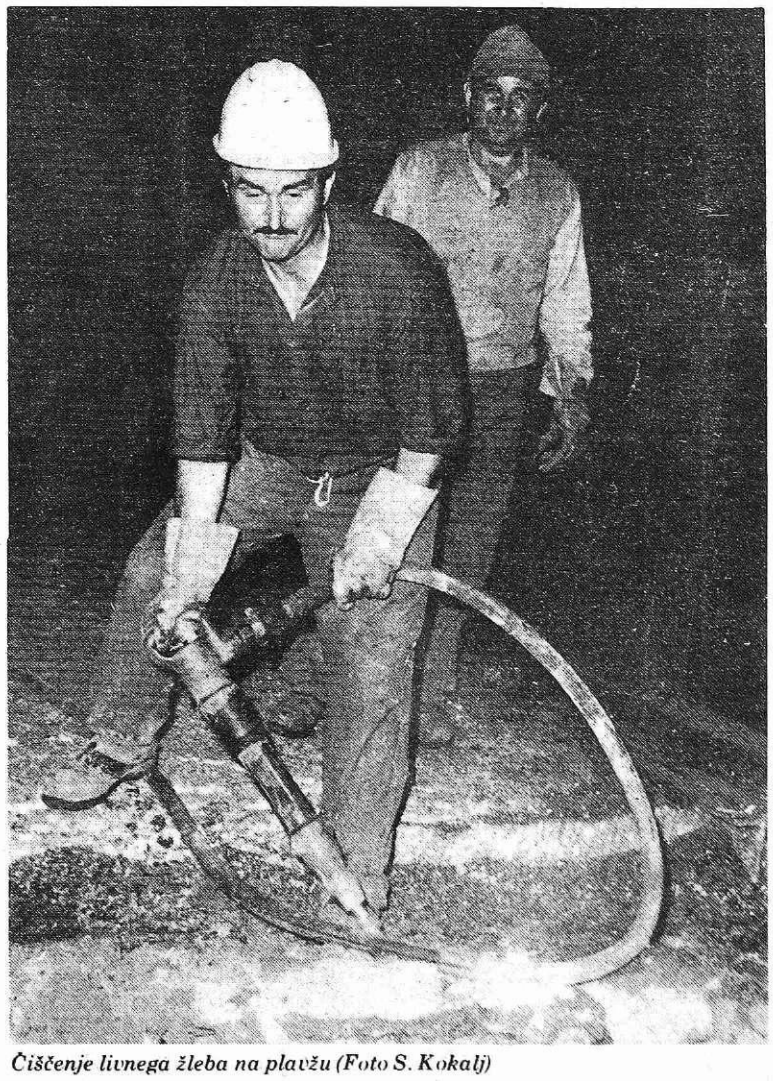

Čiščenje livnega žleba na plavžu (Foto S. Kokalj)

OSEBNI DOHODEK ZA APRIL IN REGRES

(Nadaljevanje s 1. strani)

organizaciji. Tudi povprečni osebni dohodek je kljub zmanjšanju še vedno visok — na tretjem mestu.

Poleg že omenjenih dveh vzdrževalnih temeljnih organizacij presegajo povprečje osebnega dohodka za marec za več kot 3 % le še v temeljnih organizacijah: Plavž, Valjarna žice, Profilarna, Jeklovlek in Družbena prehrana. V vseh ostalih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih rast oz. zmanjšanje osebnega dohodka ne presega 3 %.

Iz ugotovljene strukture osebnega dohodka izhaja, da je delež plačila za opravljeno delo manjši kot v marcu; na račun povečanja odsotnosti z dela. Odsotnost se je povečala predvsem na račun plačanega praznika in rednega dopusta, pa tudi delež izredno plačanega dopusta se je razmeroma močno povečal. Istočasno se je zmanjšal delež bolezenske odsotnosti do 30 dni in odsotnosti, ki obremenjuje druge organizacije.

V strukturi osebnega dohodka, ki so ga delavci prejeli za delo se razmerja niso bistveno spremenila. Nekoliko večji delež zajemata le dodatek za nadurno delo, otežkočeni dodatek ter seveda dodatek za praznično delo, zato pa se je manjšal delež sobotnega dopusta. Razlike so tako majhne, da posebna razlaga ni potrebna.

Tako kot lansko leto, smo se tudi letos odločili, da skupaj z osebnim dohodkom za april izplačamo regres za letni dopust. Višina regresa je bila dogovorjena na sestankih samoupravnih delovnih skupin, zato o njej ne bi govorili. Na obračunskih listih osebnega dohodka je regres prikazan pod VP (vrsta plačil) 490 v enem znesku, ne glede na to, če prejme delavec regres le zase ali tudi za družinske člane, ki jih vzdržuje.

PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV — APRIL 1981

Obdobje	ur na zaposl.	OD na uro	DIN na zap. brez bolov.	din na 182 ur brez bolov.	% učinka	Indeks OD 1980 = 100
L. 1978	182.7	32.19	5.881	5.859	34.4	63.9
L. 1979	183.1	41.87	7.668	7.620	36.7	83.1
L. 1980	182.3	50.35	9.176	9.164	40.0	100.0
I. 1981	184.3	58.76	10.828	10.694	44.0	116.7
II. 1981	172.3	59.33	10.226	10.798	44.4	117.8
III. 1981	182.7	57.71	10.544	10.503	44.6	114.6
IV. 1981	184.4	58.44	10.776	10.636	45.0	116.0
IV. 1980	181.3	45.60	8.267	8.299	37.9	90.6
I.—IV. 1980	181.5	45.89	8.328	8.352	37.6	91.1
I.—IV. 1981	180.9	58.55	10.594	10.656	44.5	116.3

Tabela 2: Struktura OD za april 1981

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	Din na fizično zaposl.	Struktura OD v % 24 = 100	21 = 100	17 = 100
1. Osnovni OD	29.792.749	4.730	42.6	43.9	50.8
2. Učinek	13.422.346	2.131	19.2	19.8	22.9
3. Stimulacija za proizv.	1.584.974	252	2.3	2.3	2.7
4. Ocena del. prisp.	3.948.247	627	5.6	5.8	6.7
5. Skupaj 1—4	48.748.316	7.740	69.7	71.8	83.1
6. Nočni dodatek	1.877.842	298	2.6	2.8	3.2
7. Popoldanski dod.	1.233.366	196	1.8	1.8	2.1
8. Nadurni dod.	971.084	154	1.4	1.4	1.7
9. Nedeljski dod.	750.726	119	1.1	1.1	1.3
10. Sobotni dod.	227.422	36	0.3	0.3	0.4
11. Prazrnični dod.	390.759	62	0.6	0.6	0.7
12. Skupaj 6—11	5.451.199	865	7.8	8.0	9.4
13. Otežkočeni dod.	955.823	152	1.4	1.4	1.6
14. Dodatek za del. dobo	2.442.031	388	3.5	3.6	4.2
15. Sobotni dopust	660.179	105	0.9	1.0	1.1
16. Ostala doplačila	327.777	52	0.5	0.5	0.6
17. Skupaj 5+12—16	58.585.325	9.302	83.8	86.3	100.0
18. Plačan praznik	2.719.179	432	3.9	4.0	4.6
19. Redni in izr. dopust	4.416.151	701	6.3	6.6	7.5
20. Nadom. OD za bol. ods. do 30 dni	2.108.828	335	3.0	3.1	3.6
21. Skupaj OD iz sredstev DO	67.829.483	10.770	97.0	100.0	115.7
22. Nadom. OD za bol. ods. nad 30 dni	2.028.558	322	2.9	3.0	3.5
23. Ostale refundacije	39.583	6	0.1	0.1	0.1
24. Izplačani neto OD	69.897.624	11.098	100.0	103.1	119.3

DELO V ČASU POČITNIC

V času letnih počitnic bomo tudi letos sklepali delovne razmerje za določen čas z učenci srednjih, višjih in visokih šol. Večina delovnih nalog se bo opravljala v eno ali dvoizmenskem delovnem času, nekatere pa tudi v nočnem času.

Za fizično zelo slabotne kandidate opravljanje delovnih nalog ni primerno, saj gre predvsem za dela v TOZD proizvodnje, kjer so težji pogoji dela.

Delovno razmerje bomo sklepali za najmanj en mesec neprekinjenega dela. V kolikor ta pogoj ne bo izpolnjen, bo kandidat moral ob izplačilu osebnega dohodka povrniti osnovne stroške sprejemnega postopka in zaščitnih sredstev na delu.

Kandidati, ki morajo v času počitnic opravljati počitniško prakso ali proizvodno delo, pa jim učni program šole dopušča za te namene opravljanje takih del, lahko za ta čas pod pogojem predhodnega odstavka, sklenejo delovno razmerje. Ob zaključku dela jim bo izstavljeno ustrezno potrdilo.

Sprejemni postopek za kandidate bomo imeli od 20. 6. 1981 dalje, točen razpored dni pa bo še naknadno objavljen.

Pri sprejemu je potrebno predložiti sledeče dokumente:
- **delovno knjižico**
- **zdravstveno knjižico**
- **osebno izkaznico (kdor jo že ima)**
- **zadnje šolsko spričevalo.**

Na katere delovne naloge bo kandidat razporejen, bo odvisno od trenutnih kadrovskih potreb oziroma od fizičnih sposobnosti kandidata.

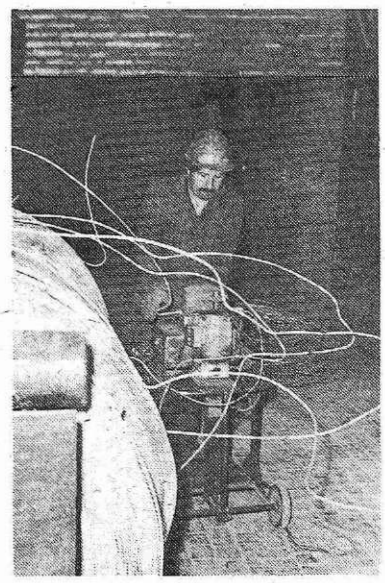

Sodelavec v TOZD HV Jesenice (Foto S. Kokalj)

Martinarji pri svojem vsakodnevnem opravilu (Foto S. Kokalj)

ŽELEZARSKI HUMOR

»Kam greš na dopust?«
»V Biograd!«
»Čez sindikat?«
»Ne, čez Velebit!«

Moškega s hudimi poškodbami so pripeljali v bolnišnico. Ko je prišel k zavesti, ga vpraša zdravnik:
»Ste poročeni?«
»Ne, poškodoval sem se v tovarni.«

Oče in sin prideta iz zoološkega vrta.
Mama: »No, Janezek, katera žival ti je bila najbolj všeč?«
Janez: »Meni slon, očiju pa tisti keberček iz blagajne.«

Z. A.

Železarski globus

AVSTRIJA

V strojnem obratu avstrijske železarne VOEST-Alpine v Linzu so izdelali kemični reaktor, ki je doslej najtežji v srednji Evropi. Naročila ga je avstrijska rafinerija nafte v Šcwechartu in bo osnovni agregat za odstranjevanje žvepla iz kurilnega olja. Dolg je dobrih 20 m in ima premer 4 m, izdelan je iz 134 mm debele pločevine in tehta 330 ton. Med obratovanjem bo izpostavljen pritisku 79 barov in temperaturi 450 stop. Celzija. Deli v notranjosti reaktorja so težki 40 ton in so izdelani iz nerjavnega krom-nikelj jekla, medtem ko je notranja stena z varjenim platiranjem zaščitena proti koroziji.

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

Po zahodnonemških podatkih obratuje danes v svetu že 280 mini železarn s skupno zmogljivostjo čez 60 milij. ton surovega jekla. Po mnenju W. Korfa, predsednika zahodnonemške železarske družbe Korf Stahl Ag, je tipična mini železarna tista, ki uporablja kot vložek za elektro jeklarno z napravo z kontinuirno vlivanje jekleni odpadek ali železovo gobo in izdeluje letno med 100.000 in milijon ton surovega jekla. Investicijski stroški mini železarne predstavljajo pri uporabi jeklenega odpadka 40 % in pri uporabi železove gobe 60 % finančnih sredstev potrebnih za veliko integralno železarno.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 18. DO VKLJUČNO 24. MAJA

18. maja, TONE VARL, član PO, Jesenice, Titova 82, štev. telefona 82-576,

19. maja, MIHA STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela številka 49 a,

20. maja, JAKOB MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1 a, štev. telefona 81-117,

21. maja, MIRO NOČ, vodja TOZD Remontne delavnice, Lesce, Na trati št. 30, štev. telefona 75-991,

22. maja, MARIN GABROVŠEK, vodja TKR, Jesenice, Kejžarjeva 1, štev. telefona 81-439,

23. maja, JANEZ TUŠAR, vodja kadr. sektorja, Blejska Dobrava 16 b, štev. telefona 83-082,

24. maja, BORIS PESJAK, vodja FRS, Jesenice, Cesta revolucije 2 a, štev. telefona 82-726.

V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja štev. tel. 601, sobe 19.

Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj, dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni Jesenice.

V prostih sobotah, nedeljah in praznikih je od 7. do 19. ure dosegljiv doma od 19. do 7. ure zjutraj pa je v Železarni Jesenice.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

OBVESTILO!

o dežurni službi vzdrževanja v Železarni Jesenice v času od 18. 5. do vključno 24. 5. 1981

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 18. 5.	IVAN KAVČIČ	FRANC NOVAK
TOREK — 19. 5.	VINKO ROTAR	BERTI KRAPEŽ
SREDA — 20. 5.	MIHA ŠLIBAR	MITJA KERSNIK
ČETRTEK — 21. 5.	JOŽE CEJ	FRANC ARNEŽ
PETEK — 22. 5.	ANTON BURJA, st.	ANTON SITAR
SOBOTA — 23. 5.	JOŽE RAVNIK	JANEZ FALETIČ
NEDELJA — 24. 5.	MIROSLAV ZUPAN	MARJAN DROLC

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanje št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 18. do 23. maja bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in IV. obratna ambulanta — dr. Nada Jensterle.

Popoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel.

V soboto, 23. maja, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

Dispanzer za borce: IV. obratna ambulanta — dr. Nada Jensterle.

ZOBNE AMBULANTE:

dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.
Za Železarno v torek, 19. maja, od 13. do 19. ure.
Za borce v četrtek, 21. maja, od 13. do 19. ure.
Popoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
Za Železarno v torek, 19. maja in v četrtek, 21. maja od 7. do 13. ure.
V soboto, 23. maja, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

PERSONALNE VESTI — APRIL

V mesecu aprilu je sklenilo delovno razmerje 53 delavcev, 79 pa je delovno razmerje prekinilo.

STAROSTNO UPOKOJENI: STANKO AMBROŽIČ, 1930, Valjarna žice — 32 let v ŽJ, ALOJZ FELC, 1917, jeklarna, — 38 1/2 let v ŽJ, UROŠ KRŽE, 1920, ETN-ERC — 28 let v ŽJ, in OSMAN ZUKIČ, 1923 KSI — spl. varn. služba — 34 let v ŽJ.

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI: JANEZ AVGUŠTIN, 1928, Transport — 34 let v ŽJ, JAKOB KLINAR, 1930, valjarna žice, — 31 let v ŽJ in JAKOB LEGAT, 1930, jeklarna, 30 1/2 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zasluženi pokoj!

UMRLI SO: BAJRAM BERISHA, 1960, Hladna valjarna Jes., 2 meseca v ŽJ, JANEZ GOLBA, 1934 Jeklarna, 26 1/2 let v ŽJ in ANTON NOČ, 1927, valjarna žice 31 1/2 let v ŽJ.

Svojcem naše iskreno sožalje!

ODŠLI V JLA: ROMAN ARHAR, 1961, žebljarna, BAJRO BAŠIČ, 1958, valjarna deb. pl., SREČKO BELC, 1962 Sektor novogradenj, ROMAN BEZNIK, 1962 remontne del., ALOJZIJ BOHINJC, 1962, remont. del., SIMON ČRV, 1962 nabavni sektor, AGO FELIČ 1962, valj. bl. št., MILAN GREGORI, 1962, valj. bl. št., IVAN KOROŠEC 1962, vzdrževanje, LJUBO KRECELJ, 1962 žičarna, BOJAN MAGAZIN, 1961, remont. del., LEON MARKOVČIČ 1961, jeklarna, SENAD NUHANOVIČ, 1962 hlad. valj. Jes., ROMAN OMEJC, 1962, jeklarna, PERO PAVLOVIČ 1962, transport, MATJAŽ POTOČNIK, 1962, hlad. valj. Jes., MUHAMED RAMIČ, 1958, stroj. del., BOJAN ROZMAN 1959, vzdr., IVO RUTAR, 1958, vzdrževanje, ESAD SKENDEROVIČ 1959, remont. del., NUSRET SMAJLOVIČ, 1960, profilarna, ALOJZ ŠTERBAL, 1959, žebljarna, ROMAN URBANC, 1962, strojne del., BOJAN VALTER, 1961, remontne del. in BORIS ŽITNIK, 1961, strojne delavnice.

DISCIPLINSKO SO BILI ODPUŠČENI: ANTON BABIČ, 1959 Jeklarna, FERID BEČIČ, 1958, Hlad. valj. Bela, UROŠ DŽANAN, 1960, Hlad. valj. Jes., IBRAHIM HASANOVIČ, 1956, hlad. valj. Bela, ŠEMSO HRUSTIČ, 1960, plavž, ZORAN JERKOVIČ, 1958, valj. bl. št., EKREM KAZIČ, 1960, Hlad. valj. Bela, JOŽE KLINAR, 1959, Jeklarna, MILAN MILINKOVIČ, 1958, hlad. valj. Bela, IRFAN MIZIMOVIČ, 1961, strojne delavnice, ISMET MURTIČ, 1958, valj. deb. pl., DARKO NOČ, 1960, jeklarna, PIRIČ TUFIK, 1959, hlad. valj. Jes., REDŽEP SARHATLIČ, 1959, transport, MUSTAFA SPREČAKOVIČ, 1959 vzdrževanje, EMIN ŠEČKANOVIČ, 1958, jeklarna, SEAD TERZIČ, 1954, valj. bluming štekel, in JANEZ ZIMA, 1944, plavž.

PREGLED SESTANKOV SDS

Bera zapisnikov, ki nam jih pošiljajo samoupravne delovne skupine, je še vedno sila bogata, tako da tudi tokrat ne bo moč povzeti vseh. Tema, ki prevladuje na sestankih, pa je javna razprava o referendumu za samoprispevek za adaptacijo in novogradnjo osnovne šole na Koroški Beli ter za dograditev manjkajočih prostorov v osnovni šoli v Mojstrani. Kritičnih pripomb v zvezi s tem ne manjka, nanašajo pa se predvsem na racionalno trošenje s samoprispevki združevanih sredstev, na slabe izkušnje z ravnimi strehami, na pomisleke v zvezi z rastjo cen in padanjem življenjskega standarda in podobno.

Aktivnost SDS pa tudi v maju ne bo ponehala, saj naj bi do konca maja izvedli predhodno razpravo o samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe (referendum naj bi bil proti koncu junija). Razen tega pa skupine ponekod obravnavajo tudi poročila o poslovanju v prvem četrtletju letošnjega leta.

Seveda pa pri povzemanju zapisnikov dajemo prednost tistim, s katerimi smo najbolj v zaostanku.

Iz TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS **montaža Javornik** in **Jesenice** ter **RTA 2, 4, 5** in **6.** Delavci montaže Javornik in Jesenice so se na skupnem sestanku dogovorili o poteku del na remontu žične valjarne ter podprli predlog za uvedbo novega samoprispevka, niso pa se strinjali z novim načinom poslovanja kantin. SDS RTA 2 je na sestanku med drugim podprla predlog odbora sindikalne grupe RTA o dokončni uveljavitvi predloga normativnih sprememb v RTA, pri čemer ugotavlja tudi to, da vrednotenje del in nalog ne poteka tako,kot bi moralo (»se ne premakne nikamor«). SDS RTA 4 pa je glasovala še o skladu skupne porabe. Predlagala je povečanje osnov za jubilejne nagrade na 300 din ter delež na leta v železarni na 50 din, prav tako pa tudi, da naj bi se sredstva za praznovanje dedka Mraza uporabila za praznovanje v okviru TOZD. Tudi ta SDS se je seznanila s potekom uvajanja novega načina nagrajevanja po delu v RTA ter v zvezi s tem s predvidenimi normativnimi spremembami. SDS so se seznanile tudi z dnevnim redom seje delavskega sveta ter s srednjeročnim planom TOZD in delovne organizacije.

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS **vodstvo TOZD, vzdrževanje Javornik 1** in **2** ter **vzdrževanje Bela 2**. SDS vodstvo TOZD je potrdila predlog delitve sklada skupne porabe, prav tako pa tudi SDS vzdrževanje Bela 2. Ta je razpravljala, prav tako kot tudi obe SDS vzdrževalcev Javornik, o letnem remontu žične valjarne (slednji opozarjata na to, da je med vzdrževalci precej delavcev iz drugih republik, ki bi želeli prvomajske praznike preživeti doma in jih podaljšati še s kakšnim dnevom dopusta). Obe skupini omenjata tudi (v zvezi s samoprispevkom), da bi morali pri šolah bolje planirati kapacitete, ker je sedanja šola na Plavžu že premajhna. Predlagali sta tudi, da naj bi se poskrbelo, da bi lahko delikatesno hrano delavci nabavljali tudi v kantini na Javorniku in ne le v kantini ŽIC.

Članom SDS **PIV-energija 2** (TOZD ENERGETIKA), ki niso doma iz Jeseniške občine, se ne zdi prav, da bi se sredstva za praznovanje dedka Mraza iz sklada skupne porabe združevala za jeseniški DPM.

Iz TOZD TRANSPORT smo prejeli zapisnike SDS **vodstvo TOZD, promet + vleka 1, 2, 3** in **4, tehtalci, tovor, vozovna delavnica, delavnica motornih vozil** ter **vzdrževanje proge**. Posamezne skupine so razpravljale že o samoprispevku II, nekatere pa še o skladu skupne porabe in drugih zadevah. Delavci, ki delajo na knjigovodstvu transporta so na sestanku SDS vodstvo TOZD zahtevali, da naj bi izolirali zunanjo steno, ker je zelo hladna. Člani SDS promet + vleka 1 so poudarili, da so pripravljeni prispevati svoj denar le za solidno in ekonomično gradnjo šol. Podobno zahtevo ima tudi SDS promet + vleka 4, ki opozarja tudi na to, da se graditelji ne drže dogovorjenih rokov, kar gradnjo podraži, poleg tega pa svoje naloge tudi ne opravijo dovolj solidno, tako da so že sedaj problemi z novo šolo na Plavžu. SDS tovor v zvezi s skladom skupne porabe opozarja, da je treba pripraviti elaborat o tem, kako se bo popravil Dom na Mežaklji ter vprašuje, kaj se misli urediti poleg doma. Mnenja je, da je treba tak predlog dati v ponovno obravnavo na SDS. Na to, da je šolski center na Plavžu že sedaj premajhen, opozarjajo tudi delavci vozovne in lokomotivne delavnice ter delavnice motornih vozil in vzdrževalci proge. Zato se vprašujejo, kako se je planiralo kapacitete teh dveh šol za katere bomo zbirali samoprispevek. Pravijo tudi, da je gradnja šole na Plavžu vredna kritike ter opozarjajo, da gradbeniki nesmotrno ravnajo z materialom ter, da se arhitekti izživljajo z oblikami streh, ki potem niti ne drže vode. Nekatere skupine so ocenjevale tudi delovno uspešnost in se običajno strinjale, da ocena iz prejšnjega obdobja ostane isto še naprej v naslednjih treh mesecih.

Osrednjo temo na sestankih SDS **vodstvo TOZD, restavracija ŽJ, kantine** in **samopostrežna restavracija** (TOZD DRUŽBENA PREHRANA) je predstavljala razprava o skladu skupne porabe. SDS vodstvo TOZD se ne strinja, da bi sredstva, ki smo jih sicer namenjali za pogostitve naših upokojencev, dali na razpolago društvom upokojencev. Sredstva, ki pa jih namenjamo telovadnim društvom Partizan pa naj bi po mnenju SDS združili in vsako leto namenili samo enemu TVD Partizan, ker bi se le tako dalo s temi sredstvi kaj narediti. SDS zanima tudi, za katere športne objekte v počitniških domovih se bodo namenila sredstva v letošnjem letu. SDS restavracija ŽJ ima podobno mnenje glede sredstev za upokojence, poleg tega pa je podprla tudi prizadevanja za obnovitev doma na Mežaklji ter predlagala, da naj bi iz postavke »širše naložbe v družbeni standard« financirali tudi boljše ozvočenje ter nabavo novih stolov in miz v počitniškem domu v Biogradu. SDS kantine ter samopostrežna restavracija pa sta med drugim predlagali, da naj bi sredstva, ki so namenjena za športne objekte počitniških domov, uporabili za obnovo opreme v počitniških domovih. SDS so razpravljale tudi o dogajanjih na Kosovu in obsodile sovražno dejavnost iredentističnih in nacionalističnih sil.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE pa smo prejeli zapisnika SDS **nabava 2** in **prodaja**. SDS nabava 2 je razpravljala o kadrovski problematiki. SDS opozarja, da se nihče ni prijavil za delo v skladišču na Beli ter da si oni ne morejo privoščiti, da bi izgubili tri delavce, z invalidom, ki pa jim ga kot delavca obljublja kadrovik, pa si pri težkem delu ne morejo pomagati. Težave imajo tudi zato, ker ne smejo opravljati nadurnega dela in ker jim dveh delavcev manjka že več kot eno leto. Tudi z osebnimi dohodki niso zadovoljni. Ne zdi se jim prav, da imajo delavci, ki opravljajo najtežje delo in ki so v glavnem invalidi (personalec jim pravi, da invalide lahko dobijo, sicer pa gredo delavci v proizvodnjo — kar se jim tudi ne zdi prav, ker izgleda tako, kakor »da mi skladiščniki nismo povezani s proizvodnjo«) samo tretjo grupo. SDS prodaja ima sicer razumevanje za samoprispevek II, vendar pa opozarja, da tako osnovna šola v Mojstrani kot osnovna šola na Plavžu nista bili kvalitetno grajeni. Bodoči gradbeni odbor naj zato izvajalce del bolje nadzoruje, oziroma jim ne sme priznavati stroškov, ki nastanejo zaradi njihovih napak. Zahtevala je tudi, da se sodelavce iz »Male prodaje« ter iz »Razvoja novih proizvodov«, ker pogosto manjkajo na sestankih SDS, posebej opozori, da se sej morajo udeleževati.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE smo prejeli zapisnik SDS **oddelka za zdravstveno in socialno varstvo.** Na sestanku je bila dana pripomba, da sredstev, ki smo jih zbrali s prvim samoprispevkom, nismo racionalno porabili. Zato bi bilo treba poostriti kontrolo nad gradnjo in nad porabo sredstev. V program naj bi vključili tudi osnovno šolo Polde Stražišar, ker so mentalno prizadeti otroci, še bolj kot zdravi, potrebni urejenih učnih prostorov z vsemi priključki. Veliko pripomb je bilo izrečenih tudi na račun šole na Plavžu, ki je bila tako površno grajena, da jo je bilo treba že takorekoč novo popravljati.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE smo prejeli zapisnike SDS **oddelek za ekonomske analize in planiranje, oddelek za študij dela in časa, organizacija dela, ERC, energetsko gospodarstvo, raziskovalni oddelek, glavni laboratorij, kontrola kvalitete, kemični laboratorij HVB, mehanska preizkuševalnica, mehanična delavnica OTK, laboratorij jeklarne, tehnološki laboratorij, priprava vzorcev** ter **OID**. SDS so razpravljale predvsem o srednjeročnem planu delovne skupnosti ter o predlogu delitve sklada skupne porabe. SDS oddelek za ekonomske analize in planiranje je menila, da bi bilo pri predlogu sklada skupne porabe potrebno revalorizirati vrednost sredstev, ki so namenjena za kreditiranje rekonstrukcije oziroma adaptacije stanovanj, navesti pa bi bilo treba tudi višino kredita, ki je predviden za posameznega udeleženca zadružne gradnje. Glede samoprispevka pa menijo, da je uvedba sicer sprejemljiva, da pa je izid referenduma zaradi kratkega roka razprave in slabe predpriprave lahko vprašljiv. Ocenjevala je tudi delovno uspešnost in se odločila, da naj ocene ostanejo enake kot doslej še naslednje tri mesece. Hkrati pa SDS tudi ugotavlja, da sedanje ocenjevanje delovne uspešnosti ne stimulira delavcev za uspešnejše delo, kajti z limitiranjem povprečja ter z izhodiščem, da so vse ocenjevalne skupine enako uspešne, ne zagotavljamo pravilnega nagrajevanja po delu. SDS oddelka za študij dela in časa meni, da je delitev sredstev sklada skupne porabe premalo obrazložena (kaj je vrhunski šport; sredstva za vzdrževanje; katere proslave; katere kulturne in telesnokulturne aktivnosti?), da so sredstva za regres in za jubilejne nagrade premalo porasla, da bi morala biti pri sredstvih za sindikat vključena tudi sredstva za praznovanje Dneva žena, da premalo vlagamo v počitniške kapacitete in podobno. SDS organizacija dela pa zahteva pojasnilo, kako se DOM na Mežaklji vključuje v program rekreacije in če je ta investicija ekonomsko upravičena, meni pa tudi, da bi se morali pri sredstvih, ki jih namenjamo za srečanja in druge zadeve (5.5.) obnašati bolj stabilizacijsko. Glede srednjeročnega plana delovne skupnosti pa meni, da bi v njem kazalo v večji meri poudariti tudi usmeritev na inovacije v organizacijo poslovanja. Ugotoviti bi kazalo tudi vzroke, zaradi katerih strokovni kadri zapuščajo raziskovalno delo in zaradi katerih potencialni kandidati ne žele prevzeti tega dela. SDS ERC pripominja k srednjeročnemu planu, da bi se morala amortizacija za ERC v letih 1982 do 1985 dvigniti, ker bo v letošnjem letu kolavdirano že za milijon dolarjev opreme, da je potrebno izdelati načrt realizacije nalog po posameznih letih ter določiti nosilce nalog ter da je treba precizirati tudi razvoj opreme in kadra v ERC. V zvezi s skladom skupne porabe pa med drugim vprašuje, kaj je s sredstvi za kopališče, če pa je investicija ustavljena, ter kam gredo neizkoriščeni krediti (tisti, ki so vrnjeni oziroma niso bili izplačani, bili pa so odobreni). SDS raziskovalni oddelek ugotavlja, a je pri srednjeročnem planu dan prevelik poudarek finančni konstrukciji, premajhen poudarek pa sami vsebini plana. Kritizirali so vlogo ERC, češ da se preveč orientira navzven, medtem pa prihaja do zaostajanja pri organizacijskem povezovanju s proizvodnjo, pa tudi projekcijo kadrov za obdobje 1981—1985. SDS trdi, da je bila v predlogu srednjeročnega plana razvoja raziskovalnega oddelka postavljena zahteva po povečanju raziskovalnega kadra zato, da bi bil raziskovalni oddelek pač sposoben razvijati in uvajati novo tehnologijo ter slediti splošnemu razvoju metalurgije v svetu. Mnenja je, če se v tem obdobju že ne predvideva povečanj števila delavcev na oddelku, da bi morali predvideti vsaj spremembo strukture strokovne izobrazbe delavcev. Zato je zahtevala, da se izdela nova projekcija kadrov. Tudi SDS glavni laboratorij v zvezi s planom opozarja na kadrovsko problematiko. Do podobne problematike s kadri, kot je prisotna na raziskovalnem oddelku, bo po mnenju te SDS prišlo v tem srednjeročnem obdobju tudi v kemičnem laboratoriju, kjer ima 13 zaposlenih poprečno delovno dobo 30 let. SDS kontrola kvalitete je pod razno ponovno postavila vprašanje regresiranja vožnje v lokalnem prometu. Opozorila pa je tudi, da se prostorov kontrole kvalitete na Javorniku ne čisti, ter da so sanitarije neurejene. Govora je bilo tudi o učinkovitosti kontrole kvalitete. Rečeno je bilo, da kontrolorji kvalitete dostikrat opozarjajo tehnologe in asistente v temeljnih organizacijah na odstopanja od tehnoloških predpisov in na neodgovarjajočo predelavo, da pa se njihova opozorila premalo upoštevajo. Skupina tudi meni, da bi morale organizacije, ki dobijo sredstva iz sklada skupne porabe, dati delavcem določen popust pri koriščenju njihovih prostorov in uslug. SDS kemični laboratorij HVB, je od pristojnih dobila pojasnilo, da tudi letos ne bo moč ukreniti ničesar za izboljšanje klimatskih pogojev. Na to vprašanje pa je opozorila tudi v zvezi s srednjeročnim planom. Sklicuje se na to, da so na RTA 22. januarja lani obrazložili potrebo po še eni aparaturi za mikro-C, IR-12 Leco, 27. junija lani pa so na RTA argumentirali tudi rentabilnost in funkcionalnost skupne klima naprave za celo nadstropje OTK-HVB. Tudi ta skupina opozarja na kadrovsko problematiko. Trdi namreč, da bo odsotnost dveh analitikov v drugi polovici julija mogoče rešiti samo s pristankom drugih, da bodo opravljali nadure »za prosto« ter da bo tudi to izvedljivo samo pod pogojem, da tedaj ne bo nepredvidenih bolovanj ali druge odsotnosti. SDS mehanska preizkuševalnica je v zvezi s samoprispevkom ostro kritizirala izvajalce del na raznih šolah, češ da je prav zaradi nestrokovnega dela treba ponovno združevati sredstva, namesto da bi z njimi gradili nove objekte. Mnenja je, da bi morali proti izvajalcem, ki svoje delo nestrokovno opravijo, uvesti kazenski postopek. Prav tako se ji ne zdi prav, da je iz srednjeročnega programa izpadla gradnja oziroma adaptacija šole na Blejski Dobravi, ki je po njenem mnenju v najslabšem stanju. Pod razno pa je opozorila, da se v kontejnerju za jeklene odpadke poleg jekla pojavljajo še drugi odpadki, ki jih tja, kot opažajo, prinašajo delavci TOZD Energetika in TOZD Jeklarna. Še pred tem pa je na sestanku opozorila, da je treba nabaviti Charpy kladivo, ker je sedanja naprava že dotrajana, tako da niso možne meritve z novimi SI enotami. SDS laboratorij jeklarne je v zvezi s srednjeročnim planom opozorila, da bodo zaradi gradnje jeklarne II v njihovem oddelku nujne gotove kadrovske spremembe, v zvezi s skladom skupne porabe pa jo zanima predvsem delitev sredstev za solidarnostni sklad OO sindiakta (točka 1.2.). Meni, da bi ji moral biti s strani sindikalne organizacije obrazložen plan delitve omenjenih sredstev.

V nadaljevanju pa objavljamo še kratek pregled zapisnikov, ki smo jih prejeli v zadnjem tednu in ki se nanašajo predvsem na javno razpravo o referendumu za samoprispevek II.

SDS **aglomeracija 2** (TOZD PLAVŽ) meni, da je samoprispevek potreben.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS **vodstvo TOZD, kamnolom Trebež, PTO, ponvično gospodarstvo 1, staro železo 1** in **4, priprava Fe-legur** ter **elektropeči 1, 2** in **4.** Na sestanku SDS vodstvo TOZD (prejeli smo dva zapisnika) je bilo postavljeno vprašanje, kaj je bilo doslej ukrenjenega za regresiranje prevoza iz Plavža in s Koroške Bele. Člani SDS kamnolom Trebež pravijo, da načelno niso proti samoprispevku, pripominjajo pa, da je treba zbrana sredstva smotrno koristiti. Največ pripomb je bilo zaradi premajhne kapacitete nove šole na Plavžu, zaradi pomanjkanja igrišč v naseljih ter zaradi neučinkovitih in prepoznih adaptacij šolskih prostorov. SDS PTO meni, da je potrebno, da zagotovimo našim učencem približno enake pogoje za učenje. SDS ponvično gospodarstvo 1, staro železo 4 ter elektropeči 1, 2 in 4 pa menijo, da bi morali samoprispevek v višini 1,5 % zaračunavati le na 184 ur dela (tako, da ne bi prišel v poštev tudi tisti dohodek oziroma dodatki, ki ga imajo na račun nadurnega dela in na račun posebnih pogojev dela).

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS **modelna mizarna, čistilnica odlitkov, jeklolivarna 1** in **2** ter **kovinolivarna**. SDS modelna mizarna se strinja z uvedbo samoprispevka II, vendar pa pripominja, da naj bi samoprispevek plačevali tudi zdomci, da bi se morala zbrana sredstva racionalno koristiti ter da naj se strehe gradijo kraju primerno. Podobne pripombe so imele tudi SDS jeklolivarna 2, čistilnica odlitkov ter kovinolivarna, medtem kot SDS jeklolivarna 1 meni, sklicujoč se na stabilizacijo ter na rast cen, da sedaj ni pravi čas za samoprispevek. Ta SDS pravi, da naj projektanti projektirajo šole, »ne pa da si postavljajo spomenike«, zanima pa jo tudi, kako se porablja denar, »ki ga delavci odvajamo redno vsak mesec za kulturno skupnost«.

Iz TOZD BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS **adjustaža štekel 2, lužilnica adjustaže štekel** ter **adjustaža bluming 2.** SDS adjustaža štekel 2 ocenjuje, da zaradi naraščanja življenjskih stroškov oziroma padanja standarda ni pravega pozitivnega vzdušja za uvedbo samoprispevka. Zanima jo tudi, zakaj je za OŠ Mojstrana potreben samoprispevek, če je pa nova (»nepravilno planiranje — nestrokovno delo«). Razen tega ugotavlja, da v gradivu ni omenjena »informacija krajevnih skupnosti«, da naj bi bil del samoprispevka (polovica) namenjen tudi za potrebe krajevnih skupnosti, prav tako pa tudi ni omenjeno reševanje prostorskih problemov šole na Blejski Dobravi. SDS lužilnica adjustaže štekel pa je po burni razpravi celo ocenila, da je ta samoprispevek odveč ter da ob sedanjih dohodkih ni mogoče odvajati 1,5 % za samoprispevek. SDS vprašuje, kje se dobi denar za gradnjo drugih objektov (primer BIRO) ter za tako razkošno opremo. Kritizirali so tudi način organizacije in delitve malice. SDS adjustaža bluming 2 pa za razliko od že omenjenih SDS k uvedbi samopripsevka ni imela pripomb.

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnike SDS **valjarna žice 3** in **4.** Po mnenju SDS valjarna žice 3 šolskih prostorov ne bi smeli preurejati samo na račun osebnih dohodkov. Treba bi bilo iskati tudi druge vire. Del potrebnih sredstev naj bi na primer zagotovila občina iz svojega proračuna. Pravijo tudi, da je večkrat moč slišati, da razne SIS prejemajo več denarja, kot bi ga nujno potrebovale ter da se na ta račun razvija administrativni aparat. Iz gradiva tudi niso mogli razbrati, kakšna je pripravljenost za takojšen pričetek del, ko pa je vendar znano, da zavlačevanje razvrednoti vrednost zbranih sredstev oziroma podraži investicijo. SDS valjarna žice 4 pa meni, da je šoli in vrtec treba graditi, vendar pa naj bi, zaradi padanja standarda delavcev, odtegovali za samoprispevek 1 %, ne pa 1,5 % od osebnega dohodka. Predlagala je, glede na to, da je bil sklad skupne porabe letošnje leto velik, da se del tega sklada (50 milijonov din) nameni za samoprispevek. Vprašujejo se tudi (sestali so se 2. maja) zakaj predlog delitve sklada skupne porabe ter gradivo o samoprispevku II ni bilo objavljeno v Železarju.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA pa smo prejeli zapisnike SDS **valjarna 1, lužilnica 1, priprava vložka 2, žarilnica 2** in **3, adjustaža 1, 2** in **3** ter **strojna adjustaža 1, 2** in **3.** Tudi na teh sestankih je tekla beseda o samoprispevku II. SDS valjarna 1 razume, da je zaradi naraščanja prebivalstva v jeseniški občini šole potrebno še dograjevati, pripominjajo pa, da je tako zbran denar treba porabiti izključno za obnovo šol in ne za kaj drugega. SDS pod razno opozarja, da še vedno ni rešeno vprašanje tople vode v kopalnicah ter da še ni odgovorov na vprašanja, ki so jih postavili na prejšnjem sestanku. SDS žarilnica 3 sicer ocenjuje, da je načrtovana dela na obeh osnovnih šolah potrebno opraviti, vendar pa bi se morala sredstva zbirati (zaradi nizkih osebnih dohodkov ter zaradi rasti življenjskih stroškov) nekje drugje in ne iz samoprispevka. SDS adjustaže in strojne adjustaže so imele k samoprispevku precej podobne pripombe. SDS adjustaža 1 in strojna adjustaža 1 vprašujeta, če bodo samopirspevek plačevali tudi tisti, ki so na Jesenicah prijavljeni le začasno (»stanujoči v samskih domovih«). Pripominjajo tudi, da se denar, ki ga zbiramo s samoprispevki, premalo racionalno koristi (slabo opravljena dela na OŠ Tone Čufar se plačajo kot kvalitetno opravljena), da je izobraževalna skupnost soudeležena pri financiranju z majhnim odstotkom, da ponekod že plačujejo samoprispevke za ureditev krajev (»zakaj v samem mestu Jesenice ni nobenega«), da ni videti, da bi bila pri financiranju soudeležena tudi občinska skupščina in republiška izobraževalna skupnost. Vprašujeta pa tudi OK SZDL Jesenice (komisijo za pripravo referenduma), če se zaveda odgovornosti, ker je po njenem mnenju »s tako formalnimi postopki in tolmačenjem tako zahtevnega in dosti odgovornega gradiva vprašljiv tudi uspeh referenduma«. Pod razno se SDS pritožujeta, da ob koncu dnine zmanjkuje v kopalnicah tople vode ter da ne dobita odgovorov na zastavljena vprašanja. Zaradi pomanjaknja tople vode, žarnic ter obešalnikov v kopalnicah, prav tako pa tudi zato, ker ne dobita odgovorov, se pritožujeta tudi SDS adjustaža 2 in strojna adjustaža 2. V zvezi s samoprispevkom pa med drugim vprašujeta, »kam se stekajo sredstva, katere odvajamo od osebnih dohodkov iz rednega delovnega razmerja«. Tudi SDS adjustaža 3 in strojna adjustaža 3 se načelno strinjata z uvedbo samoprispevka, vendar pa med drugim opozarjata, da »poleg samoprispevka za šolstvo že odvajamo del osebnega dohodka« ter vprašujeta »ali bo 1,5 % od netto osebnega dohodka občana zadostovalo za predvideno gradnjo glede na porast cen in kje se bodo dobila dodatna sredstva«.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

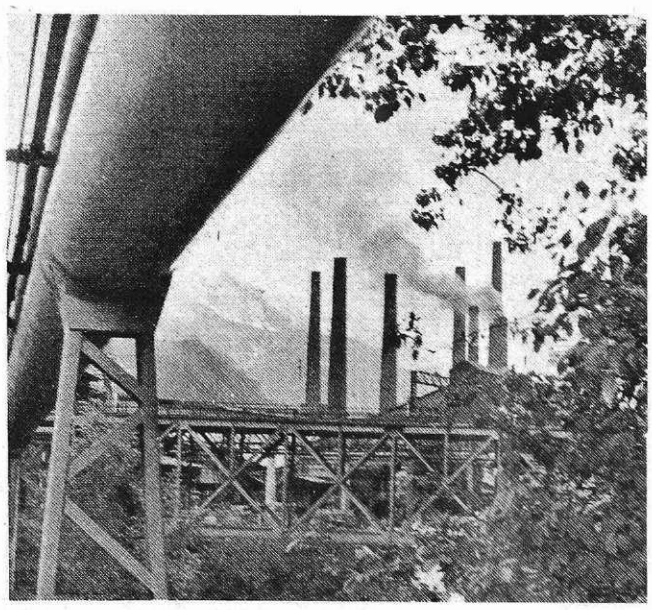

Železarna (Foto I. Kučina)

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

ZASADILI SMO DREVJE ZA PROTIHRUPNO ZAŠČITO NASELJA OB KISIKARNI SAVA

Ker je del stanovanjskega naselja Podmežaklje v neposredni bližini kisikarne Sava, iz katere se širi razmeroma moteč hrup, smo v Železarni aprila izvedli mladinsko delovno akcijo v sodelovanju odseka za ekologijo iz TOZD Energetika, katere last je objekt kisikarne. Zasadili smo drevje in grmičevje, ki bo ob bujni rasti dopolnilna protihrupna zaščita.

Nasad smo uredili s prostovoljnim popoldanskim delom, pri katerem je sodelovalo nad 20 mladincev iz Železarne. Zasadili smo 195 sadik, od katerih jih je 65 okrog 2 metra visokih, da bo zeleni nasad zrasel čimprej v zadostno višino.

Povod za to zasaditev je dejstvo, da z vsemi znanimi tehničnimi posegi za zmanjšanje hrupa na samem izvoru, t.j. pri kompresorjih v kisikarni in z drugimi vzporednimi ukrepi, ki so bili izvedeni, še ni povsem zagotovljen po zakonskem pravilniku iz leta 1980 dopusten nivo hrupa v stanovanjskem naselju Podmežaklje. Hrup je za nekaj decibelov višji v nočnem času predvsem v jugovzhodnem stanovanjskem predelu, ki je oddaljen od izvora hrupa le 35 do 75 metrov. Podnevi takoimenovani komunalni hrup ostalih povzročiteljev preglasi hrup iz kisikarne, kar potrjujejo lanskoletne meritve. Izrazit hrup se širi v okolico, kadar obratujejo batni kompresorji, ki so sicer postavljeni v kisikarni že od 1965. leta, a so v zadnjem času le še rezerva ob turbokompresorjih.

Batni kompresorji obratujejo le izjemoma, odkar je bil 1978. leta nabavljen turbokompresor Centac 110, ki kljub veliki zmogljivosti, saj nadomesti vse tri batne, ne povzroča tako močnega hrupa. Po treh letih obratovanja je bil letos januarja na turbokompresorju potreben generalni remont, ki naj bi trajal največ 10 dni, vendar se je zavlekel, ker je bilo potrebno poslati rotorje na dinamično bilansiranje v Italijo in je pri tem prišlo do vrste zapletov. Kljub stalnim pozivom iz Železarne na republiške forume in na firmo Ingesoll-Rund Italiano sta minila domala dva meseca, da je bil turbokompresor ponovno v pogonu. Ves ta čas so morali zaradi proizvodnih zahtev obratovati batni kompresorji, katerih hrup je krajane tako motil, da so vodstvo Železarne opozorili na nevzdržno stanje. V pismenem pojasnilu, ki smo ga iz Železarne poslali na prizadeto krajevno skupnost, smo se obvezali, da izredne razmere čimprej odpravimo, kar je bilo doseženo v napovedanem času. Poleg tega smo sklenili, da uredimo zimzeleni nasad za lepšo okolico in dopolnilno protihrupno zaščito, saj obstoječi nasad topolov ne ustreza najbolj, ker se stara krhka drevesa lomijo in propadajo.

Nasad smo uspeli urediti že v času pomladanske saditve, za kar ima precej zaslug organizacija Zveze socialistične mladine Slovenije v Železarni. Prizadevni mladinci, zlasti brigadirji, so kljub zavzetosti v akcijah zbiranja sekundarnih surovin in pri pripravah za lepše okolje v času republiških praznikov utegnili v polni meri sodelovati tudi pri ureditvi nasada. Na ta način smo s čim manj izdatki opravili delo, saj je temeljna organizacija Energetika morala kupiti le osnovni material. Precej težav pa je bilo pri dovozu humusa, saj je povpraševanje po njem v tem času takšno, da komunala ne more zadostiti vsem potrebam. Zato se pri saditvi dreves nismo mogli povsem dosledno ravnati po strokovnih nasvetih, ki sta nam jih dala občinski referat za komunalne zadeve in hortikulturno društvo; strokovni napotki in še zlasti aktivno sodelovanje pa je bilo zelo dobrodošlo. Predlog, da bi bila zasaditev dreves ob kisikarni izvedena v sklopu vsejugoslovanske akcije »88 dreves za tovariša Tita«, v tem primeru ni bil najbolj umesten, saj ima nasad zgolj funkcionalen namen in bi poleg tega v ozko omejenem industrijskem okolju težko na učinkovit način izrazil simboliko 88 dreves. Vsekakor so mladinci izrazili željo in pripravljenost, da bi sodelovali pri zasaditvi 88 dreves, ki pa naj bodo na ustreznejših mestih v skladu z občinskimi plani.

BD

KVIZ TITO-REVOLUCIJA-MIR ŠE NI KONČAN

V petek, 8. maja, je bilo v Ljubljani, v občini Ljubljana-Center, v domu Tehniških šol republiško tekmovanje Tito-revolucija-mir, na katerem je sodelovalo šestinšestdeset tekmovalcev iz vse Slovenije.

O tem tekmovanju se je letos že dosti pisalo, vendar pa je gorenjska regija prav na tem tekmovanju dosegla velik uspeh:

Jasna Volfand iz OŠ Franc Saleški-Finžgar iz Lesc je osvojila I. mesto v I. kategoriji (osnovnošolci).

Zoran Jelovčan – gimnazija Boris Ziherl iz Škofje Loke je osvojil I. mesto v II. kategoriji (srednješolci in ostale OO ZSMS).

Oba tekmovalca bosta odšla na zvezno tekmovanje, ki je vsako leto, že po tradiciji, v Kumrovcu 25. maja.

O DELU KOMISIJE ZA SLO IN DS PRI OK ZSMS JESENICE

V okviru podružbljanja koncepta SLO in DS je komisija pri OK ZSMS v petek, 8. maja, pregledala seznam mladincev, obveznikov-nabornikov, ki bodo v letu 1982 odšli v JLA. Komisija je v okviru svojih pristojnosti in poznavanja interesov ter sposobnosti posameznikov mladince predlagala v najrazličnejše enote naše JLA.

Najbolj prizadevne člane ZSMS je tudi predlagala v šolo za rezervne oficirje ter v enote Titove garde in vojne policije. V te enote predlagajo le najbolj zaslužne.

Predloge morajo oblikovati tudi OO ZSMS, skupaj z ostalimi DPO v šoli ali krajevni skupnosti, to je v sredini, ki mladinca, njegove interese, sposobnosti in aktivnost najbolj pozna.

V nadaljevanju svojega dela je komisija predlagala predavanje za novoevidentirane mladince-prostovoljce, člane teritorialne obrambe. Predavanje bo še ta teden. Mladi pa bodo zaprisegli ob osrednji prireditvi meseca mladosti v naši občini na Pristavi 23. maja.

VABILO GIMNAZIJCEV

4. b gimnazije Jesenice vljudno vabi na maturantski ples z bogatim srečolovom, ki ga prireja v hotelu LARIX V KRANJSKI GORI, 16. MAJA OB 20. URI.

Dijaki 4. b

MLADI IZ TOZD HVB

V OO ZSMS HVB smo na seji 20. aprila sprejeli zadolžitve za izpeljavo nekaterih akcij. Moram poudariti, da smo vse tudi uspešno izpeljali. Sodelovali smo ob sprejemu zvezne štafete na Koroški Beli. Sprejema se je udeležilo enajst mladih iz naše OO, pri predaji v Železarni pa sta sodelovala dva mladinca.

Uredili in pripravili smo tudi volišče in tako sodelovali pri akciji za najlepše urejeno volišče. Mladi iz naše OO smo ob dnevu OF, 1. maju ter ob počastitvi obletnice smrti tovariša Tita uredili stenski časopis. Tega bomo v prihodnje urejali vsaj enkrat tedensko. Na razpis OK ZSMS za priznanje v mesecu mladosti pa smo predlagali dva mladinca in sicer Maria Iskra in Vojka Bernarda.

Pregledali smo program športnih tekmovanj v počastitev 25. maja – dneva mladosti in zadolžili športno komisijo, da izbere in pripravi ekipo za sodelovanje.

Naša naslednja naloga, ki smo si jo zadali člani predsedstva, je, da se temeljito pogovorimo z vsemi mladinci naše OO. O našem dosedanjem delu smo ugotovili, da je ravno slabo poznanje mladincev med seboj ključ do neuspeha delovanja mladih. Vse premalo se poznamo, premalo poznamo interese drug drugega. Upamo, da bomo s to akcijo vključili večje število mladih v delo naše OO, da bo tako tudi naše delo plodnejše.

OO ZSMS KO-FI

Ob izvolitvi novega predsedstva smo si zadali nalogo, da bomo oživili delo OO. Najprej smo aktivno sodelovali pri okrasitvi volišča, izvedli pa smo tudi priprave za ureditev stenskega časopisa. Uredili smo ga ob obletnici smrti našega predsednika republike in ga imenovali »Spomin na Tita«. Zbrali smo slike tovariša Tita, pesmi o Titu in misli tujih državnikov o veličini in osebnosti tovariša Tita.

S tem smo tudi mi ob obletnici njegove smrti obudili spomin na njegovo aktivno in plodno življenje, ki ga je živel za dobro Jugoslovanov in celotnega sveta.

Njegova dela nam bodo kažipot pri našem nadaljnjem delu graditve socializma in humane človeške skupnosti.

Majda Tušar

BILA SEM NA ČASTNI STRAŽI OB ŠTAFETNI PALICI

Štafeta mladosti – krepitev bratstva in enotnosti med mladimi. Skozi toliko rok mladih vseh narodov in narodnosti gre in kdo od nas si ne želi z njo poslati najlepše želje za krepitev našega prijateljstva.

V nestrpnem pričakovanju smo jo v pustem, a prazničnem popoldnevu 27. aprila, ko je ulice neusmiljeno pral dež, sprejeli mladi Jeseničani. Ponesli smo jo skozi obrate Železarne, v kateri se ob jeklu kalijo mladi delavci in po vsej gornjesavski dolini skozi celo jeseniško občino, tja do Vršiča, ki nas je v mrazu in vetru sprejel odet v svežo snežno odejo. Prijeten Tičarjev dom nas je sprejel, topla peč pa nam je pogrela premrla telesa. Da je zavrela naša mlada vroča kri po žilah so poskrbeli naši, mladi jeseniški kulturniki. Lepo je bilo spremljati kulturni program, a še lepše se zavrteti ob gorenjski polki. Seveda pa ob vsem tem nismo pozabili naše prve dolžnosti – skrbi za varno prenočevanje štafete. Vsi mladi smo se neprestano menjavali ob častni straži. Straža ob štafetni palici – to je čast vsakega mladinca. Ko sem stala ob štafeti, so se obrazi mojih prijateljev in ostalih mladincev porazgubili. Ostal je le lik tovariša TITA, kateremu je bila vsakega 25. maja z najlepšimi željami izročena štafeta mladosti. Kolikokrat jo je sprejel srečen iz naših rok – kot pozdrav Titove mladine, kot simbol bratstva in enotnosti naših narodov. Letos pa ne bo tako. Njegova roka je ne bo sprejela, njegove oči je ne bodo več videle in naša želja, da bi bil še med nami, je ostala neizpolnjena. Ni ga več. Njega, ki smo ga imeli radi, njega, ki je bil naš veliki učitelj. A njegovo ime in njegove misli bodo vedno ostale v naših srcih in njegova trdno začrtana pot, nas bo povezane v enotno mladino Jugoslavije, vodila naprej v lepši, boljši jutri.

Straže so se menjavale in noč je vse prehitro minila. V zgodnjih jutranjih urah smo štafeto predali mladim tolminske občine in tako dodali svoj del v dolgi verigi prijateljstva mladih.

D. S.

NAČRTI MLADIH IZ TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Proti koncu aprila so se mladi iz Valjarne žice in profilov zbrali na sestanku, da bi se pogovorili o svojih bodočih nalogah. Trenutno v valjarni žice izvajajo letni remont, zato so delavci razporejeni na opravljanje različnih delovnih opravil tudi izven TOZD, toda kljub temu se je na sestanku zbralo precej mladih. Tudi organizacija za sprejem štafete mladosti je bila zaradi remonta otežkočena, pa so prav njej posvetili prvo točko dnevnega reda. Dogovorili so se o nekaterih spremembah v sicer že pripravljeni ekipi, ki bo ponesla štafeto na delu poti.

Del svoje razprave so mladi posvetili športnim prireditvam v čast dneva mladosti. Dogovorili so se, da bodo sodelovali v skoraj vseh razpisanih športnih panogah, zaradi boljše organizacije pa so določili mladince, ki bodo skrbeli za sestavo ekip in udeležbo na tekmovanjih. Tako bo nogometno ekipo uredil in vodil Ale Vukalič, košarkaše bo zbral in pripravil Dževad Begovič, za odbojko bo poskrbel Zvonko Križaj, ekipo za tekmovanje v streljanju z zračno puško pa bo organizacijsko uredil Nenad Gigovič.

Precejšen del mladih iz TOZD prebiva v samskih domovih ali pa drugače nima urejenih stanovanjskih in drugih življenjskih razmer, zato so z zanimanjem razpravljali o sklepih problemske konference o družbeno-ekonomskem položaju mladih v jeseniški občini. Seznanili pa so se tudi s potrebami, ki narekujejo, da se delovni ljudje na referendumu odločijo za uvedbo samoprispevka, ki bo namenjen preureditvi nekaterih šol.

Ko so obravnavali tekoče organizacijske zadeve, so se mladi zavzeli za to, da bi bilo sprejeto nekaj mladincev v članstvo ZK. Prepričani so, da je med njimi nekaj mladih, ki bi bili pripravljeni sodelovati v organizaciji Zveze komunistov in za sprejem izpolnjujejo pogoje. V nadaljevanju so mladi govorili o odgovornostih pri izvajanju delovnih nalog. Usposabljati se morajo, da bodo pripravljeni nadomestiti starejše delavce, ki se bodo v bližnji prihodnosti upokojili.

T. D.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

OSEBNA DOZIMETRIJA V CIVILNI ZAŠČITI

ČITALNIK MTLD 7108A se sestoji iz sistema za segrevanje tablet, fotometričnega sistema za detekcijo luminiscenčnega efekta s prikazovalnim sistemom in pomožnim elektronskim sestavom.

Ko se prične meritev, se tableta, ki je vložena v merilno glavo, enakomerno segreva in emitira luminiscentno svetlobo. To povzroči tok v fotopomnoževalki (fotopomnoževalni cevi). Ta tok vodimo v merilni ojačevalnik in naprej v napetostni merilnik, ki pokaže številčno vrednost izraženo v rentgenih (c Gy). Za stabilno delovanje čitalnika ima vgrajen tudi referenčni svetlobni izvor, ki nam služi tudi za kalibracijo samega čitalnika in preizkus delovanja fotometričnega sistema.

PRIPRAVA ČITALNIKA ZA MERITVE

Kaseti vzamemo iz embalaže in odpremo pokrove. Napajalni sistem (usmernik 12 V 3 A) in čitalnik povežemo z dvožilnim kablom tako, da priključimo na obeh straneh črno žico na črne sponke in rdeče na rdeče sponke. Nato vložimo posodico v katero bodo padale izmerjene tablete v ležišče (sanke), ki se nahaja ob desni strani merilne glave. Drsnik glave potisnemo popolnoma v desno. Še enkrat pogledamo, če so vse te operacije v redu izvedene in če so, vklopimo aparaturo preko kabla (šuko vtikač na električno omrežje 220 V). Nato postavimo stikalo na napajalniku (kolebno stikalo) in na merilniku MTLD 7108 A (drsno stikalo) na pozicijo 1.

Če je aparatura pravilno sestavljena, se pokaže na številčnem prikazu pod rdečim plexi steklom O. Aparatura je tako pripravljena. Za točnejše meritve počakamo še 15 minut, da se aparatura segreje in stabilizira. Nato pritisnemo v levem spodnjem kotu na tipko, ki je označena z »N«. Na številčnem prikazu (display) se prižgeta še ostali dve ničli. V slučaju, da display ne kaže 000 ali 001, nastavimo to vrednost s potenciometrom, ki ima zarezo in se nahaja pod obema tipkama. To opravimo z majhnim izvijačem ali nohtom. Ko smo to operacijo izvedli, pritisnemo še drugo tipko »K« in na dispayu se mora pokazati številka, ki je naznačena na notranji strani pokrova. Ta vrednost lahko odstopa od predpisane za – 1. (Primer: Predpisana vrednost 56, kaže lahko 57 ali 55). Ko smo to opravili je aparat pripravljen za meritev.

MERITEV

Najprej nekaj splošnih navodil in pojasnil. Tablete, ki sprejme dozo sevanja ne moremo prosto nositi v žepu ali kje drugje iz enostavnega vzroka, ker bi se zamazala ali mehansko poškodovala. Tableta velikosti O 8 × 1 mm je bele barve, kemični sestav CaF_2. Vložena je v plastično ohišje, ki je na notranji strani še obloženo s svinčenimi in papirnimi oblogami. Vsaka značka ima tekočo številko. Ko smo značke razdelili ljudem, vpišemo v seznam izdanih značk ime prejemnika in številko značke (npr.: 1. Pintar Janez 27001; 2. Smola Viktor 27002 itd.)

Ko značko prejmemo v meritev, jo moramo najprej odpreti. Zato si na mizici poleg aparature pripravimo čist bel papir formata A 4. Vzamemo klešče, ki so vsakemu kompletu priložene, jih obrnemo z zastruženim notranjim robom navzdol in jih položimo na svetli del ohišja značke, tako da se pokrov vsede v zastruženi rob klešč. Z levico držimo temnejši del značke trdno v roki, z desnico pa zavrtimo klešče v smeri, ki je nasprotna urinem kazalcu. Ko pokrovček popusti, snamemo klešče in postavimo značko na pripravljen papir in pokrovček do konca odvijemo. Vzamemo pinceto in z njo odstranimo še svinčeno oblogo. Pred nami se pokaže tableta.

KJE STE, MLADI ČLANI ZK – KRAJANI JAVORNIKA-KOR. BELE?

V petek, 8. maja, je OK ZSMS v dogovoru s KS in predsednikom OO ZSMS Javornik-Koroška Bela sklicala vse mlade člane (do 27. leta starosti) Zveze komunistov, ki živijo v tej krajevni skupnosti, ne glede na to, kje so vključeni v OK ZK.

Vabljenih je bilo preko sedemdeset mladih, vabilu pa se jih je odzvalo samo pet ter pet članov predsedstva OO ZSMS. Zaradi izredno slabe udeležbe so prisotni sprejeli naslednje ugotovitve in zaključke:

– neudeležba mladih članov ZK poraja vprašanje, kako so bili evidentirani in sprejeti v zvezo komunistov,

– OO ZK premalo polagajo pozornost na aktivnost vseh svojih članov. Navzoči so sprejeli naslednji sklep: o neudeležbi mladih članov ZK bodo obvestili OK ZKS, ki naj po OO ZK urgira, da pregledajo aktivnost svojih članov in tudi ukrepajo. Skratka, preveri naj se, ali imajo vsi vabljeni res toliko funkcij in nalog, da se niso mogli udeležiti sestanka.

V nadaljevanju so mladi analizirali vzroke za premajhno družbenopolitično vlogo OO ZSMS v sami krajevni skupnosti. Ugotovili so:

– aktivno dela le majhna skupina mladih, ki ne zmorejo opraviti vseh nalog in dejavnost poteka le na športnem področju,

– v okviru OO ZSMS so že poskušali ustanoviti aktiv ZK, kar pa ni uspelo,

– komisije so delale nekoordinirano ali pa sploh ne,

– neaktivnost se zlasti pokaže tudi pri večjih manifestativnih dejavnostih, kot so štafeta, proslave in podobno, pa tudi lokalne delovne akcije,

– vzrok za neaktivnost je tudi v dvojnosti članstva mladincev (vključen je že v šoli ali TOZD),

– neresen odnos do dela v ZSMS, ki pa je delno pogojen z neizkušenostjo in nepoznavanjem družbenopolitične vloge ZSMS kot DPO.

Sprejeti so bili naslednji zaključki:

– predsedstvo se bo razširilo z mladinci, ki so delali v tej OO ZSMS v času, ko je OO dobro delala,

– nujna je povezava z družbenimi organizacijami in društvi, karavlo in OŠ Karavanških kurirjev NOB,

– okrepiti (kadrovsko in akcijsko) OO ZSMS, ki bo le tako lahko enakopravno delala v krajevnem svetu ZSMS,

– načrtovati toliko akcij, kolikor se jih bo realno dalo speljati,

– ustanoviti aktiv mladih članov ZK.

V sredo, 13. maja, bo razširjena seja predsedstva OO ZSMS Javornik-Koroška Bela. Mladi se bodo pomenili o nalogah, ki jih čakajo pred odkritjem spominskega obeležja na Pristavi 23. maja. Pogovorili se bodo tudi o nadaljnjih ukrepih za povečanje aktivnosti OO ZSMS.

ŠTUDENTSKA RAZSTAVA

V petek, 15. maja, bo ob 18. uri v avli skupščine občine Jesenice otvoritev razstave članov študentske kulturne organizacije FORUM – sekcije za oblikovanje in grafiko. Otvoritev bo popestril kratek kulturni program.

Vabljeni vsi občani in študentje.

MB

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

35. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

V sredo, 6. maja, je predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne Božo PANČUR sklical 35. sejo odbora, na kateri so poleg pregleda izvrševanja sklepov prejšnje seje obravnavali še pripombe na srednjeročni plan delovne organizacije in temeljnih organizacij po obravnavi na delavskih svetih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, analizo finančnega rezultata za prvi kvartal letošnjega leta, poročilo o izvrševanju operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec april, predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec maj ter potrdili vsebino sprememb samoupravnih sporazumov o cenah v skladu z novim zakonom o cenah in določili podpisnike.

Poročilo o izvrševanju sklepov 34. seje odbora je podal član poslovodnega odbora Božidar Bartelj. Iz poročila je razvidno, da so sklepi pretekle seje v glavnem izvršeni, nekateri, ki so dolgoročnega značaja, pa so še v izvajanju. Sklenili so, da naj poslovodni odbor Železarne seznani novo imenovani odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarna o skepih, ki so dolgoročnega značaja.

Največ časa so na seji posvetili obravnavanju pripomb na srednjeročni plan delovne organizacije in temeljnih organizacij. Ustrezno obrazložitev k tej točki pa je podala vodja plansko analitskega oddelka Maruša Drolc. Navzoči so ugotovili, da so bili predlogi srednjeročnih planov temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in delovne organizacije Železarne sprejeti na vseh delavskih svetih temeljnih organizacij oziroma delovnih skupnosti z nekaterimi pripombami, ki večinoma le poudarjajo že sprejete cilje, opozarjajo na stanje naprav in problematiko kadrov, ne vplivajo pa na spremembo vsebine plana.

Člani odbora so predlagali, da naj se pripombe upoštevajo pri pripravi ukrepov, potrebnih za izvedbo srednjeročnega plana in pri njegovem izvajanju. Ker pa predstavlja srednjeročni plan le izvedbeni akt sprejetih temeljev planov TOZD oziroma samoupravnega sporazuma o temeljih plana delovne organizacije, se pripomb, ki spreminjajo vsebino temeljev, ne more upoštevati. Ugotovili so tudi, da so vsi delavski sveti temeljnih organizacij soglašali s plani delovnih skupnosti, ki so jih sprejeli delavci delovnih skupnosti z osebnim izjavljanjem. Na seji so člani poudarili, da je treba pravočasno in sproti izvajati ukrepe za izpolnitev planskih obvez ter pri tem bolj poudariti osebne zadolžitve.

V nadaljevanju seje so bili navzoči seznanjeni s poslovanjem delovne organizacije za prvo četrtletje letošnjega leta. Podrobno obrazložitev je podal vodja finančno računovodskega sektorja Boris Pesjak, stališča poslovodnega odbora v zvezi s poslovanjem za to obdobje pa je posredoval član poslovodnega odbora Božidar Bartelj. Navzoči so ugotovili, da smo v primerjavi z lanskim prvim četrtletjem v Železarni poslovali bolje, vendar pa še vedno daleč od planskih predvidevanj. V razpravi je bilo več besed izrečenih zaradi izredno kritičnega stanja na področju pridobivanja reprodukcijskega materiala. Zato so člani pooblastili poslovodni odbor, vodjo finančno računovodskega sektorja in finančno računovodski sektor, da skušajo za pridobitev reprodukcijskega materiala priskrbeti in združevati ustrezna devizna sredstva povsod tam, kjer je to možno.

Vodja oddelka za operativno planiranje proizvodnje Avgust Karba je obrazložil, kako smo poslovali v mesecu aprilu, oziroma v kolikšni meri smo izpolnili planske obveznosti tako v skupni kot blagovni proizvodnji in realizacije ter na področju izvoznih obvez. Navzočim je podal tudi informacijo o prodaji energetskih medijev in vzdrževalnih storitev za mesec marec in kumulativno za tri mesece.

Pri obravnavanju predloga operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec maj so člani odbora predlog potrdili, vendar so opozorili na to, da je operativni program za mesec maj v temeljni organizaciji Jeklarna odvisen od uvoza tujega grodlja.

Valko Erjavšek iz prodajnega sektorja je navzoče seznanil z vsebino sprememb in dopolnil samoupravnih sporazumov o reguliranju medsebojnih odnosov na področju proizvodnje, porabe in prometa ter o merilih za samoupravno urejanje cen izdelkov črne metalurgije. Člani odbora so se s predlogom strinjali, za podpisnika samoupravnega sporazuma o spremembah in dopolnilih dosedanjih samoupravnih sporazumov pa so pooblastili predsednika poslovodnega odbora Železarne Štefana Nemca, ki svoja pooblastila lahko prenese na dosedanje koordinatorje v koordinacijskih odborih za posamezne samoupravne sporazume, sklenjene po grupah izdelkov. Obenem so pooblastili podpisnike, da lahko v soglasju z vsemi ostalimi proizvajalci (železarnami) na zahtevo porabnikov sprejmejo eventuelna dopolnila samoupravnega sporazuma, ki pa ne smejo bistveno spreminjati vsebine obrazloženih predlogov samoupravnih sporazumov.

Ob koncu seje so na predlog poslovodnega odbora in TOZD družbene prehrane obravnavali predlog za koriščenje nerazporejenih sredstev amortizacije v letu 1981 za nabavo dveh hladilnih skrinj in predlog soglasno potrdili.

Dragica Medja

TOZD Valjarna debele pločevine

16. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja Rudi Noč je v sredo, 15. aprila, skical 16. redno sejo. Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili sklepi izvršeni, razen sklepa, ki obravnava reševanje kadrovskih in organizacijskih ukrepov, ki so nastali pri prehodu temeljne organizacije na dve izmeni in ostane do nadaljnjega odprt.

Odbor je v nadaljevanju obravnaval poročilo odsotnosti z dela v mesecih februar in marec. V mesecu februarju je bila odsotnost 544 dni ali 14,29 %. Od tega je bilo 6,52 % rednih letnih dopustov, 5,94 % zaradi bolezni in 0,18 % neupravičenih izostankov.

V mesecu marcu je bila odsotnost 745 dni ali 19,06 %. Od tega je bilo 8,31 % zaradi bolezni, 7,03% rednih letnih dopustov in 0,77 % neupravičenih izostankov.

Odbor je vzel na znanje informacijo kadrovnika, da prihaja do hudega pomanjkanja delavcev v vsej delovni organizaciji.

Seznanjeni so bili z načinom reševanja deficitarnosti za dela in naloge v TOZD Valjarna debele pločevine in s predlogi, ki jih je v zvezi s tem pripravil oddelek za industrijsko psihologijo. Odbor na predloge ni imel pripomb in jih je posredoval delavskemu svetu v obravnavo in sprejem. Odbor je obravnaval tudi nekatera kadrovska vprašanja:

— prošnji delavca za premestitev v TOZD je ugodil, v kolikor bo dal soglasje tudi odbor za delovna razmerja TOZD Vzdrževanje,

— o prošnji delavca za povišanje vrednotenja del iz četrte v šesto kategorijo, je odbor menil, da se z rešitvijo počaka do sprejema kataloga del in opravil,

— za dela in opravila »strojnik odbrizgovalne naprave« je sklenil, da je treba razpisati interno objavo,

— za delavko, ki se je priučila za opravljanje del in opravil na sekatorju suprarex pa je sklenil, da pred izstavitvijo odločbe opravi še praktični preizkus znanja.

Soglašali so tudi s premestitvijo delavca z del in opravil žerjavovodja žerjava št. 3 na žerjav št. 5 in z izstavitvijo dveh odločb o nadomeščanju do vrnitve zaradi bolezni odsotnega delavca. Na koncu seje so še zadolžili vodjo OTOP, da do naslednje seje odbora pripravi predlog o premestitvah rezalk na sekatorjih.

POSLOVANJE OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI V PRETEKLEM SREDNJEROČNEM OBDOBJU

Za srednjeročno obdobje 1976—1980 je v finančnem poslovanju morda značilno, da smo imeli v letih 1976 in 1977 finančno poslovanje grajeno na regijskem področju ter smo od skupnih prihodkov najprej izločili vsa finančna sredstva za pokrivanje skupnih dogovorjenih potreb. Ostala sredstva so ostala za pokrivanje odhodkov zdravstvenega varstva, skupaj z vsemi ostalimi sredstvi, to je nadomestila osebnega dohodka in vsa druga denarna izplačila v zvezi z zdravstvenim varstvom.

Zaradi obširnosti celotnega gradiva bom podrobneje obravnaval samo občinsko zdravstveno skupnost Jesenice ter primerjavo z regijo. V številkah bodo prikazani samo celotni prihodki in odhodki brez podrobne razčlenitve, vsekakor pa bo to dovolj jasno, da bo sleherni bralec lahko dobil točno sliko gibanja finančnih sredstev. Lahko bo ugotovil, da smo v teh petih letih zaradi odnosa do zdravstvenega varstva zelo osiromašili celotno zdravstveno varstvo v občini Jesenice.

Leto 1976

	JESENICE	REGIJA
Skupni prihodki	102,359.000	573,606.000
Izločena sredstva	14,322.000	88,606.000
Čisti prihodek	88,037.000	483,514.000
Odhodek za ZV	93,170.000	483,818.000
Finančni rezult.	—5,133.000	+695.000
Imobilizirana sredstva	3,418.000	28,569.000

Ker smo v letu 1976 zbrali na osnovi vnaprej določenih prispevnih stopenj več sredstev, kot pa je bilo dogovorjeno, smo morali v občini Jesenice vrniti gospodarstvu 3 milijone 418.000,00 din ob istočasni izgubi. Izgubo smo pokrili z viški zdravstvene skupnosti Kranj. V letu 1976 so imele vse občinske zdravstvene skupnosti razen Kranja finančni primanjkljaj, skupno pa so vse gorenjske občine vrnile gospodarstvu kar 28,569.000,00 din. Ta sredstva so bila vrnjena v letu 1977, in sicer poračunana z manjšo prispevno stopnjo za leto 1977. Pri vsem tem pa nimam podatkov, koliko opravljenega dela nad dogovorjenimi programi zdravstvenim delovnim organizacijam v tem letu nismo plačali.

Leto 1977

	JESENICE	REGIJA
Skupni prihodki	122,541.000	625,455.000
Izločena sredstva	13,454.000	83,907.000
Čisti prihodek	109,087.000	568,548.000
Odhodek za ZV	110,786.000	561,164.000
Finančni rezultat	—932.000	+7,384.000
Imobilizirana sredstva	3,455.000	12,874.000

V letu 1977 so na Gorenjskem občinske zdravstvene skupnosti zaključile leto z izgubo, dve pa ne. Tudi v tem letu smo v vseh gorenjskih občinah vrnili gospodarstvu kar 12,874.000,00 din, zopet na račun znižanja prispevnih stopenj za leto 1978. Istočasno pa po vsej verjetnosti nismo zdravstvenim delovnim organizacijam plačali izvršeno delo nad dogovorjenim programom.

Leto 1978

V tem letu so prvič občinske zdravstvene skupnosti nastopale s samostojnimi finančnimi načrti. Za Jesenice je v tem letu značilno tudi to, da smo uspeli dokazati, da nekatere delovne organizacije nakazujejo sredstva na napačne žiro račune, ali točno na občinsko zdravstveno skupnost, vendar ta ugotovitev ni prinesla zaželjenih rezultatov, ker nismo uspeli povečati dogovorjene vsote. To bo razvidno iz prikazanega obračuna.

	Jesenice	Regija
Skupni prihodki	161,553.000	825.375.000
Imobilizirana sredstva	13,135.000	30.366.000

Ta sredstva so se prenesla v leto 1979, ker je bila prispevna stopnja za leto 1979 toliko nižja.

Tako je občinska zdravstvena skupnost Jesenice v letu 1978 imela na razpolago le 148,418.000,00 din, vse občine skupaj pa 795,009.000,00 dinarjev.

V tem letu pa se pokaže zopet nekaj novega, in sicer, da sta občinski zdravstveni skupnosti Jesenice in Kranj prispevali za solidarnost občinskim zdravstvenim skupnostim Radovljica, Škofja Loka in Tržič iz čistih prihodkov, te tri pa so morale vrniti denar gospodarstvu.

Skupni odhodki v letu 1979 so bili naslednji:

	JESENICE	Vse občinske zdravstvene skupnosti:
Združena sredstva	20,380.000	127,648.000
Zdravstveno varstvo	126,788.000	674,413.000
Finančni rezultat	+2,163.000	10,495.000

Občinske zdravstvene skupnosti Radovljica, Škofja Loka in Tržič niso imele viškov, ker so večje odhodke pokrile s sredstvi regijske solidarnosti.

Leto 1979

	JESENICE	Vse občinske zdrav. skupnosti
Skupni prihodki	193,897.000	1.037,381.000
Imobilizirana sredstva	5,097.000	34,756.000

Občinska zdravstvena skupnost je v letu 1979 razpolagala z

	188,453.000	994,042.000
Odhodki so:		
Združena sredstva	22,050.000	141,808.000
Zdravstveno varstvo	165,472.000	860,896.000
Finančni rezultat	+1,296.000	+12,307.000

V letu 1979 smo z ozirom na predloženi delovni program zdravstvenih delovnih organizacij uspeli, da s skupnim dogovorom povečamo dogovorjeno vsoto, zato smo tudi imeli manjšo vsoto imobiliziranih sredstev. Vendar se je zgodilo isto kot v letu 1978, da smo iz čistih dohodkov plačevali solidarnostna sredstva tistim zdravstvenim skupnostim, ki so morale vrniti sredstva gospodarstvu.

Leto 1980

Skupni prihodki	226,614.000	1.210,680.000
Imobilizirana sredstva.	—	17,015.000
Čisti prihodek	226,614.000	1.210,680.000
Odhodki:		
Združena srestva	23,757.000	144,859.000
Zdravstveno varstvo	199,809.000	1.028,035.000
Finančni rezultat	+3,048.000	+7,893.000

V letu 1980 so vse občinske zdravstvene skupnosti Gorenjske zaključile poslovno leto s pozitivnimi rezultati. Jesenice same so v tem letu zbrale manj sredstev, kot je bila dogovorjena vsota, zato tudi ni bilo imobiliziranih sredstev.

V letu 1980 so bila na Jesenicah za zdravstveno skupnost namenjena za 121 % večja sredstva kot v letu 1976, v celotni Gorenjski pa 128 %. Vsakoletno vračanje sredstev gospodarstvu tako, da smo iz leta v leto zmanjševali prispevno stopnjo, je tako občinsko zdravstveno skupnost Jesenice, kakor tudi ostale občinske zdravstvene skupnosti Gorenjske pripeljalo na rep občin v republiškem merilu po višini prispevne stopnje ter nas v letu 1981 postavilo v zelo težaven položaj, prav posebno pa še Jesenice. Če bomo morali plačati še republiško solidarnost, čemur se sedaj še upiramo, bo to občinsko zdravstveno skupnost ter s tem celotno dejavnost zdravstvenega varstva pripeljalo v katastrofalni položaj. To nam dajo slutiti že dosedaj znani pokazatelji.

Podatki zbrani iz letnih obračunov. Skupno smo v teh letih vrnili gospodarstvu 25,105.000,00 din. Če bi vsa ta sredstva namenili investicijam v bolnici, bi bilo delo dokončano, tako pa moramo sedaj poleg drugih težav dokončati začeto investicijo.

Stane Torkar
Predsednik OZS Jesenice

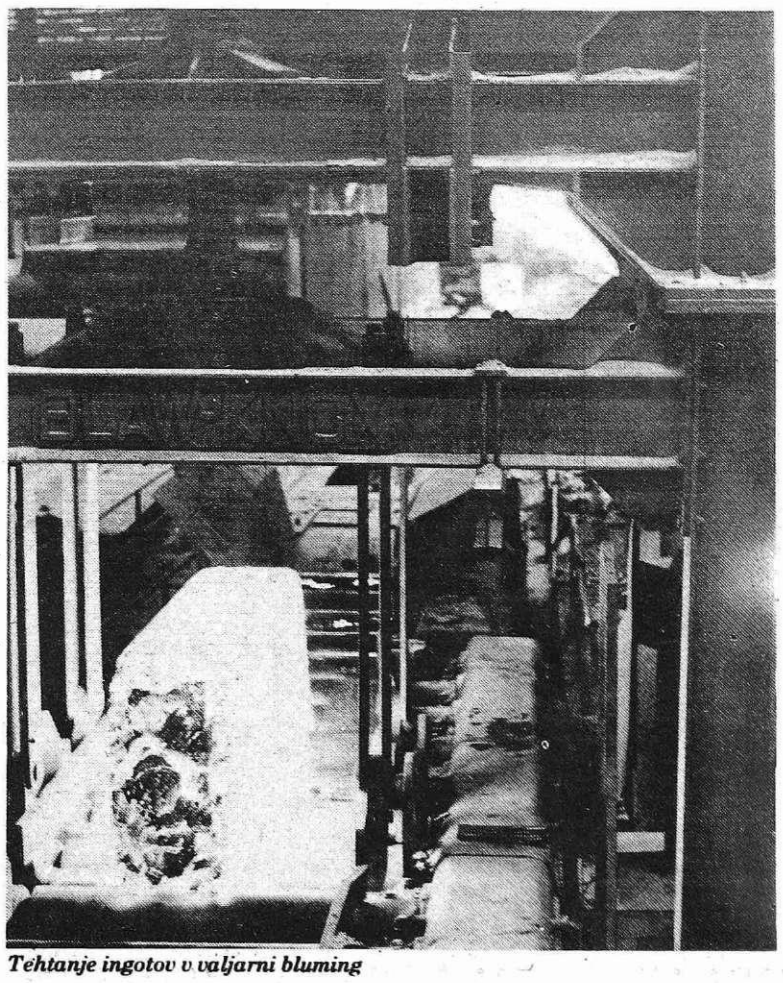

Tehtanje ingotov v valjarni bluming

SODELAVCU V SLOVO

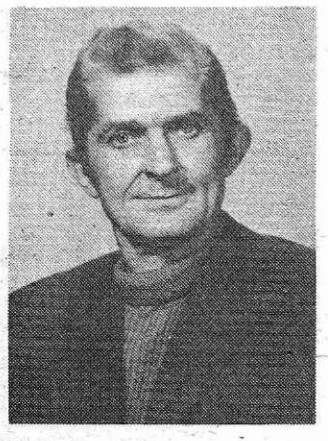

Umrl je Zvonko Noč. Umrl je sodelavec, s katerim smo v Valjarni žice in profilov delali in sodelovali dolgo vrsto let. Pospremili smo ga k zadnjemu počitku in se poslovili od njega. Dolgo ga je že mučila uničujoča bolezen, dokler ga ni dokončno ugonobila. Življenje mu ni bilo ravno najbolj naklonjeno. Še zelo mlad se je znašel v enem od koncentracijskih taborišč kot žrtev nacističnega nasilja, toda uspelo mu je, da se je vrnil domov. Vključil se je v NOB, kar dokazuje njegovo privrženost narodu, iz katerega izhaja. Po končani vojni vihri je še nekaj let ostal v JLA kot aktivni podoficir, nato pa je prišel med nas. Opravljal je razna delovna opravila, dokler je to zmogel. Ljubil je svoj dom in bil skrben oče svoji družini, nam pa dober tovariš in sodelavec, zato ga bomo ohranili v najlepšem spominu.

Sodelavci

IZ SPOMINOV ŠPANSKEGA BORCA IN INTERNIRANCA FRANCA MALENŠKA

Z LIKVIDACIJSKIM TRANSPORTOM IZ BUCHENWALDA

France Malenšek – kaznjenec št. 2782

Nekaj dni pred velikonočnimi prazniki leta 1945 je zavladala v taborišču Buchenwald in v okolici mrzlična panika. Zavezniška vojska je stala pod Erfurtom, samo dvajset kilometrov od taborišča.

Poveljnik taborišča je izdal ukaz, da se vsi taboriščniki, ki so bili razmeščeni po okoliških podzemnih tovarnah in rudnikih, vrnejo v taborišče.

Zadnje dni je bilo taborišče podobno ogromnemu panju ali velemestu s približno sto tisoč prebivalci, nagnanimi skupaj z vsega sveta. Ljudje so se pomikali po ulicah med barakami sem in tja, brez cilja, v barakah ni bilo nikjer več prostora. Povsod si slišal ene in iste vzdihe: Bliža se konec. Kljub temu koščeni obrazi niso bili videti nič veseli. Vse svoje sile in kri so jetniki pustili v podzemnih tovarnah in kamnolomih.

Iz daljave se je čulo rjovenje topov, nebo so skoraj zakrile množice bombnikov. Strahovlada v taborišču je popustila. Nikjer več nisi opazil »kapotov«, prednjakov in drugih mučilcev. Vsi so si potrgali našivke iz strahu pred kaznijo zaradi storjenih krivic. Ozračje je bilo vsak dan težje, negotovost in strah sta se stopnjevala zaradi raznih gesel, ki so se razširjala z bliskovito naglico.

Poveljnik je spročil, da ni nobene nevarnosti in da nikomur ne bo padel las z glave, ker ima namen prepustiti taborišče nedotaknjeno Američanom. Na vseh koncih je dal razobesiti zastave Rdečega križa, kar nas je nekoliko pomirilo. Toda drugi dan so zastave zopet izginile, slutili smo, da se za tem skrivajo temni načrti. V noči od sobote na nedeljo smo slišali, kako drsajo mimo barak proti glavnemu izhodu lesene cokle. Zvedeli smo, da izpraznjujejo najbednejši del taborišča »mali lager«, znan tudi po imenu »živo pokopališče«, v katerem je bilo okoli petnajst do dvajset tisoč jetnikov. Tam so bili ljudje bolni, izčrpani, sami skeleti, oviti v ušive cunje, ki so čakali žalostnega konca od gladu. Njihova dnevna hrana je bila 150 g kruha in 1/2 litra korenjeve ali repne juhe. Da bi kdo ne dobil hrane dvakrat, so uvedli posebne nakaznice. Zadnje dni so se dogajale strašne stvari. Ponoči so močnejši davili slabotnejše in jim odvzemali nakaznice za hrano. Tudi ljudožerstvo ni bilo nič novega. Umrljivost je bila velikanska. Okoli taborišča so vsako jutro ležali kupi mrličev, prinešenih iz barak.

Da bi Američani ne videli tega strašnega dokumenta, je poveljnik izpolnil naredbo Himmlerja, tega iz milijonov ust prekletega psa, da mora likvidirati taborišče. Da bi likvidiral vse, je bilo že prepozno. Zaenkrat je opravil z najbednejšimi.

V nedeljo zjutraj je bila pot, po kateri so gonili kaznjence iz »živega pokopališča«, vsa posuta s trupli. Mnogi niso zdržali niti sto metrov hoje. Čez kratek čas je zaškrtal ogromen zvočnik. Vsi smo morali v svoje barake, od koder smo skozi okno gledali prihod ogromne vojske SSovcev s strojnicami, protitankovskimi granatami in cele trope psov volčjakov. Mraz nas je spreletel po kosteh. Kaj bo? Mogoče morija? Ne bilo bi nič nemogočega. Vsem nam je bilo zelo težko pri srcu. Toliko trpljenja in dan pred osvobojenjem se bliža konec. Pogledovali smo skozi okna v dolino, kjer so že prasketale strojnice. Morda pridejo rešitelji ob pravem času.

Zvočnik je začel oddajati: Taboriščna policija mora zastražiti vse ceste in barake. Vsi kaznjenci, katerih barake bodo klicane na zbirni prostor.

Zbrala se nas je skoraj polovica tabora, predvsem vsi slabotnejši in tisti, ki so bile po raznih podružnicah izven Buchenwalda. Pričel se je pregled. Drug za drugim smo korakali mimo zdravniške komisije, ki je izpraševala, kdo ima zdrave noge. Tiste, ki so dejali, da so nesposobni za hojo, so takoj odpeljali in jih ne daleč v gozdu pokosili s strojnicami.

Ostali smo zapuščali drug za drugim taborišče. Na vratih so še zapisovali številke, na drugi strani pa smo se uvrščali v čete po petsto mož, ki so jih zastražili SSovci s svojimi psi, ki so nam kazali ogromne čekane. Nihče ni vedel, kaj nameravajo z nami. Po devetih kilometrih hoje smo prispeli v predmestje Weimara, preko ruševin razbitih tirnic do transportnega vlaka, sestavljenega iz samih odprtih vagonov za premog. Po vseh progah so stali vlaki, nekateri pripravljeni za odhod, v druge so še trpali internirance. Oficirji so odštevali po osemdeset kaznjencev in štiri stražarje v en voz. Puškina kopita in psi so pomagali, da je bil voz v trenutku nabasan. Stražarji so zavzeli eno četrtino voza, drug prostor je pripadal nam. Stati je bilo prepovedano, sedeti nemogoče, zato smo ležali drug preko drugega. Vojaštvo je pričelo raznašati kruh in margarino od voza do voza. Vsak je dobil en kilogram kruha, 40 gramov margarine in 50 gramov salame. Za koliko časa, nam ni bilo znano. Takoj smo pričeli pospravljati te dobrote, kajti hraniti jih ni kazalo, prvič zaradi lakote, drugič zaradi nevarnosti, da te okradejo ali zadušijo.

Sredi popoldneva je sonce neusmiljeno žgalo, da nas je mučila grozna žeja, a vode nismo pričakali. Sirene v mestu so tulile brez prenehanja, pretila je še nevarnost, da nas Američani bombardirajo. Končno smo se pričeli pomikati, vlak za vlakom. V vozu je nastala tišina, le kdaj pa kdaj je kdo vzdihnil ali se pridušil zaradi bolečin, kajti vsi udje so nam otrpnili. Vozili smo se zelo počasi. Ob sedmih zvečer smo se ustavili nedaleč od Naumburga. Nebo je bilo razsvetljeno od reflektorjev, raket in eksplozij, bombni napad je trajal pol ure.

Nadaljevali smo vožnjo. O spanju ni bilo niti govora. Potrebo smo opravljali v jedilne posode. Zjutraj je bila prva večja postaja Zeitz in potem Gera. Povsod skoraj vse porušeno od bombardiranja.

Stražar je vprašal železničarja pri našem transportu, kam se vozimo. Ta je le skomignil z rameni, kar je pomenilo, da brez cilja. V torek zjutraj smo prispeli v precej veliko mesto Plauen, ki je bilo le še kup razvalin. Dva tovariša sta nam napravila več prostora in tudi iz drugih vozov so nosili mrtve in jih kot prtljago polagali na peron. V sredo smo bili v bivšem mestu Chemnitz. Kolikor daleč so nesle oči, vse je bilo ena sama ruševina. Niti eno poslopje ni bilo višje od enega metra. Iz vagonov so zopet nosili mrtve, mi pa smo ugibali, kaj bo z nami. Bili smo strašno lačni, a vsak je dobil le četrt litra vode. Ker nismo imeli tobaka, smo bili še bolj nervozni. Bili smo grozno zmučeni. Ponoči ni smel nihče dvigniti glave, ker je takoj dobil kroglo v glavo. Tudi smrad je bil neznosen.

V četrtek zjutraj smo prispeli v Chomotov blizu češke meje. Stražarji so zastražili postajo, dovoljeno nam je bilo, da za kratek čas izstopimo. Skoraj nikogar niso več držale noge, vsi smo bili premrli. Čez eno uro smo se morali vrniti v vagone, pripeljali so nam nekaj hrane, za vsakega 100 g kruha in pol litra neke smrdljive juhe. Tu smo ostali ves dan, toda iz vagonov ni smel nihče. Drugi dan smo dobili opoldne enako hrano, nakar smo se na splošno zadovoljstvo premaknili naprej.

Zvečer smo se ustavili v Karlovih Varih, kjer so nas francoski vojni ujetniki potolažili, da bo v nekaj dneh vsega konec, kar nam je vlilo novega poguma.

Pozno ponoči smo krenili dalje skozi Falkenau in Eger. Nek naš sotrpin, Nemec, ki je poznal progo, nam je povedal, da se vozimo sem in tja. V nedeljo, petnajstega aprila, smo končali to mučno vožnjo in izstopili v Tachauu. Razvrstili so nas v kolone. Vodje kolon so kričali, da naj izstopi, kdor ne more več prehoditi petdeset kilometrov.

Izstopiti ni hotel, oziroma si ni upal nihče, ker je vsak vedel, kaj ga čaka. Ko smo krenili naprej, jih je vendarle obsedelo in obležalo precejšnje število. Najbrž so vse postrelili, ker ni prišel nihče za nami. Da bi nihče ne pobegnil, je bila organizirana cela armada »Volkssturma«! Vsa priložnostna mesta so bila zastražena. Ljudje so se zbrali na ulicah in nas neprijazno opazovali. Smeh in psovke so potrjevale njihovo humanost.

Naša pot je vodila više in više proti oberpfalškim gozdovom. Sonce je neusmiljeno žgalo, vode ni bilo. Za transprotom, ki je hodil pred nami, so ležale odvržene deke in druga roba taboriščikov, pa tudi mrliči. Vsak je bil ustreljen v glavo in je imel bolestno spačen obraz. Tudi v našem transportu se je pričelo čiščenje slabotnejših. Odmetavali smo potrebno in nepotrebno, ker je bila vsaka igla odveč.

SSovci, po večini Ukrajinci (Vlasovci), Madžari in Hrvati, so nas prisilili, da smo morali nositi njihove težke nahrbtnike, v katerih so imeli s seboj za deset dni hrane. Končno so vendarle uvideli, da tega ne zmoremo, ker je vsak že po sto metrih obležal. Pričelo se je mračiti, SSovci so napravili zaporni krog. Korakali smo skozi neizmeren gozd. Tudi transport pred nami je preživljal take ure. Na vsakih nekaj metrov je ležalo po več mrličev skupaj. Bilo je že po polnoči, ko smo prišli do neke močvare. SSovci so nas obstopili in stisnili. Bili smo čreda ovac, ki je posedla in polegla. Zaradi mraza in mokrote nismo mogli spati. Okoli desete zjutraj so pripeljali kruh. Vsak je dobil 200 g kruha, 40 g sira in 20 g margarine, kar nas je malo okrepčalo. Vendar ne dovolj, kajti pri skorajšnjem odhodu jih je nekaj desetin obležalo in so bili vsi takoj postreljeni. Tudi najodpornejši smo začutili nemoč, noge so se pričele zapletati, voda, ki smo jo na slani sir popili, nas je še bolj slabila. Transport se je krčil bolj in bolj, ljudje so padali kot muhe. Tudi take, ki so težko prestavljali noge ali so jih ožulili čevlji, so kljub prošnjam in solzam streljali. Vsak je zbral zadnje sile, nekaj pa so pripomogli še udarci kopit. Vodja transporta je ukazal, da moramo prispeti še ponoči v Flossenburg, pa če bi bilo treba postreliti polovico ljudi. SSovci so nas začeli neusmiljeno biti in kar na slepo streljati v sprevod. Mnogo so pripomogli tudi psi, ki so trgali nesrečnike. Precej se jih je odločilo za beg v gozd, toda tudi s tem so bili obsojeni na smrt. Po mučni hoji po gozdnih poteh smo končno prispeli v taborišče Flossenburg v bližini mesta Weiden.

V taborišču so že spali, le v eni izmed tovarniških dvoran, v katerih so prej izdelovali letala, je bil še hrup. Pred vhodom je stalo nekaj SS-oficirjev, ki so mlatili s koli po glavah, da bi šlo hitreje in bi bila dvorana čimprej polna. Ko bi bilo dovolj prostora, bi šlo hitreje, toda pri vratih so stali neizgotovljeni stroji in deli letal.

Suvanje in prekopicovanje je bilo grozno. Vsak se je hotel čimprej rešiti in slabotnejši so bili dobesedno pohojeni. O sedenju in spanju ni bilo govora. V dvorano se je nagnetlo okoli deset tisoč ljudi. Zjutraj so nas razmestili po drugih barakah, ki so bile grajene za petsto oseb, sedaj pa so jih natrpali z najmanj dva tisoč. Zopet je bilo vika in krika za skromen košček prostora. S hrano je bilo slabše. Stali smo ves dan v vrsti in nismo nazadnje nič dobili. Kljub temu, da je ostalo še kakih dvesto litrov v kotlih, so jo znosili v svoje shrambe. Čez nekaj časa so jo ponujali po svojih agentih po 50 RM za liter. Enako je bilo s kruhom.

Edina nada je bilo streljanje ameriških topov, ki smo jih že dobro slišali. V sredo, osemnajstega aprila, so razobesili po vseh barakah bele zastave in komandant je izjavil, da bo predal taborišče Američanom. Toda drugi dan so zastave sneli in slišali smo, da nameravajo taborišče zažgati. V petek zjutraj je bil sestavljen že prvi transport iz petnajst tisočev ljudi. Prvi so že dobili porcije žita v zrnih. Ker pa je šlo prepočasi, so prenehali z deljenjem, a kljub močni straži so nekateri navalili na vreče žita in so imeli srečo, da so zajeli nekaj pesti. Toda brez krvave glave ni bil nihče. Lačni, trudni, s težkimi slutnjami smo zapustili taborišče.

Pot je držala skozi obsežne gozdove. Po nekaj kilometrih so pričeli streljati onemogle, spočetka bolj redko, nato pogosteje od ure do ure. Popoldne je pričelo deževati in naš položaj se je še poslabšal. Taborili smo do kože premočeni na travniku, revmatični in rahlejšega zdravja so obupali. Z dnevom so nas zopet uvrstili v kolone, a zelo mnogo jih je obležalo. Dež in mokra zemlja sta jim odvzela zadnje moči, v nekaj minutah je bilo z njimi končano. Za vse te prizore smo bili popolnoma apatični, kajti vsako minuto smo bili lahko že mi na vrsti. Žepe smo si napolnili s travo, regratom in koprivami. Žalostni sprevod se je pričel pomikati, noge so bile težke, vsak je samo drsal po zemlji, mnogo jih je bilo brez čevljev in so imeli kožo vso razsekano od kamenja. Ta dan se je pojavilo nad nami ameriško opazovalno letalo, ki nas je spremljalo nekaj ur in to se je ponavljalo ves dan. Kolona je bila skorajda zredčena, za sabo smo puščali kupe mrličev, vsa pot je bila posuta s človeškimi možgani.

Zvečer smo taborili na nekem travniku, kamor so pripeljali kruh. Dobili smo ga tako majhne kose, da se ni nič poznalo. Dež je padal brez prestanka, na travniku je stala voda, izmučeni smo popadali v blato in čakali skorajšnjega konca. Zjutraj smo opazili premikanje nemških čet. Vse se je nekam umikalo, slišale so se tudi eksplozije granat. Ta dan smo skoraj dve uri porabili za pospravljanje mrličev. Le malo nas je še ostalo, tudi najodpornejši so klonili. Ta dan smo videli žalosten prizor dveh Poljakov, očeta in sina. Sinu, ki je na pol vlekel, na pol nosil oslabelega očeta, so SSovci iztrgali očeta in ga ubili. Sin se je s poslednjimi močmi vrgel nanje in z nožem ranil morilca. Sina so dobesedno zmečkali. Tudi nad nami so se maščevali. Pretepanje, steljanje in brcanje je doseglo svoj vrhunec. Okoli poldneva smo morali pot prekiniti, ni šlo več naprej, na vsakih sto metrov je bil zastoj, da smo odstranili trupla in onemogle. Taborili smo na veliki njivi, na kateri so šele pred kratkim vsadili krompir. Tisoč rok je zarilo svoje prste v ilovnato zemljo in njiva je bila v trenutku pregrebena. Nekaj odvratnega je jesti surov krompir in še blaten povrhu, ali kadar se pričenjajo čreva mešati od lakote, ni nobene meje. Noč z nedelje na ponedeljek je bila zelo mrzla. Stisnili smo glave kot ovce. Ponoči so nekateri poskušali s cunjami zanetiti ogenj. Zjutraj smo zvedeli, da so pekli drob umrlega tovariša. Zjutraj so nas zopet postaviliv vrste. Vodja nas je pričel preštevati. Bili smo prepričani, da zaradi hrane. Na kaj drugega sploh nismo mislili. Kmalu smo zvedeli rezultat štetja. Od petnajst tisoč nas je ostalo še štiri tisoč šeststo, torej je bilo od 20. aprila do ponedeljka, 23. aprila, postreljenih deset tisoč štiristo jetnikov, po večini Rusov in Poljakov.

Sporočeno nam je bilo, da imamo štiriindvajset ur počitka. Prenehalo je deževati in znano letalo je letelo zopet čisto nizko nad nami. Nekaj se je medtem spremenilo. Streljanje motorizirane artilerije smo slišali vedno bliže. Takrat se je pripeljal vojak na motornem kolesu in se nekaj pomenkoval z voditeljem našega transporta. Takoj nato so nas v ostrem tempu nagnali na cesto. SSovci so nas neusmiljeno bili s kopiti, da smo poskakovali in padali čez trupla. Prijeli smo se pod pazduho in pomagali drug drugemu. V nekaj minutah smo bili na široki cesti, ki vodi proti mestu Roetz. Bilo je deset in petnajst minut, ko smo prišli v vas Winklaren, kjer ni bilo nobenega civilista samo nekaj vojakov. Komaj smo zapustili vas, smo zaslišali iz daljave ropot in zapazili majhne premikajoče se pike. Kdo bi mogel biti: Nemci ali Američani? Odgovor so nam dale detonacije protitankovskih granat. Iz vasi, ki smo jo zapustili se je pričel valiti gost dim. Tanki so bili le še kakih osemsto metrov za nami. Srce nam je pričelo močneje biti, noge so se ustavljale. SSovci so pobegnii v gozd, prej pa še oddali salvo proti nam. Američani so pri nas! Ali je resnica ali privid?

V SPOMIN FRANCU MALENŠKU

Franc Malenšek se je rodil v delavski družini in je tudi sam delal kot delavec, dokler ni bil leta 1964 zaradi bolezni upokojen. Bolezen se mu je naglo slabšala in bil je že težak bolnik, ko smo nekdanji španski borci pred dvema letoma obiskali Španijo. Vedel je, da bo potovanje več kot naporno, vendar je želel, da Španijo še enkrat doživi, tisto Španijo, ki je po koncu Francove vladavine odprla vrata tudi za nekdanje borce na strani republike. Ta želja, da bi videl vsaj še enkrat »Španijo svoje mladosti«, se mu ni uresničila. Vsak izmed 21. njegovih soborcev, ki smo se podali na pot, mu je bil pripravljen stati ob strani in mu pomagati, če bi se kljub bolezni odločil, da gre z nami. Vendar je končno sam presodil, da ne more tvegati te poti, ker je že preveč oslabel. Tako je bil prikrajšan za veliko doživetje, ki ga je nam drugim, tudi ne najbolj zdravim, rad privoščil, saj nam je vsem pomenil ta obisk Španije nagrado za nekdanji boj.

Odrekanja se je Malenšek navadil že v otroštvu. Njegov oče je namreč moral za kruhom v tujino in tako je ostala mati s tremi otroki sama. Da bi jo razbremenili, je France že z 12 leti odšel v Rateče za pastirja, s 14 pa se je zaposlil v Železarni.

V tistem delu revolucionarnega delavskega gibanja, ki sta ga na Jesenicah vodila partija in SKOJ, se je kmalu uveljavil tudi France Malenšek. V SKOJ so ga sprejeli, ko je bil star komaj 15 let. Komunistično mladino sta takrat na Jesenicah vodila Franc Farčnik in Anton Okrogar.

V Ljubljani je bil Malenšek povezan s Silvom Furlanom, ki je bil član vodstva mestne skojevske konference in ki je nosil partijsko literaturo tudi za Jesenice. S Furlanom sta se pozneje srečala v Španiji.

V Ljubljani je imel še zveze z dr. Lemežem, ing. Dragom Gustinčičem, ki je bil pozneje tudi v Španiji, z Jakom in Marcelom Žorgo in z Dušanom Kermavnerjem, ki so bili vsi znani komunistični voditelji. Ker se je Malenšek zanimal tudi za kulturno dejavnost, se je povezal še z Bratkom Kreftom, ki ga je partija zadolžila za kulturno delo in ga je zato pot večkrat pripeljala tudi na Jesenice.

Po odsluženju vojaškega roka v stari Jugoslaviji se je zopet zaposlil pri Kranjski industrijski družbi na Jesenicah in ker mu je mati umrla, je moral prevzeti skrb še za oba mlajša brata.

Ko se je v Španiji začela državljanska vojna, sta s tovarišem Jožetom Gregorčičem zbrala skupino prostovoljcev za odhod v Španijo.

Februarja 1937. leta je odšel v Francijo na očetov grob, potem pa čez Pireneje v Španijo. Na madridsko fronto je prišel 15. aprila leta 1937, od tu pa je bil premeščen še na drugo fronto. V boju je bil dvakrat lažje ranjen. Po umiku iz Španije je bil v dveh francoskih koncentracijskih taboriščih.

Od leta 1941 do leta 1945 je bil v zloglasnem taborišču Buchenwald, iz katerega se je vrnil hudo oslabljen. Posledice težkega taboriščnega življenja so ga končno tudi strle.

OO ZZB NOV

★★★

PROIZVODNJA...

(Nadaljevanje s 1. strani)

zato skupna ter gotova proizvodnja nižja kot normalno. Vendar je potekala proizvodnja pred pričetkom remonta izredno dobro in zato ni bilo pri preskrbi z valjano žico v ostalih temeljnih organizacijah v času remonta praktično nobenih težav.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V tej valjarni so bile v aprilu tri okvare na obeh ogrevnih pečeh za slabe. To je tudi glavni vzrok, da načrtovana skupna in gotova proizvodnja nista bili doseženi.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Pomanjkanje vložka je bil vzrok manjše skupne in gotove proizvodnje. Zaradi okvare linije za toplotno obdelavo trakov dinamo kvalitet je bila tudi proizvodnja le-teh samo 2.716 ton (marca 3.119 ton), medtem ko je bilo nerjavnega jekla proizvedenega 307 ton (marca 273 ton).

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

V aprilu so bile prevaljane precejšnje količine toplo valjanih trakov iz tujih virov, ki so bili ožji in je bila zato skupna ter gotova proizvodnja nekoliko nižja, kot je predvideval gospodarski načrt. Izpolnitev kvalitetnega asortimenta je bila predvsem pri dinamo kvalitetah zelo dobra, in sicer je proizvodnja dosegla 666 ton (marec 458 ton) in pri visokoogljičnih jeklih 204 tone (marec 183 ton).

TOZD ŽIČARNA

Žičarna je v aprilu dosegla načrtovano skupno proizvodnjo s 108,8 %, medtem ko je pri gotovi proizvodnji, zaradi večjih dobav žebljarni, zmanjšan operativni program tudi presegla s 121,6 %. Pri kvalitetnem asortimentu je bila dosežena proizvodnja 998 ton patentirane žice (marca 1.100 ton), 423 ton VAC žice (marca 445 ton) in 131 ton EPP žice (marca 131 ton).

TOZD PROFILARNA

Z gospodarskim načrtom predvideno skupno in gotovo proizvodnjo je v aprilu dosegla Profilarna s 103,6 %, oziroma 105,2 %.

TOZD VRATNI PODBOJI

Načrtovana skupna proizvodnja je bila dosežena z 11,6 % in gotova s 123,7 %. Zaradi težav z naročili je bila odprema nižja.

TOZD JEKLOVLEK

Načrtovana skupna proizvodnja je bila v aprilu dosežena s 104,0 %.

TOZD ELEKTRODE

Načrtovana skupna proizvodnja je bila sicer dosežena s 110,1 %, vendar gre to prekoračenje na račun visoke proizvodnje ognjevzdržnega materiala. Proizvodnja oplaščenih elektrod je bila nižja zaradi težav pri rezanju žice. Na rezalnih strojih so bile namreč okvare. Na manjšo proizvodnjo varilne žice je vplivalo tudi zmanjšanje dimenzije.

TOZD ŽEBLJARNA

Edini vzrok, da je bil gospodarski načrt skupne proizvodnje dosežen s 97 %, so bile težave zaradi pomanjkanja vlečene žice določenih dimenzij.

Avgust Karba

IZDELANO SUROVO JEKLO V SFR JUGOSLAVIJI V LETU 1980

Iz razpredelnice je razvidno, koliko surovega jekla so v letu 1980 izdelali v jugoslovanskih železarnah in to ločeno za SM, elektro in LD jeklo v primerjavi z načrtom in količino, narejeno v letu 1979. Z ozirom na načrtovano količino je bil zaostanek 469.000 ton, medtem ko je bila izdelana količina v letu 1979 presežena za 103.000 ton.

Izdelana količina SM jekla je zaostala za načrtovano v vseh štirih železarnah, ki ta postopek še imajo, za okoli 10 %. Razen tega je bila izdelana količina jekla lani tudi za 17.000 ton nižja kot leto prej. Eden izmed vzrokov za slabši delovni rezultat je nedvomno tudi v pomanjkanju grodlja, ki so ga jugoslovanski plavži lani izdelali namesto načrtovanih 2.558 milijona ton le 2.191 milijona ton ali 85,6 % načrtovane količine.

Pri elektro jeklu je bila situacija v primerjavi s proizvodnjo SM jekla boljša in je večina železarn načrtovano količino dosegla, oziroma so se ji močno približale. Lani je bila tudi prvič dosežena količina milijon ton. Močno je zaostala železarna Split (51,3 %) medtem, ko so v železarni Štore, ki je tudi dosegla samo 83,0 % načrtovane količine, imeli pogoste težave zaradi slabe vzdržnosti ognjestalne obzidave, raznih zastojev in pomanjkanja grodlja. Seveda pa je bila izdelana količina precej večja kot leta 1979, ker je lani pričela obratovati druga obločna električna peč.

Tudi količina LD jekla, izdelanega v kisikovih konvertorjih, je lani močno zaostala za načrtovano. Tudi tu so bile težave zaradi pomanjkanja grodlja.

	Načrt t	Izdelano t	%	indeks 80/79
SM JEKLO				
Železarna Zenica	920.000	837.335	91,0	100,6
Železarna Sisak	277.000	249.794	90,2	100,2
Železarna Jesenice	320.000	286.953	89,7	95,6
Železarna Smederevo	93.000	84.811	91,2	90,3
Skupaj	1.610.000	1.458.893	90,6	98,8
ELEKTRO JEKLO				
Železarna Zenica	24.000	26.316	109,6	114,4
Železarna Nikšić	205.834	211.568	102,8	109,3
Železarna Sisak	70.000	69.341	99,0	95,9
Železarna Split	68.947	35.382	51,3	80,3
Železarna Skopje	163.000	160.545	98,5	92,3
Železarna Jesenice	180.000	168.942	93,8	100,3
Železarna Ravne	216.500	213.887	98,8	99,5
Železarna Štore	131.560	109.179	83,0	145,9
Železarna Smederevo	6.800	6.905	104,5	97,6
Skupaj	1.066.641	1.002.065	93,9	103,4
LD JEKLO				
Železarna Zenica	760.000	693.017	91,2	111,7
Železarna Skopje	273.000	197.800	72,4	154,2
Železarna Smederevo	370.000	258.384	69,8	82,3
Skupaj	1.403.000	1.149.201	81,9	108,1
Skupaj surovo jeklo	4.079.641	3.610.159	88,4	102,9

IZDELAVA SUROVEGA JEKLA PO POSTOPKIH (v %)

Leto	SM	LD	El	Kont. ulivanje
1979	42,1	30,6	27,3	36,7
1980	40,4	32,2	27,4	40,0

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME ZA MESEC APRIL

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
PLAVŽ	13.200	13.200	15.023,2	113,8	113,8	–	–	–	–	–	–
JEKLARNA	40.250	40.250	36.096,3	89,7	89,7	–	–	–	–	–	–
– SM	26.500	26.500	23.715,2	89,5	89,5	–	–	–	–	–	–
– EL	13.750	13.750	12.381,1	90,0	90,0	–	–	–	–	–	–
– AEA	6.900	6.900	6.357,7	92,1	92,1	–	–	–	–	–	–
– LM	6.700	6.700	5.828,9	87,0	87,0	–	–	–	–	–	–
– BBC	150	150	194,5	129,7	129,7	–	–	–	–	–	–
LIVARNA	148	148	159,4	107,7	107,7	60	60	28,7	47,8	47,8	28,7
– jeklo	145	145	155,6	107,3	107,3	60	60	28,5	47,5	47,5	28,5
– kovino	3	3	3,8	126,7	126,7	–	–	0,2	–	–	0,2
VALJ. BLUMING-ŠTEKEL	37.700	31.550	31.434,7	83,4	99,6	7.160	6.200	7.184,0	100,3	115,9	7.066,5
– bluming	17.800	16.000	16.442,5	92,4	102,8	460	600	626,3	136,2	104,4	632,7
– štekel razrez.	15.430	12.850	12.225,9	79,2	95,1	4.030	2.900	3.791,4	94,1	130,7	3.523,8
– štekel razr. storitve	1.800	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– termična obdelava	2.670	2.700	2.766,3	103,6	102,5	2.670	2.700	2.766,3	103,6	102,5	2.910,0
VALJ. ŽICE IN PROFILOV	9.590	6.500	6.792,8	70,8	104,5	2.650	750	845,3	31,9	112,7	976,2
– valj. žice	9.590	6.500	6.792,8	70,8	104,5	2.650	750	845,3	31,9	112,7	976,2
– valj. žice storitve	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
VALJ. DEB. PLOČEVINE	3.500	6.400	6.014,9	171,9	94,0	3.500	6.300	5.934,5	169,6	94,2	6.035,5
– valj. deb. ploč.	3.500	6.400	6.014,9	171,9	94,0	–	–	–	–	–	–
– valj. deb. ploč. storit.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
HLAD. VALJ. BELA	8.030	8.030	4.828,7	60,1	60,1	7.960	7.960	4.769,9	59,9	59,9	4.763,6
– hl. valj. Bela	8.030	8.030	4.828,7	60,1	60,1	–	–	–	–	–	–
– hl. valj. Bela storitve	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
HLAD. VALJ. JESENICE	2.530	2.530	2.512,6	99,3	99,3	2.290	2.290	2.219,5	96,9	96,9	2.209,7
– hl. valj. Jesenice	2.530	2.530	2.476,3	97,9	97,9	–	–	–	–	–	–
– hl. valj. Jes. storitve	–	–	36,3	–	–	–	–	–	–	–	–
ŽIČARNA	4.400	4.400	4.785,3	108,8	108,8	3.280	2.770	3.367,0	102,7	121,6	3.349,7
PROFILARNA	1.720	1.720	1.781,8	103,6	103,6	1.340	1.340	1.409,6	105,2	105,2	1.408,8
– HOP	1.550	1.550	1.536,5	99,1	99,1	1.330	1.330	1.341,2	100,8	100,8	1.337,8
– HOP storitve	–	–	138,6	–	–	–	–	–	–	–	–
– rondele	–	–	37,4	–	–	–	–	37,4	–	–	37,5
– rondele storitve	30	30	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– diski storitve	90	90	65,6	72,9	72,9	–	–	–	–	–	–
– deli za cest. ograjo	50	50	3,7	7,4	7,4	10	10	31,0	310,0	310,0	33,5
SKLADIŠČE 38	170	170	19,2	11,3	11,3	170	170	19,2	11,3	11,3	19,4
VRATNI PODBOJI	200	200	223,2	111,6	111,6	200	200	223,1	111,6	111,6	134,4
JEKLOVLEK	1.850	1.850	1.924,6	104,0	104,0	1.840	1.840	1.911,2	103,9	103,9	1.958,7
ELEKTRODE	2.140	2.090	2.304,1	107,7	110,2	1.930	1.880	2.089,3	108,3	111,1	2.197,0
– elektr. + varil. žica	1.730	1.730	1.488,5	86,0	86,0	1.720	1.720	1.485,0	86,3	86,3	1.592,2
– varil. žica storitve	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– varil. prašek	110	60	64,9	59,0	108,2	110	60	64,9	59,0	108,2	65,5
– suha elektr. masa	100	100	151,2	151,2	151,2	100	100	151,2	151,2	151,2	151,2
– ognjevzdržni mat.	200	200	599,5	299,8	299,8	–	–	388,2	–	–	388,1
ŽEBLJARNA	990	990	967,1	97,7	97,7	990	990	966,2	97,6	97,6	1.021,7
ŽELEZARNA	126.418	120.028	114.867,9	90,9	95,7	33.370	32.750	30.967,5	92,8	94,6	31.169,9
ELEKTRODE ZAGREB						250	250	349,8	139,9	139,9	349,8
SKUPAJ						33.620	33.000	31.317,3	93,2	94,9	31.519,7

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČ

SATURN, NJEGOVI OBROČI IN MESECI

V zadnjih dneh letošnjega marca je ameriška vesoljska agencija NASA v Washingtonu objavila doslej znanstveno obdelane podatke vesoljske sonde Voyager 1 o planetu Saturnu. Sonda je letela 12. novembra 1980 mimo tega planeta v oddaljenosti 124.000 km in je posredovala na zemljo 17.500 deloma izredno zanimivih slik planeta, zelo kompleksnega sistema obročev in večine njegovih mesecev.

Vesoljsko misijo Voyager je pričela NASA v avgustu in septembru leta 1977 s startom dveh enakih 800 kg težkih sond. Prve rezultate sta dosegli marca in julija leta 1979, ko sta poslali obširne podatke in mnogo posnetkov o planetu Jupitru in njegovih štirih mesecih. Tudi pri Saturnu in v oddaljenosti 1,5 milijarde km od Zemlje je sonda Voyager 1 delovala brezhibno.

PLANET SATURN

S premerom ekvatorja 142.800 km je Saturn le nekoliko manjši kot Jupiter (168.820 km), vendar je njegova gostota precej manjša (0,68 g/kub. cm, Jupiter 1,33 g/kub. cm). V svoji osnovi je gradnja obeh velikih planetov podobna, vendar je za kamere Voyagera 1 Saturn nudil precej slabo barvno sliko. Vzrok za to je bila nižja temperatura sloja oblakov tega planeta, ki so bili zato prevlečeni z gosto amonijakovo paro in so bile konture bolj zabrisane. Prevladujejo rumeni barvni toni, vzporedno z ekvatorjem, so opazni menjajoči se svetlejši sloji oblakov z značilnimi vrtinčastimi oblikami.

Na ekvatorju doseže hitrost vetra 1.170 km/h, medtem ko vlada na področju 40 stopinj severne in južne širine brezvetrje. Sonda je regestrirala veliko število belo rumenih in rdečkastih madežev s premerom 11.000 km. To so bili vrtinčasti viharji. Na višini sloja oblakov je bila zmerjena temperatura med –171 in –187 stopinj C.

Atmosfero Saturna sestavljata predvsem vodik in 11 % helija. Strokovnjaki so računali na 20 % helija vendar razlika kaže, da se helij zelo počasi izloča in prodira proti površini planeta. Pri tem sproščena energija pojasnjuje dejstvo, da Saturn izžarči dva in pol krat več energije, kot mu jo pošilja Sonce.

V bližini tečajev so bili vidni Aurora – pojavi (na zemlji se pojavljajo na obeh tečajih kot barvasta svtloba, običajno rdeča in zelena), ki žarčijo v vidnem in ultravioletnem območju. Emisije na radijskih valovih so pokazale hude nevihte z močnim bliskanjem. Nepretrgana radijska emisija na severnem tačaju je verjetno pogojena z nepravilnostjo magnetnega polja in omogoča zelo točno določitev trajanja vrtenja Saturna, in sicer je to 10 ur, 39 minut in 26 sekund.

KOZMIČNA GRAMOFONSKA PLOŠČA

Nizozemski astronom Christiaan Huygens je odkril leta 1655 Saturnov obroč, vendar je že Galileo Galilei 45 let pred Huygensom opazoval »izbokline« tega planeta. Kljub temu so lahko kasneje tudi zelo izboljšani teleskopi odkrili samo delitev tega obroča na tri dele. Najbolj zunanji obroč, ki ima premer 300.000 km, sveti sorazmerno slabo. Zelo svetel je obroč B, medtem ko je obroč C, ki je oddaljen 17.000 km od zgornjega sloja oblakov nekoliko temnejši. Med obročema B in C leži že dolgo Cassinijeva razpoka, ki je pogojena z gravitacijskim rezonančnim vplivom Saturnovega meseca Mimas.

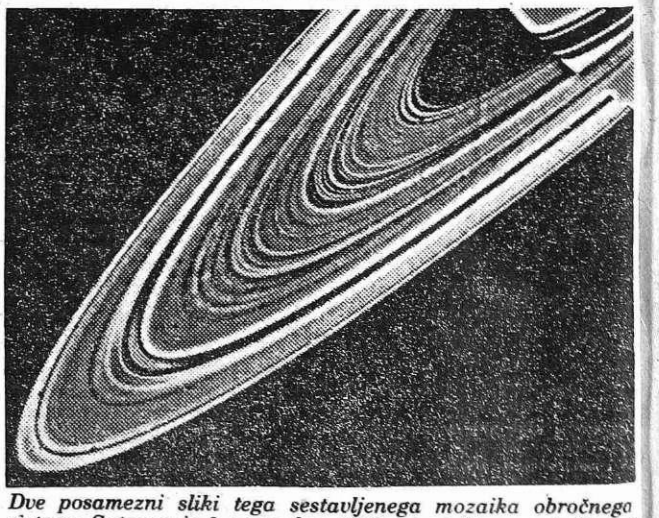

Dve posamezni sliki tega sestavljenega mozaika obročnega sistema Saturna je 6. novembra 1980 posnel Voyager 1. Na tej računalniško ojačeni kontrastni sliki je možno ločiti obroče na približno 95 koncentričnih tirnic. Ločitev na posamezne tirnice je pri vseh delih obročev več ali manj enakomerna.

PRODAJA V APRILU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Rezultati prodaje posameznih TOZD se med seboj precej razlikujejo. Zaradi pomanjkanja vložnega materiala posamezne TOZD niso dosegle plana skupne in gotove proizvodnje, posledica tega pa je zaostajanje prodaje za planiranimi rezultati. Največji relativni zaostanek v količini je nastal v TOZD Valjarna žice in profilov, saj smo prodali le 36,8 % planirane količine. Tako velik zaostanek je nastal zato, ker je bil v TOZD Valjarna žice in profilov opravljen dvanajstdnevni remont, ki pa je bil v planu predviden šele v maju. Poleg tega pa je TOZD oblikovala tudi zaloge za vložni material TOZD Jeklovlek, Hladna valjarna Jesenice in Elektrode, ki ji v proizvodni verigi slede. Velik zaostanek v prodani količini je nastal tudi v TOZD Livarna, od koder so prodali le 28,7 t ali 47,8 % planiranih izdelkov. Zaostanek bodo nadoknadili v maju, saj so bile tri ponovce za Smedervo odlite konec aprila in bodo v maju odpremljene. Več kot 40 % je za planom zaostala tudi prodaja v TOZD Hladna valjarna Bela, predvsem zaradi pomanjkanja vložnega materiala, delno pa tudi zaradi pomanjkanja papirja, ki je nujno potreben za odpremo nerjavnih plošč. Precej pod planirano količino (32,8 %) je bila prodaja v TOZD Vratni podboji, kjer so zaradi pomanjkanja naročil delali na zalogo. Prodaja ostalih TOZD se je gibala blizu planiranega nivoja. V TOZD Valjarna bluming-štekel je bila dosežena 98,2 %, v Hladni valjarni Jesenice 96,5 %, v Žičarni 102,1 %, v Profilarni 105,1 %, v Jeklovleku 106,5 %, v TOZD Elektrode 116,8 % ter v TOZD Žebljarna 103,1 %. Izjema je bila le TOZD Valjarna debele pločevine, od koder je bilo v aprilu odpremljeno 2.535 t ali 72,4 % več kot je bilo predvideno v gospodarskem načrtu. Tako veliko odstopanje od plana je nastalo zato, ker je bil v planu aprila v tej TOZD predviden dvanajstdnevni remont, ki je bil preložen in zato je bila planirana količina proizvodnje in s tem tudi prodaje znatno presežena.

Primerjava povprečnih doseženih prodajnih cen v aprilu s planiranimi po TOZD kaže, da je do preseganja le-teh prišlo v večini TOZD in sicer za 20,5 % v Livarni, za 0,4 % v TOZD Valjarna bluming-štekel, 15,7 % so bile cene višje od plana za izdelke iz TOZD Valjarna žice in profilov, izdelki iz TOZD HV Bela so bili dražji 9,3 %, iz HV Jesenice za 1,9 % iz Žičarne za 9,2 % in iz Jeklovleka za 1,1 %. Do največjega preseganja planirane prodajne cene pa je prišlo v TOZD Žebljarna in sicer za 46,9 %. Pod planom je bila prodajna cena v TOZD Valjarna debele pločevine (zaostanek za 2,7 %) in v TOZD Elektrode, kjer je bila prodajna cena v aprilu za 3.199 din/t ali 13,1 % nižja od planirane. Ugodne prodajne cene so vplivale na vrednostno realizacijo tako, da so vrednostni rezultati prodaje za 4,2 % boljši od količinskih.

Kumulativni rezultati kažejo, da smo v prvih štirih mesecih letošnjega leta zaostali za planirano količino prodaje za 12.054 t ali 8,4 %. Dosegli smo povprečno prodajno ceno 25.043 din/t, kar je 1.126 din/t ali 4,5 % več kot smo planirali. Vrednostna realizacija je v obdobju januar–april znašala 3.408,5 mio din kar je 95,7 % planirane realizacije za to obdobje. Realizacija storitvenih TOZD in ostala realizacija je zaostala za planirano količino za 19 mio din ali za 18,4 %. Rezultati doseženi v aprilu so pozitivno vplivali tako na količinsko kot na vrednostno kumulativno doseganje plana.

Štiri TOZD in sicer Valjarna debele pločevine, Žičarna, Profilarna in Jeklovlek so v prvih štirih mesecih presegle svoj količinski in vrednostni plan prodaje. Količinski plan prodaje je presegla tudi TOZD Vratni podboji, za planirano vrednostno realizacijo pa je zaostala 2,2 % zaradi nižje dosežene prodajne cene od planirane. Po drugi strani pa je ugodna dosežena prodajna cena vplivala na preseganje vrednostne realizacije v TOZD Žebljarna in sicer za 20,5 %.

Če primerjamo rezultate prodaje dosežene v obdobju januar–april letošnjega leta z istim obdobjem lani, vidimo, da so le tri TOZD in sicer TOZD Valjarna bluming-štekel, Vratni podboji in Jeklovlek presegle lanskoletno količino prodaje. Na nivoju Železarne je bila letošnja prodaja manjša za 16.480 t ali 11,2 % v primerjavi s prodajo januar–april 1980. Povprečna prodajna cena je bila v vseh TOZD višja od lanskoletne, v povprečju kar za 61,8 % tako, da letošnja vrednostna realizacija presega lanskoletno za 43,7 %. Lanskoletne vrednostne realizacije ni dosegla le TOZD Livarna, kjer znaša zaostanek 1,8 %.

Polonca Zima

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE ZA MESEC APRIL 1981

TOZD	IZVRŠITEV APRIL 1980			PLAN APRIL 1981			IZVRŠITEV APRIL 1981			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	61.0	28.164	1.718.000	60	36.000	2.160.000	28.7	43.368	1.245.107	47.0	154.0	72.5	47.8	120.5	57.6
Valj. bluming-štekel	6.179.4	17.673	109.211.793	7.160	24.385	174.596.000	7.029.6	24.472	172.028.894	113.8	138.5	157.5	98.2	100.4	98.5
– bluming	300.4	14.944	4.488.975	460	16.123	7.416.580	632.7	19.742	12.489.910	210.6	132.1	278.2	137.5	122.4	168.4
– štekel	5.879.0	17.813	104.722.818	6.700	24.952	167.180.020	6.396.9	24.940	159.538.984	108.8	140.0	152.3	95.5	100.0	95.4
Valj. žice in profilov	1.899.3	10.275	19.514.462	2.650	14.299	37.891.110	976.2	16.549	16.154.740	51.4	161.1	82.8	36.8	115.7	42.6
Valj. debele pločevine	6.575.1	14.286	94.216.138	3.500	23.931	83.760.060	6.034.6	23.290	140.549.611	91.5	163.0	149.2	172.4	97.3	167.8
Hlad. valjarna Bela	7.004.2	16.650	116.616.997	7.960	27.341	217.631.993	4.763.6	29.877	142.321.957	68.0	179.4	122.0	59.8	109.3	65.4
Hlad. valjarna Jesenice	2.175.3	17.680	38.459.008	2.290	25.154	57.602.660	2.209.7	25.637	56.650.205	101.6	145.0	147.3	96.5	101.9	98.3
Žičarna	3.687.8	20.257	74.701.942	3.280	27.494	90.179.562	3.349.8	30.890	103.472.552	90.8	152.5	138.5	102.1	112.4	114.7
Profilarna	1.864.6	14.378	26.809.837	1.340	19.137	25.643.030	1.408.9	24.503	34.519.527	75.6	170.4	128.8	105.1	128.0	134.6
– HOP	1.744.0	13.921	24.278.729	1.330	19.094	25.395.410	1.337.9	22.698	30.367.220	76.7	163.0	125.1	100.6	118.9	119.6
– rondele	25.9	34.778	901.353				37.5	74.032	2.772.216	144.8	212.9	307.6			
– stebrič. in distančn.	81.9	14.622	1.198.197	10	24.762	247.620	33.5	41.197	1.380.091	40.9	281.7	115.2	335.0	166.4	557.3
– diski	12.8	33.800	431.558												
Skladišče 38	110.4	26.160	2.889.259	170	36.889	6.271.130	19.2	47.838	917.715	17.4	182.9	31.8	11.3	129.7	14.6
Vratni podboji	158.1	25.191	3.981.590	200	45.833	9.166.600	134.3	50.040	6.724.242	84.9	198.6	168.9	67.2	109.2	73.4
Jeklovlek	1.862.1	26.030	48.471.170	1.840	37.106	68.275.440	1.958.7	37.513	73.476.581	105.2	144.1	151.6	106.5	101.1	107.6
Elektrode	2.456.7	16.589	40.753.843	2.180	24.379	53.145.304	2.546.8	21.180	53.943.091	103.7	127.7	132.4	116.8	86.9	101.5
– elektrode, var. žica, masa, Emona Zgb.	1.962.1	19.747	38.745.516	2.070	24.695	51.117.694	2.093.2	25.128	52.598.233	106.7	127.2	135.8	101.1	101.8	102.9
– prašek	115.1	16.269	1.872.224	110	18.433	2.027.610	65.5	15.081	988.078	56.9	92.7	52.8	59.5	81.8	48.7
– šamotna masa	379.5	359	136.103				388.1	919	356.780	102.3	256.0	262.1			
Žebljarna	936.2	13.154	12.315.154	990	12.032	11.911.810	1.020.7	17.669	18.034.901	109.0	134.3	146.4	103.1	146.9	151.4
OSNOVNA REALIZACIJA	34.990.2	(16.852)	589.659.193	33.629	(24.933)	838.235.299	31.480.8	(26.049)	820.039.123	90.0	154.6	139.1	93.6	104.5	97.8
Realizac. storitvenih TOZD			3.536.780			4.699.807			5.376.003			152.0			114.4
ostala realiz. vključ. DP			9.057.681			20.232.377			17.645.566			194.8			87.2
SK. ZUN. REALIZ.	34.990.2	(17.212)	602.253.654	33.620	(25.674)	863.167.483	31.480.8	(26.780)	843.060.692	90.0	155.6	140.0	93.6	104.3	97.7

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE OD JANUARJA DO APRILA 1981

TOZD	IZVRŠITEV OD I–IV 1980			PLAN OD I–IV 1981			IZVRŠITEV OD I–IV 1981			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	231.2	32.740	7.567.883	230	36.000	8.280.000	194.2	38.277	7.434.868	84.0	116.9	98.2	84.4	106.3	89.8
Valj. bluming-štekel	22.274.4	16.903	376.513.202	28.560	24.385	696.435.600	27.192.9	25.454	692.169.354	122.1	150.6	183.8	95.2	104.4	99.4
– bluming	1.761.0	13.947	24.560.113	1.460	16.123	23.539.580	2.355.4	22.164	52.204.760	133.8	158.9	212.6	161.3	137.5	221.8
– štekel	20.513.4	17.157	351.953.089	27.100	24.830	672.896.020	24.837.5	25.766	639.964.594	121.1	150.2	181.8	91.6	103.8	95.1
Valj. žice in profilov	7.252.8	9.831	71.298.794	10.510	14.297	150.266.610	6.174.8	15.931	98.370.244	85.1	162.0	138.0	58.8	111.4	65.5
Valj. debele pločevine	30.147.3	14.051	423.606.282	22.400	24.027	538.658.370	24.119.5	24.271	585.414.456	80.0	172.7	138.2	107.7	101.0	108.7
Hlad. valjarna Bela	33.889.4	15.423	522.667.426	31.500	27.404	863.237.915	24.426.8	27.852	680.327.203	72.1	180.6	130.2	77.5	101.6	78.8
Hlad. valjarna Jesenice	9.723.0	17.221	167.442.073	9.140	25.154	229.907.480	8.878.7	25.477	226.204.923	91.3	147.9	135.1	97.1	101.3	98.4
Žičarna	16.325.1	18.892	308.407.652	13.900	27.585	383.428.302	14.008.2	31.290	438.321.885	85.8	165.6	142.1	100.8	113.4	114.3
Profilarna	7.314.5	14.801	108.258.454	5.420	19.136	103.717.770	5.477.4	22.788	124.816.942	74.9	154.0	115.3	101.1	119.1	120.3
– HOP	6.736.0	13.905	93.662.867	5.380	19.094	102.727.290	5.189.2	21.136	109.679.406	77.0	152.0	117.1	96.5	110.7	106.8
– rondele	86.4	35.130	3.036.437				138.7	69.518	9.642.967	160.5	197.9	317.6			
– stebrič. in distančn.	248.7	15.659	3.893.803	40	24.762	990.480	149.5	36.758	5.494.569	60.1	234.7	141.1	373.8	148.4	554.7
– diski	243.4	31.491	7.665.347												
Skladišče 38	212.7	25.279	5.376.277	670	36.889	24.715.630	116.2	33.772	3.923.708	54.6	133.6	73.0	17.3	91.6	15.9
Vratni podboji	479.5	28.338	13.587.609	665	45.833	30.478.945	678.1	43.942	29.799.186	141.4	155.1	219.3	102.0	95.9	97.8
Jeklovlek	7.198.0	25.945	186.753.994	7.390	37.080	274.018.190	7.657.1	36.853	282.191.558	106.4	142.0	151.1	103.6	99.4	103.0
Elektrode	8.152.4	16.625	135.536.176	8.510	24.607	209.405.594	8.034.7	22.475	180.581.882	98.6	135.2	133.2	94.4	91.3	86.2
– elektrode, var. žica, masa, Emona Zgb.	6.954.8	18.763	130.494.178	8.190	24.947	204.318.834	7.073.3	25.026	177.017.128	101.7	133.4	135.7	86.4	100.3	86.6
– prašek	347.4	13.025	4.524.416	320	15.896	5.086.760	171.3	15.956	2.733.003	49.3	122.5	60.4	53.5	100.4	53.7
– šamotna masa	850.2	609	517.582				790.1	1.053	831.751	92.9	172.9	160.7			
Žebljarna	4.161.2	10.737	44.677.189	4.040	12.106	48.908.960	3.922.4	15.023	58.928.814	94.3	139.9	131.9	97.1	124.1	120.5
OSN. REALIZACIJA	147.361.5	(16.094)	2.371.693.011	142.935	(24.917)	3.561.459.366	130.881.0	(26.043)	3.408.485.023	88.8	161.8	143.7	91.6	104.5	95.7
Realizac. storitvenih TOZD			13.723.342			22.163.303			23.140.255			168.6			104.4
Ostala realizac. vkjuč. DP			33.693.313			81.266.068			61.306.832			182.0			75.4
SK. ZUNANJA REALIZ	147.361.5	(16.416)	2.419.109.666	142.935	(25.640)	3.664.888.737	130.881.0	(26.688)	3.492.932.110	88.8	162.6	144.4	91.6	104.1	95.3

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČ

Voyager je potrdil obstoj še enega obroča, označenega s črko D, ki leži še bliže planetu in je zelo slabo svetleč. Sonda Pioneer 11, ki je letela mimo Saturna v septembru leta 1979, tega obroča ni opazila. Kljub temu je ta sonda, katere tehnična opremljenost je odgovarjala stanju na tem področju vesoljske tehnike v šestdesetih letih, do tedaj enostavno predstavo Saturnovih obročev nepričakovano zapletla. Odkrila je namreč dva nadaljnja zunanja obroča, ki so ju imenovali F in G. Poleg tega so bili tudi znaki, da obstoja še zunanje, ozko nadaljevanje obroča F (obroč E).

Pioneer 11 je tudi ugotovil, da obroči med seboj niso ločeni s praznim prostorom, temveč je v tem prostoru samo sorazmerno manj delcev. Že dolgo časa je bilo znano, da sestavljajo obroče led in z ledom prekriti deli kamenin v velikosti od nekaj centimetrov do nekaj metrov. Predvidevajo tudi prisotnost prašnih delacev z debelino do mikrometrov (10^{-6}m). Skupno so obroči debeli 1 do 3 km.

Slike, ki jih je poslal Voyager 1, so odkrile popolnoma nepričakovane dimenzije. Za označevanje danes že znanih obročev še zdaleč ne bodo zadostovale črke celotne abecede. Kajti »klasične« obroče je treba sedaj razdeliti na tisoč med seboj ločenih obročev. V samo 4.000 km široki Cassinijevi razpoki je več kot 50 posameznih obročev, torej skoraj desetkrat več, kot jih je sonda Pioneer 11 ugotovila za celoten planet. Vsaj dva izmed teh 2 »mini« obročev izkazujeta eliptično ali ekscentrično – okroglo obliko. Ugotovili so tudi bistvene strukturne razlike med klasičnimi obroči. Tako je obroč A sorazmerno homogen in z enotno podobo, medtem ko izgleda obroč B popolnoma nepravilen in skoraj kaotičen. Sestavlja ga veliko število obročev in vmesnih prostorov, izmed katerih pa je na slikah, ki jih je posnel Voyager 1, vidnih samo en del. Obroč C je spet simetričen in urejen. Sestavljajo ga led in kamenje s premerom od nekaj centimetrov do 10 metrov – povprečje je okoli 1 meter in je znatno višje kot pri skupinah obročev A in B.

Pri teh so trčenja ležečih drobcev zelo pogosta in so zato zmanjševala njihovo velikost. V celoti gledano je sistem obročev podoben ogromni gramofonski plošči.

Prav senzacionalno je delovala fina struktura obroča F, ki ga je odkril že Pioneer 11. Obroč sestavljajo trije posamezni obroči, ki so med seboj nitkasto prebodeni in kažejo odebelitve dolge 150 km, kakor tudi vozle. Torej izredno nepravilen izgled, ki s stališča klasične tirne mehanike ne bi mogel biti stabilen. Vendar je bila situacija pojasnjena z odkritjem mesecev S-13 in S-14, katerih tirnice tečejo na obeh straneh obroča F. Ta dva meseca imata v določenem smislu vlogo »ovčarskega psa« in držita s procesi kompleksnega izmenjavanja energije materijo med opazovanimi mejami obročev. Na nekoliko enostavnejši način omejuje navzven mesec S-15 obroč A. Če bi namreč zašel delec zaradi medsebojnih težnostnih delovanj na področje tirnice meseca S-15, bi bil tam zavrt in bi zato padel nazaj na eno izmed nižjih tirnic znotraj obroča A.

Pri ureditvi strukture obročev imajo važno vlogo nekateri Saturnovi meseci. Vendar je mogoče med stotinami sekundarnih obročev, ki so danes znani, le manjši del razložiti s klasičnimi težnostnimi razonančnimi delovanji. Kot prst oblikovane strukture, ki krožijo znotraj obroča B, kažejo, da so na delu še druge sile. Ob prihodu sonde so izgledale te strukture pri nazaj razpršeni svetlobi temne in ob odhodu pri naprej razpršeni svetlobi svetle. V sončni svetlobi, ki prehaja skozi obroč, ti prsti niso vidni. To kaže, da obstajajo iz oblakov električno nabitih delcev s premerom v območju mikrometrov, ki se izven ravnine obroča raztegnejo in pri tem vpliva nanje magnetno polje Saturna.

V obroču A in v Cassinijevi razpoki imajo kosi ledu in kamenin v povprečju premer 10 oziroma 8 metrov. V obroču C so kosi manjši s povprečnim premerom 2 metra, medtem, ko so v obročih E in F zelo majhni delci s premerom manj kot 5 mikrometrov.

MESECI

V vsakem leksikonu lahko preberemo, da ima Saturn 10 mesecev. Opazovanja sond Pioneer 11 in Voyager 1 so povečala to število na 15. Sistem obročev sestavljajo milijoni, če ne milijarde delov in delcev s premerom od področja mikrometrov do preko 10 metrov. Pravzaprav so tudi Saturnovi sateliti. Kemanjka točna določitev spodnje meje velikosti satelita, danes ni mogoče dokončno odgovoriti na vprašanje, kolikšno je dejansko število vseh Saturnovih mesecev.

OBROČNI MESECI

Ples mesecev s premerom vsaj 100 km prične že omenjeni S-15, ki ga je odkril Voyager 1. Nahaja se na zunanji meji skupine obročev A in je samo 82.000 km oddaljen od zgornjega sloja oblakov Saturna. Njegov premer je okoli 100 km. Že omenjena meseca, S-13 s premerom 600 km in S-14 s premerom 500 km, označujeta notranjo in zunanjo mejo obroča F. Podobno vlogo »ovčarskega psa« ima verjetno tudi mesečni par S-10 in S-11, ki sta nadomestila klasičen mesec Janus, katerega tirnica je pogosto sporna. Danes je znano, da sta to dva meseca, katerih tirnici sta zelo blizu skupaj in oddaljena 149.000 km od Saturna. Dejansko sta to nepravilni eliptični telesi dimenzij 70–130 km in oddaljeni med seboj samo 50 km.

(se nadaljuje)

JOŽE VIDIC 3

SEMENJ V BISTRICI

Robičeva mama je vsakemu posebej dala škaf tople vode z razkužilom, da smo si umili noge, potem pa nam je pripravila precvrt loj, da smo si z njim premazali rane. Strgala je staro, toda oprano rjuho in iz nje naredila ovojke, da smo si ovili noge. Ob odhodu nam je dala še popotnico.

Nad Robičevo hišo v gozdu pod Mežakljo so Polde Stražišar, Viktor Kejžar in drugi vodilni na tem območju imeli več sestankov z vaškimi aktivisti partije in OF. Takšni sestanki so bili tudi na drugi strani Save v Kopavniku nad Ambrožičevo hišo. V začetku je bilo nekaj sestankov v ožjem krogu v hiši, potem pa zaradi varnosti v pobočju nad hišo. K Robičevim na desni strani Save in k Ambrožičevim na levi strani reke ni bilo težko priti, ker sta bili hiši na samoti. V obeh hišah so zbirali hrano za nas. In prav Ambrožičeva hiša je izmed vseh Hrušičanov plačala največji krvni davek: na Belem polju so skupaj z drugimi domačini ustrelili štiri brate Ambrožič.

Za prvega aretiranca Antona Ješeta pa lahko povem, da je kot izučen čevljar za nas izdeloval nove in popravljal stare čevlje.«

Med vojno so bile na Hrušici tri trgovine: Čufarjeva (v hiši, v kateri je še danes trgovina), Majcnova in Katice Nikolić. Lojze Majcen, rojak iz Štorij pri Sežani, je po vaških aktivistih Brancu in Krivcu sam dajal hrano in robo partizanom. To ga je stalo življenje. V zaporu je Druschke Viko Ambrožič vprašal, zakaj partizani niso nikoli pri Majcnu nasilno vzeli hrano, pri Nikoliću pa kar večkrat. Zatrjeval ji je, da dobro ve, zakaj. Eden izmed zaprtih vaščanov je med mučenjem izdal Majcna, ki je bil zato ustreljen na Belem polju, star 43 let.

Zakaj so partizani do septembra 1942 »obiskovali« samo Nikoličevo trgovino?

Ivan Nikolić, sin železničarja z Malega Lošinja, je delal kot pleskar v železniški kurilnici na Jesenicah. Poročil se je s Katarino Krivec s Hrušice (njena sestra pa je imela za moža sekretarja partijske organizacije Ivana Krivca). V domači hiši je ob še živečih starših Kati vodila gostilno in trgovino. V hiši je bila tudi pekarija.

Na začetku vojne je Nikolić pustil službo in pomagal ženi v gostilni. Ljudje so si ga zapomnili kot nemčurja. Po ustrelitvi gostilničarja Pajerja na Belem polju in izgonu njegove družine se je Nikolić, kateremu je medtem umrla žena Kati, preselil v prazno Pajerjevo gostilno in jo vodil do konca vojne. Po ženini smrti se je poročil s temnopolto živahno lepotico Cilko, vdovo po Jožetu Vidicu, ki so ga ustrelili na Belem polju (pisec te knjige ni bil z njim v sorodstvu).

Ob koncu vojne sta zakonca Nikolić zbežala v tujino in obstala na nemško-švicarski meji. Štirinajst let po vojni se nista upala oglasiti niti najožjim sorodnikom. Razumljivo je, da se ob teh podatkih človek nehote vpraša, zakaj so bili Nemci do njega tako darežljivi in vljudni in česa se je tako bal, da si toliko let ni upal nikomur pisati na Hrušico?

Po požigu železniškega in cestnega mostu v Mostah pri Žirovnici se je Cankarjev bataljon utaboril na Zgornjih Tratah na Molzišču, zahodno od Golice. Iz tega taborišča so se borci 4. julija 1942 odpravili na Hrušico, kjer so zvedeli, da so tega dne gestapovci aretirali Antona Ješeta in Vero Robič. Ker jim Nikolić ni hotel odpreti, so morali nasilno vdreti v njegovo trgovino in Košakovo pekarijo. Medtem ko so borci v trgovini in pekariji polnili nahrbtnike, je od karavanškega predora prišla nemška patrulja in začela križem kražem streljati po vasi. Borci, ki niso vedeli, koliko je Nemcev, so se začeli umikati, novinci pa bežati. Vili Velikonja-Jelko, ki je bil šele štiri dni v partizanih in je stal blizu trgovine na straži, je po prvih strelih planil za trgovino in v temni noči padel v potok ter izgubil puško.

Naslednjega dne so vaški aktivisti poiskali puško in jo vrnili v bataljon.

Dan pred prehranjevalno akcijo na Hrušici sta iz taborišča pobegnila Franc Mulej iz Smokuča in Janez Prešeren iz Žirovnice. Zglasila sta se na orožniški postaji v Žirovnici, kamor so ponju prišli blejski gestapovci z avtomobilom in ju odpeljali na Bled. Na zaslišanju so zvedeli od njiju, kje tabori bataljon, ki jim je v zadnjem času delal toliko preglavic. Taborjenje visoko v hribih nad Hrušico so povezali s sodelovanjem Hrušičanov. Razkriti in razbiti to organizacijsko povezavo je bila zdaj prva naloga jeseniškega gestapa. Začel se je lov na ljudi, osumljence, ne glede na spol in starost. Prvi in žal edini, ki je poleg Ivana Krivca zaslutil smrtonosno nevarnost, je bil Janez Branc. Branc je z odhodom v partizane za dva dni prehitel gestapovce pred aretacijo. Ivan Krivec pa le za pol ure.

Tri dni po aretaciji Robičeve Vere in Ješeta niso nikogar aretirali in iskali, čerti dan pa je bil Krivec prvi na spisku. Od 4. do 17. julija 1942 so v več sunkih aretirali 50 Hrušičanov in Hrušičank, potem pa samo v enem dnevu, to je 17. julija, več kot 160 vaščanov.

»Branc je že odšel v partizane,« je izdavila Minka Krivec, ko se je mož zjutraj vrnil iz službe.

»Vem,« je tiho odgovoril Ivan, kajti bal se je, da bi kdo lahko prisluškoval pod oknom.

Bil je 24 ur v službi in ni čutil utrujenosti, ker ni bilo časa, da bi o tem razmišljal. Medtem ko je požiral cele kose z domačo zaseko namazanega kruha, je ženi naročal, kaj naj mu da v nahrbtnik in katero obleko in obutev naj pripravi. Ne sme pozabiti na brivski aparat, na žepni nož, žepno svetilko, lonček, žlico, na vžigalice, šivanko in sukanec, na svinčnik in žepni notes. Na perilo in posebno na tople nogavice.

Čez pol ure si je oprtal nahrbtnik in se vedrega lica poslovil od žene Minke in hčerk Marije in Erne.

Nikdar več se niso videli. Iz službe je prišel zjutraj ob osmih, čez pol ure je odšel v partizane, ob devetih pa se je pred hišo ustavil gestapovski avto. Prišli so ga aretirat. Minka jih je prepričevala, da se še ni vrnil iz službe. Mrkih obrazov so pregledali vse prostore, potem pa so jo s hčerkami nagnali v avtomobil ter odpeljali v zapor na Jesenice.

Erna Drole, hčerka Ivana in Minke Krivec, se grenke mladosti in tistih dni spominja takole:

»Štiri dni sem bila z mamico in sestrico skupaj v sobi v zaporu. Tudi Brančeva družina je bila z nami, prihajali pa so vedno novi in novi aretiranci, predvsem Hrušičani in Jeseničani. V teh štirih dneh niso mame niti enkrat poklicali na zaslišanje. Četrtega dne so nas otroke izpustili.

(SE NADALJUJE)

»Pomoč in hrano. Nemci nam ne dajejo živilskih nakaznic, ker po njih streljamo. Če bi streljali po drugih, verjemite, da nam ne bi bilo treba hoditi okrog kmetov,« je odvrnil Nanko in se razposajeno nasmehnil.

Kmeta je odrezavi odgovor razpoložil. Zamahnil je z roko in pomignil Nanku, naj gre za njim. V prostorni kmečki sobi, s starinskim, močnim hrastovim pohištvom so za veliko mizo sedeli že trije člani družine: kmetova žena in dva mlada, ki bi bila lahko mož in žena ali brat in sestra. Njuna podobnost je bila edino v laseh, vendar so bili dekletovi svetlejši. In premlada je bila za ženo.

Kmet, Makovec, kot se je predstavil, je Nanka seznanil z Stanko, hčerko Bredo in sinom Andražem. Nanko ni upal pogledati Brede v oči.

Medtem je opazil, kako prestrašeno in očitajoče Andraž pogleduje očeta. Spogledovala sta se, rada bi spregovorila, a sta zaradi njega čakala na ugodnejši trenutek. Andraž je v tej napetosti vse bolj rdel v obraz.

»Toliko da veste: prišli ste v hišo oboroženi. Kmet se oboroženemu vojaku ne more upirati,« je z rezkim glasom poočital Andraž. Videl je karajoče poglede, vendar ga to ni zadržalo. »Prihajajo vsi mogočči, imajo svoje račune, nazadnje pa hudo plača kmet.«

Nanka je pogrelo. Razumel je namig. Nemci so se maščevali nad kmeti, ki so pomagali partizanom. Vendar pa ni šlo za obračun med partizani in Nemci. To bi morda preslišal, ni pa mogel spregledati kako nesrečno Breda pogleduje brata, ki pa ni občutil zadrego. Prej željo, da tak pogovor nadaljuje.

»Toliko, da bo v začetku jasno, za kakšne račune gre,« je užaljen ostro spregovoril Nanko. »Mislite, da sem vzel puško zato, ker me veseli — ubijanje? Nemci so prišli. Oboroženi! Preženemo jih lahko le z orožjem. Morda se vam zdi naš upor zaletav, ne verjamete, da bomo zmagali. Vsaj to nam priznajte: pogum! Pred nami je nova zima, mi bomo v gozdu, vi pa le pod streho, na toplem.

VINKO TRINKAUS

(ODLOMEK IZ ROMANA) 8

UPORNIKI

Ko bomo Nemce pregnali, boste tudi vi svobodni. Če mi vsak trenutek tvegamo življenje, pomagajte nam s hrano. Ni pa nujno, da ravno vaša kmetija. Doslej nas še ni toliko, da bi morali pomagati tudi tisti, ki jih je strah. Mene ni, zato se borim za svobodo. Za svojo najbolj, ker nočem živeti pod Nemci. Še manj — pod fašisti!«

»Politika, poznam to,« se je s posmehom branil Andraž. »Ko pa pride hudo, pozabite na obljube in vsak dela za svojo korist.«

Nanko je stopil k Andražu. Nagnjen k debelušnosti je rdečkasto pegavi obraz kazal, da ne spusti ničesar, kar je zgrabil. Raje trpi, kot bi tvegal. Ker ni pripravljen ničesar izgubiti! Poznal je takšne. Slabi borci.

»Za sebe ti lahko povem le toliko: Nikogar na zapuščam! Prišel sem prosit za ranjenega tovariša. Za vašo hišo sem se odločil, ker sem zaslutil, da imate žganje. Potrebujem ga, ker nimam nič drugega, da bi izmil rano. Tudi povoj ali čisto krpo bi potreboval. Midva imava le gozd, upanje, da nama bodo zavedni Slovenci pomagali.«

Obe ženski sta očitajoče gledali Andraža. Mamin pogled je bil bolj proseč, medtem ko so Bredine oči divje bliskale. Nenadno je kriknila in stekla iz sobe. Gospodar je še premišljal. Breda se je vrnila s steklenico žganja, krajcem kruha, kosom slanine. Trdno je postavila vse na mizo in se zaobrnila k bratu.

»Bom pa jaz dala! Če bo treba, plačam, napravim karkoli. Našim, ki se borijo, moramo pomagati!«

Andraž je zgražajoče, posmehljivo odkimaval z glavo. Potem je spakljivo cmokal z usti.

»Breda, ni poglavitno v tem, da ne bi hoteli dati. Saj ni poglavitna — hrana. Ne razumeš, kaj lahko izgubimo? Dobro veš, kako star je naš rod. Oče ti je povedal, kako smo se tudi mi borili, garali, da smo obdržali to zemljo. In zdaj naj jo izgubimo za hlebec kruha, steklenico žganja, krpo blaga? Zato gre! Nekaj damo, ampak kaj lahko izgubimo? Misliš, da imam jaz rad kogarkoli, ki mi ukazuje?«

Ženski Andraža ne boste omehčali, to je Nanko že ugotovil. Odločil bo gospodar. Zato se je obrnil k njemu, ki je čudno zadržan premišljal.

»Vaš sin pravi, kaj lahko izgubite. Res imate veliko kmetijo. Ampak naposled, to se mi zdi, preostane človeku zadnje, največ vredno — življenje. Ne bom govoril o svojem življenju. Naposled, lahko mi je manj do njega kot drugim, ni me tako strah. Ker vaš sin že začenja, bom povedal, kako je z mojo družino. Mamo z dvema bratoma so Nemci izselili v taborišče, ker sva z bratom partizana. Takoj ju izpustijo, če se vrneva v dolino. V nevarnosti je življenje petih ljudi. Nekaj pa povem: če bo vaš sin rekel, da mame, mlajših bratov nima rad, ga bom mahnil. Ne z orožjem, z roko, da bo čutil,« je togoten povedal Nanko. Spomin na mamo, brata, ki trpijo v taborišču, ga je tako razžalostil, da ni mogel zadržati solz. Sram, da joče vpričo ljudi, je njegovo jezo samo še povečal. Znova je stopil k Andražu. »Se ti je posvetilo, bistra glava, za kaj gre? Morda zdaj le razumeš?«

Za vse, ki bi radi kupili knjigo Jožeta Vidica SEMENJ V BISTRICI, objavljamo naročilnico, ki jo izpolnjeno pošljite založbi Borec, 61000 Ljubljana, Miklošičeva 28.

NAROČILNICA

Nepreklicno naročam knjigo Jožeta Vidica SEMENJ V BISTRICI po prodajni ceni 540,00 din izvod.

Priimek in ime naročnika: _____

Naslov (ulica ali vas, hišna št.): _____

Poštna štev.: _____ Naziv pošte: _____

Zaposlen pri: _____

Naslov zaposlitve: _____

Reg. štev. os. izk.: _____ izdane pri: _____

Knjigo bom plačal(a):

- po povzetju, v enkratnem znesku ob prevzemu
- v 2 zaporednih mesečnih obrokih po 270 dinarjev

Datum: _____ Podpis: _____

Znesek bom poravnal(a) pod pogoji, ki sem jih označil(a), takoj po prejemu računa in položnic na tekoči račun: **Založba BOREC, 61000 Ljubljana, Miklošičeva 28, 50101-603-45772.** Pri naročilu na obroke se obvezujem, da bom obroke plačeval(a) redno vsak mesec. Če ne bom plačal(a) oba zaporedna obroka, se strinjam, da celotni znesek zapade v takojšnje plačilo s prištetimi 12 % zamudnimi obrestmi. Ta naročilnica zavezuje naročnika in založbo. Morebitne spore rešuje pristojno sodišče v Ljubljani. Če se odločite za nakup po povzetju, zadošča vaš naslov in podpis.

ANICA AŽMAN 6

KAM, KITAJSKA

Država je investirala 280 milijonov juanov. Gradilo ga je 5000 delavcev. Za nasvet, kako bi ta most gradili, so vprašali Ruse. Ti so jim odgovorili, da ga je na tem mestu nemogoče postaviti. Kitajci so se kljub temu odločili in rekli: težko bo, ampak zgradili ga bomo.

Bili smo tudi v arheološkem muzeju. Razdeljen je na štiri obdobja v sedmih velikih dvoranah. Zgrajen je bil leta 1932 v tipičnem kitajskem stilu. Po arheoloških najdbah so ugotovili, da je bilo to ozemlje naseljeno že v starejši kameni dobi. Ob koncu mlajše kamene dobe in v začetku bronaste dobe, se pravi približno pred 7.000 leti, se je prebivalstvo ukvarjalo predvsem s poljedelstvom, pomagalo si je že z umetnim namakanjem zemlje. V 15. stoletju pred našim štetjem so že poznali stalno vojsko, pehoto in konjenico, ki je bila oborožena z bronastimi kopji, sekirami, noži, loki in puščicami. Pred našim štetjem je bilo še cesarstvo Šang, pleme Čov in kraljevina Čin. Ves čas so bile notranje vstaje sužnjev in kmetov. Do leta 220 našega štetja je bilo cesarstvo HAN. V muzeju je tudi človeško truplo oblečeno v ploščice iz žada, ki so povezane med seboj s srebrno tanko žico. Menijo, da je to peti sin carja. To truplo je bilo tudi na razstavi v Jugoslaviji. Mislili so, da se bo tako truplo bolj ohranilo, pa se ni. Tudi pismo iz te dobe, napisano na kosti, smo videli.

V obdobju dinastije Han se je umetnost posvečala predvsem kultu prednikov. Skulpture v grobovih iz zelenega in belega žada so prikazovale predvsem resnične in domišljijske živali. Prvi znani primerki kitajskega slikarstva izvirajo tudi že iz četrtega stoletja pred našim štetjem. Značilne za ta čas so gibke in zavite figure — silhuete. Zelo razvito je bilo budistično slikarstvo s številnimi figurami.

Vir za spoznavanje srednjeveškega slikarstva je bogata zbirka cesarja Hui-Cunga, ki je bil tudi sam slikar (1082 do 1135). Upodabljal je cvetje, ptice in druge majhne živali ter prizore iz življenja na dvoru. Vzporedno s slikarstvom se je razvijalo tudi kiparstvo in rezbarstvo, posebno v času budizma.

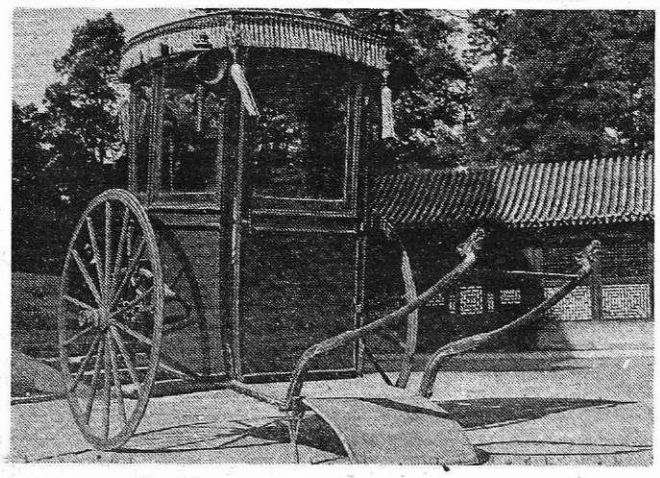

V muzeju je stalna zbirka, poleg te so še tudi druge občasne razstave. V muzeju so slike neprecenljive vrednosti iz raznih slikarskih šol. Iz dinastije Ming in Čing so zbirke porcelana, raznih tehničnih dosežkov, zbirka starih ur, najdbe iz votlin in potopljenih ladij, predmeti, ki so jih uporabljali carji, cesarice in priležnice. Teh predmetov je precej, saj je vsak car lahko imel kar 72 priležnic. Mnogo je nakita iz dragih in poldragih kamnov, osemnajst glavnikov carice ČI-ŠI, razne vrste šmink in predmetov za lepotičenje, posode za hranjenje zdravil in različna darila.

Imajo tudi poseben oddelek, ki se ukvarja s tem, kako bi konzervirali te kulturne ostanke, kako bi premazali kamnite razpoke, kako restavrirali slike, kako zaščitili papir in svilo, kako utrdili tekstil proti vlagi in moljem.

Da bi lahko ugodili zahtevam hitrega razvoja socialistične izgradnje dežele, oddelki nadaljujejo raziskave v astronomiji, seizmologiji, izdelovanju keramike in porcelana, v arhitekturi, ladjedelništvu in medicini. Za dosego tega zahtevajo podatke od muzeja iz zgodnje dobe, da si lahko ustvarijo popolno sliko modernizacije.

Obljubili so nam, da si bomo v Nankingu ogledali umetniško predstavo, a to je bil le barvni dokumentarni film o življenju kitajske družine, o domači obrti in o lepotah njihove domovine. Prikazali so nam še kriminalko. Da bi razumeli vsebino, so nam posredovali prevod v srbohrvaščini preko slušalk. Povedali so, da sta bila filma kar zanimiva, jaz sem gledala samo prvega, ko so predvajali drugega, sem bila že v višjih sferah . . .

Kitajska kinematografija, ki je med kulturno revolucijo 1966 do 1970 skoraj povsem zamrla, je zadnja leta hitro napredovala. Lani so posneli 80 filmov. Nekaj filmov bodo izdelali tudi v koprodukciji s tujimi filmskimi družbami. Imajo 18 filmskih studijev. V štirih studijih snemajo znanstvene in izobraževalne filme, v enem pa risanke.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Za praznik dela, 1. maja, je bilo na Sobcu vsakoletno množično srečanje, ki ga je organiziral občinski svet zveze sindikatov Radovljica. Dopoldne so po bogatem kulturnem programu podelili zaslužnim delavcem priznanja – srebrni znak sindikatov. Popoldne pa se je srečanje nadaljevalo v sproščenem družabnem vzdušju ob zvokih narodno zabavnega ansambla Blejski kvintet.

– – –

Ob prvi obletnici smrti predsednika Tita, 4. maja, so se delovni ljudje radovljiške občine spomnili z enominutnim molkom ob začetku vsake delovne izmene na skupnih zborih na katerih so s krajšimi govori obudili spomin na Tita in njegova neminljiva dela. Ob 15.05 uri so se iz vseh tovarn oglasile sirene, za deset minut pa je bilo povsod ustavljeno delo. Z javnih zgradb so bile izobešene na pol droga državne in republiške zastave.

– – –

Zvezno štafeto mladosti v spomin na tovariša Tita so mladi radovljiške občine sprejeli od vrstnikov iz Tržiča 27. aprila. Slavnostne sprejeme štafete so pripravili v Radovljici, v Lescah in na Bledu. V Lescah se ji je pridružila tudi Jelovška štafeta, ki so jo prinesli iz Vodiške planine skozi Kropo, Kamno gorico in Lancovo. V Rodinah so zvezno štafeto od radovljiških prevzeli nosilci iz jeseniške občine.

– – –

Izvršni svet OS Radovljica je na 141. seji 28. aprila obravnaval osnutek dogovora o vsklajevanju davčne politike v SRS v letu 1981, in predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za raziskave termalne vode in njeno izkoriščanje na Bledu. Pregledali so urbanistično dokumentacijo za ožje območje Goreljeka na Pokljuki. Na seji so sprejeli predlog odloka o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih namenjenih za stanovanjsko in drugo gradnjo na območju zazidalnega načrta Poddobrava v Begunjah, ki ga bo izvršni svet dal v potrditev na prihodnji seji občinske skupščine. V razpravi je bilo več premoženjsko pravnih zadev ter poročila o delu upravnih organov za 1980. leto.

– – –

Na 142. seji 5. maja je izvršni svet obravnaval poročilo o delu inšpekcijskih služb v letu 1980, poročilo o izvršenih investicijah v letu 1980 in plan investicij za leto 1981, plan kadrov za leto 1981 in program reorganizacije turističnega gospodarstva na območju Bleda in Pokljuke.

– – –

Na volilno programski seji občinskega sveta ZSS Radovljica, 7. maja, so delegati in drugi udeleženci najprej spregovorili o uresničevanju politike gospodarske stabilizacije in socialne politike v občini. V nadaljevanju je tekla razprava po poročilu občinskega sveta ZSS in njegovih organov po zadnji volilni seji in o oceni letnih članskih sestankov osnovnih organizacij in konferenc osnovnih organizacij sindikata. Za predsednika občinskega sveta so ponovno izvolili Janeza Smoleta iz Verige Lesce, za podpredsednika pa Mirka Rimahazija iz Hotelskega podjetja Bled in Mirka Albininija iz Iskre Otoče.

– – –

Srebrni znak sindikatov Slovenije za 1981. leto so na prvomajski slovesnosti na Šobcu prejeli: Albina Ambrožič iz osnovne šole Bled, Franc Beguš iz Verige Lesce, Jože Cvetkovič iz Žita Lesce, Katarina Brezovnik iz Vezenine Bled, Anton Golc iz LIP Bled, Franjo Hrovatič iz železniške postaje Lesce, Silvo Jurman upokojenec Vile Bled, Jana Kordež iz Iskra Lipnica, Gabrijel Koselj iz Verige Lesce, Vlado Matjašič RS ZSS iz Radovljice, Slavka Mlakar iz hotela Jelovica Bled, Maks Osvald iz Murke Lesce, Zofka Polak iz Elan Begunje, Milka Prešeren iz Almire Radovljica, Jože Smole iz Verige Lesce, Lojzka Šolar iz UKO Kropa, Bojan Terseglav iz Verige Lesce, Janez Zupan upokojenec iz Krope in osnovna sindikalna organizacija TOZD Vijakarna Veriga Lesce.

– – –

Delovni skupini prijateljskih občin Radovljica in Buje sta konec aprila na sestanku v Bujah sprejeli program letošnjega sodelovanja. Načrtujejo skupno posvetovanje o uveljavljanju delegatskega sistema in izmenjavo praktičnih izkušenj, sodelovanje med osnovnimi šolami, zdravstvenimi domovi, SIS za kulturo in telesno kulturo, med KS, turističnimi društvi, trgovino, gasilci, postajami milice ter vsemi družbenopolitičnimi organizacijami. Nekaj teh programov že uspešno uresničujejo od lanskega leta, ko so podpisali listino o prijateljskem sodelovanju.

– – –

Pred prvomajskimi prazniki so se na Bledu sešli predstavniki občinske skupščine Radovljica in občine Vrba na Koroškem. Pogovarjali so se o možnostih sodelovanja zlasti na področju turizma, vodnega in komunalnega gospodarstva ter kulturne in športne izmenjave, pri čemer naj bi bili vključeni tudi zamejski rojaki. Pogovori so pokazali vrsto stičnih točk pa tudi obojestransko pripravljenost za postopno sodelovanje.

– – –

Komite OK ZK Radovljica je na 15. seji 5. maja podrobno ocenil družbenoekonomske odnose v kmetijstvu na območju občine ter obravnaval spremembe in dopolnitve poslovnika občinske konference ZK Radovljica.

– – –

Predsedstvo OK SZDL je na zadnji aprilski seji sklenilo, da bo gradivo o nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih odnosov na vasi v kmetijstvu radovljiške občine v javni razpravi v vseh KK SZDL, kjer se občani delno ali povsem ukvarjajo s kmetijstvom, do 15. maja. Razpravo bo spremljal svet za kmetijstvo pri OK SZDL, ki bo tudi pripravil problemsko konferenco o kmetijstvu. Ta bo sklicana 27. maja v Radovljici.

– – –

Objekte sedanje cestne baze v Radovljici in pripadajoče zemljišče, last Cestnega podjetja Kranj, bo odkupila občina Radovljica za 1,200.000 din. V zameno za to lokacijo, ki že dolga leta kazi okolico zlasti naselje na Gorenjski cesti v središču mesta, bo občina oddala zemljišče za novo cestno bazo v Lescah. Občina bo iz proračuna plačala 840 tisoč dan 15 dni po podpisu pogodbe, ostanek 360 tisoč din pa po izpraznitvi cestnih objektov v Radovljici ali najpozneje do 25. decembra 1981.

– – –

Po podatkih komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo pri OS Radovljica je bila v 1980. letu poprečna zasedenost z gosti v vseh 15 hotelih v občini 55 odstotna. Na Bledu so bile 66,5 % najbolj izkoriščene zmogljivosti v hotelu Svoboda in v Bohinju s 63,5 % pa v hotelu Pod Voglom. V Radovljici so bile izkoriščene zmogljivosti v hotelu Grajski dvor s 69,7 %, kar gre pripisati tudi rednim šolskim oblikam usposabljanja računalniških delavcev, ki so nastanjeni v tem hotelu. V vseh drugih hotelih je bila zasedba še nižja.

– – –

Na prometnem poligonu pri osnovni šoli A. T. Linhart v Radovljici je bilo 18. aprila občinsko šolsko prometno tekmovanje »Kaj veš o prometu«, ki ga je organiziral svet za vzgojo in varnost v prometu pri OS Radovljica v sodelovanju s šolskimi vodstvi. Učenci so se pomerili v poznavanju prometnih znakov, ocenjevalni in spretnostni vožnji. Najuspešnejši so bili med učenci 7. in 8. razredov šestčlanska skupina osnovne šole A. T. Linhart Radovljica, med učenci 5. in 6. razredov pa osnovna šole dr. Josip Plemelj z Bleda. Obe skupini sta se uvrstili na republiško tekmovanje.

– – –

Obrambna vzgoja prebivalcev, ki jo izvaja sekretariat za ljudsko obrambo pri OS Radovljica po enotnem programu republiškega sekretariata za LO je bila lani dokaj obsežna. Izvedenih je bilo 120 predavanj s petimi temami, na katerih je bilo 8249 poslušalcev. Za 23 izvenšolske ženske in moške mladine so izvedli 120 urne tečaje, organizirali so pouk za študente, tekmovanje v obrambnih veščinah za vse osnovne šole ter na 9 tečajih usposobili 220 novih obveznikov civilne zaščite.

– – –

Referenduma za samoprispevek v nedeljo, 26. aprila, se je v vseh štirih naseljih KS Ribno udeležilo 86 % vseh volilnih upravičencev. Za samoprispevek je glasovalo le pičlih 52 % vseh upravičencev. V naslednjih petih letih bodo združevali po 1,5 % od osebnih dohodkov za urejanje komunalnih naprav, asfaltiranje cest in posodabljanje pokopališča ter telefonskega omrežja.

– – –

Spričo izredno težkih finančnih razmer in podpoprečnih najnižjih osebnih dohodkih, ki jih vseskozi prejemajo delavci Elite Bled in Čevljarstva Triglav iz Bohinjske Bistrice, je izvršni svet posredoval pripročilo vsem SIS družbenih dejavnosti in materialnih dejavnosti v občini, da sprejmejo sklep o oprostitvi plačila prispevkov od bruto osebnih dohodkov.

– – –

V radovljiški občini je v 1980. letu dobilo nove potne liste 2.812 občanov. Stare potne liste je podaljšalo 4.900 občanov. Zaradi kazenskih zadev pa je bilo odvzeto 25 potnih listov. V občini ima domala vsak odrasel občan potni list, ki je od julija 1979 veljaven za pet let.

– – –

Po podatkih matične službe pri sekretariatu za notranje zadeve občinske skupščine Radovljica je bilo lani sklenjeno na Bledu 206 zakonskih zvez, v Radovljici 123, v Bohinjski Bistrici pa le osem. Lani je umrlo v občini 305 občanov, prijavljeno pa je bilo 497 novorojenčkov.

– – –

Grand hotel Toplice Bled s svojimi depandansami, ki sodi med vrhunske hotelske hiše v Jugoslaviji razpolaga s 400 posteljami, od teh je nad polovico A kategorije. Zaposluje redno 140 delavcev in 30 učencev, v sezonskih mesecih pa dodatno še okoli 40 delavcev. Svoje zmogljivosit imajo zasedene poprečno 60 do 70 %, večji del za tuje stalne goste. Delovna skupnost je za vrhunske storitve, urejenost hotela in ponudbo prejela vrsto najvišjih mednarodnih priznanj. Tudi za letošnjo sezono si obetajo popolno zasedenost vseh svojih zmogljivosti.

– – –

Na svečani otvoritvi 22. republiške razstave pionirske fotografije 24. aprila v avli osnovne šole v Radovljici je predstavnik republiške fotokino zveze podelil zlate, srebrne in bronaste plakete najuspešnejšim mladim fotoamaterjem in klubom. Največ priznanj so bili deležni člani FKK osnovne šole Karavanških kurirjev iz Koroške Bele. Iz radovljiške občine pa je prejel zlato plaketo Bojan Jeločnik, posebno priznanje pa osnovna šola A. T. Linhart ter člana FKK Radovljica Jože Poljanec in Ivan Pipan.

– – –

V prostorih Kovaškega muzeja v Kropi so pred praznikom OF svečano odprli stalno zbirko dokumentarnega gradiva in predmetov o NOB z območja Krope. Gradivo je zbral in uredil domačin in udeleženec NOB ing. Janez Šmitek, pri postavitvi pa je strokovno sodeloval arh. Miloš Magolič z Jesenic.

– – –

Od 24. aprila do 11. maja je v avli tovarne Iskra na Laborah pri Kranju razstavljalo svoja dela 11 članov likovne skupine LIKOR pri ZKO Radovljica. Razstavo je organizirala kulturna komisija konference osnovnih organizacij sindikata Iskre – Elektrotehnika Kranj.

– – –

Za glasilo delovne organizacije ELAN Begunje »Smučina«, ki izhaja že dvajseto leto, v zadnjem letu mesečno v 1700 izvodih, so po zaključnem izračunu v 1980. letu znašali stroški na izvod 35,70 din. V 1979. letu so bili stroški na izvod 30,30 din. To je približno takšna cena kot pri večini glasil delovnih organizacij, nekatera pa so celo dražja.

22. REPUBLIŠKA RAZSTAVA PIONIRSKE FOTOGRAFIJE

V počastitev dneva mladosti je letos prevzel organizacijo te vsakoletne republiške razstave foto kino klub Radovljica. Na razstavo so prispele 1403 fotografije 313 avtorjev, ki delajo v krožkih in klubih pod vodstvom mentorjev.

Žirija, ki so jo sestavljali Oskar Ličen, predsednik komisije za delo z mladino pri Foto kino zvezi Slovenije, ter kandidata za mojstra fotografije Franc Kolman in Jaka Gnilšak, je imela obilo dela, da je iz tolikšnega števila fotografij in fotogramov odbrala najboljše. Najkvalitetnejše fotografije so razstavljene v avli osnovne šole A. T. Linhart v Radovljici. Največ Puharjevih plaket so za svoje fotografije prejeli pionirji iz jeseniške občine.

Bronasto plaketo za posamezno fotografijo je prejel Andrej Markelj iz OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela. Fotografija ima naslov Šopek za mamico. Že nekaj let je temu prikupnemu fantu dober fotografski model njegov mlajši bratec.

Bronasto plaketo za kolekcijo fotografij: Kruh naš vsakdanji, Moj muc in Klovn 1 je prejel Klemen More iz foto kluba Andrej Prešeren Jesenice. Prerezani Vidičev hlebec kruha mu ni dal miru, da ga ne bi fotografiral.

Srebrno plaketo za posamezno fotografijo Severnjak je prejel Matjaž Jančič iz OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela. Dobro mu je uspel posnetek belega medveda v živalskem vrtu v Zagrebu, kjer je bil na izletu z jeseniškimi taborniki.

Srebrno plaketo za kolekcijo fotografij: Naloženi liki, Spleti in Očesi je prejel Andrej Palovšnik iz OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela. Komaj leto dni obiskuje foto krožek, a že s svojo praktiko dosega lepe uspehe. Posebno ga mika živalski svet.

Zlato plaketo za posamezno fotografijo je prejel Bojan Jeločnik iz OŠ A. T. Linhart iz Radovljice. Radovljica z okolico ponuja mnogo lepih motivov. Gorenjska proga ga je pritegnila in naredil je odlično fotografijo, ki ji je dal naslov Neskončni paraleli.

Zlato plaketo za kolekcijo fotografij: Ritmični pribor. Planšar in Frajer je prejel Branko Čušin iz OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela. Kdo ne pozna tega marljivega fanta, ki že štiri leta fotografira s šolskim foto aparatom šolske proslave, pohode in vse, kar se na šoli pomembnega dogaja!

Pohvali sta prejela še Aleš More z Jesenic za fotografijo Portret in Marjan Rotar iz Radovljice za fotografijo Hiše.

Lep katalog s številnimi reprodukcijami so napravili v tiskarni in knjigoveznici Radovljica. Otvoritev razstave je bila 24. aprila z razgibano proslavo. Razstava bo odprta do 31. maja in je vredna ogleda.

M. A.

USPEŠNI NASTOPI GORJANSKIH GODBENIKOV

V počastitev 40-letnice ustanovitve OF, praznika dela in 40-letnice vstaje je bil v soboto, 25. aprila, v domu Partizana v Gorjah slavnostni koncert godbe na pihala iz Gorij. Godbeniki so prvič nastopili v novih prazničnih, paradnih uniformah. Dvorana v tem domu je bila nabito polna in je burno pozdravljala godbenike, ki so odlično izvajali koncertne skadbe. Gorjanska godba na pihala dosega iz leta v leto višjo kvaliteto igranja in je dobro znana ne samo v občinskem merilu, temveč tudi izven njega in tudi v zamejstvu.

Za praznik dela so zarana z budnico budili krajane po vaseh KS Gorje. Tudi tokrat so nastopili v novih uniformah, prsi pa so jim krasili rdeči gorenjski nageljni. Povsod so bili prisrčno sprejeti in tudi pogoščeni.

Gorjanci smo res ponosni na naše godbenike!

Jože Ambrožič

Bled je pripravljen na poletno turistično sezono (Foto B. Blenkuš)

POPIS PREBIVALSTVA, GOSPODINJSTEV IN STANOVANJ V 1981. LETU

Popis 1981 je končan. Popisna komisija občine Radovljica je izračunala prve rezultate in ocenjuje, da so zbrani podatki, zahvaljujoč temeljitemu delu popisovalcev in inštruktorjev, kvalitetni.

31. marca nas je bilo v občini 31.809 – 3.196 prebivalcev več kot pred desetimi leti. 10.289 gospodinjstev živi v 10.287 stanovanjih. Počitniških stanovanj je 1.058, kar 402 več kot v popisu 1971. leta. V Radovljici živi 5.308, na Bledu pa 5.294 prebivalcev, tretje največje naselje so Lesce z 2.576 prebivalci.

V desetih letih se je iz tujine vrnilo 71 zdomcev, tako da jih dela v tujini le še 490.

Gostota naseljenosti je v desetih letih zrasla od 44,6 ljudi na kv. km na 49,6 ljudi na kv. km.

Kaže se tudi neznaten trend zmanjševanja družin, saj pridejo na eno gospodinjstvo le 3,1 ljudje.

Iz prvih kmetijskih rezultatov je razvidno, da je v razdobju 1971 do 1981 najbolj porasla prireja ovac – indeks rasti je 150,8, ter govedi za 110,3. Največji padec smo zabeležili pri konjereji in prašičjereji. Govedi je v občini 6.999, 653 glav več kot leta 1971, ovac je 1.365, prašičev 1.813, pred desetimi leti jih je bilo 2.763, konj pa le 449. Našteli so tudi 18.760 glav perutnine. Pričakovati je, da se bodo prvi rezultati popisa po končani obdelavi vseh zbranih podatkov še nekoliko spremenili. Prvi rezultati po krajevnih skupnostih in naseljih bodo izšli v Statističnem biltenu že konec meseca maja.

Indok center Radovljica
Majda Odar

V GORJAH SMO OČISTILI »DIVJA« SMETIŠČA

Lansko pomlad je bila prvič organizirana akcija očiščevanja »divjih« smetišč. Letos, v soboto, 25. aprila, je bila taka akcija ponovno dobro izpeljana. Od vsepovsod iz območja KS Gorje so dovažali na zbirno mesto v Zg. Gorje s traktorji, konjsko vprego in tudi samotež razne odpadke. S tega zbirnega mesta v Zg. Gorjah so s tovornjaki in kontejnerji na glavno smetišče odpeljali 58 kubikov odpadkov, DINOS je odpeljal 25 kubikov starega železa in 35 kubikov železnih kosovnih odpadkov. Soloobvezni otroci so odpeljali eno prikolico steklenic in eno prikolico papirja.

Vse odpadke so razkladali in nakladali na tovornjake mladinci iz Gorij. Lansko in letošnjo akcijo je uspešno vodil in organiziral predsednik tega odbora inž. Jože Skumavec iz Gorij.

Jože Ambrožič

POSVET O VZGOJNI PROBLEMATIKI OTROK IN MLADINE TER MLADOLETNEM PRESTOPNIŠTVU NA OBMOČJU OBČINE JESENICE

5. maja je skupnost socialnega skrbstva Jesenice organizirala posvet o vzgojni problematiki mladine in otrok na področju občine Jesenice. Na posvetu so sodelovali predstavniki postaje milice Jesenice, temeljnega sodišča iz Kranja, temeljnega javnega tožilstva iz Kranja, uprave za notranje zadeve iz Kranja, oddelka za zatiranje kriminalistike, predstavnik občinske konference ZSMS, Katja Bašič iz republiškega sekretariata za notranje zadeve ter svetovalni delavci osnovnih šol in Železarskega izobraževalnega centra. Namen posveta je bil obravnavanje problematike na tem področju ter predvsem dogovor o nadaljnjem delu.

To je resnična problematika, ki bi morala vse družbene dejavnike, predvsem tiste, ki morajo skrbeti za nadaljnji razvoj naše družbe, še kako zanimati. Vsi družbeni odkloni, ki se kadarkoli pojavijo, bodisi da je to neprilagojeno vedenje ali pa kazniva dejanja, imajo svoje vzroke in brez dvoma škodljivo vplivajo na razvoj vseh naših družbenih odnosov. Družba, v kateri so kazniva dejanja mladih v porastu, mora iskati vzroke zanje, mora vedeti za pojave, jih razreševati. Samo ugotavljanje teh pojavov in izvajanje ukrepov je premalo, to je gašenje, ne pa odpravljanje vzrokov. Kako je s tem v jeseniški občini? Na osnovi poročil, ki so jih prebrali predstavniki posameznih institucij, ki se ukvarjajo z vzgojno problematiko, bi težko dobili celovitejšo sliko. Seveda je to razumljivo. To področje je težko opredeljivo s težo prekrškov. Vsaka institucija ima svoje podatke glede na obravnavane probleme. Res pa je to, da ko mora otroka ali mladoletnika obravnavati socialno skrbstvo, je že večkrat veliko zamujenega, ker gre za otroka, ki ima nekatere osebnostne lastnosti, predvsem negativne, že tako močno izoblikovane, da so ustrezni pedagoški ukrepi že skorajda onemogočeni. Velikokrat gre za mladostnika, ki svojega načina vedenja ne spremeni nikoli več in ima v družbi neprestane probleme. Še manj možnosti obstaja takrat, kadar mora primer obravnavati sodišče. Ukrepamo, da bi zaščitili družbo, da bi preprečili ponavljanje neustreznega vedenja.

Podatki pa kažejo, da gre za porast kaznivih dejanj pri mladih, da je čedalje več kršenja javnega reda in miru, da se mladina pogosteje opija, da je delo z mladimi težavnejše. Moralne norme niso več trdne, mladi jih ne sprejmejo za svoje in zato je čedalje več konfliktov in kršenj dogovorjenih norm in zakonov.

Tudi številčni podatki kažejo tako: socialno skrbstvo je v obdobju od 1975 do 1980 obravnavalo vsako leto več primerov vzgojnih odklonov pri mladih. Leta 1975 je bilo teh obravnav 128, leta 1980 pa že 188. Same številke pa ne povedo dovolj. Teža prekrškov je bila sledeča: 14 otrok je bilo nameščenih v vzgojne zavode, 29 obravnav zaradi opustitve šolanja, brezdelja, beganja, 50 primerov beganja iz zavodov, 27 obravnavanih tatvin in požarov, 40 obravnavanih mladoletnih storilcev zaradi raznih dejanj. Čedalje več je tudi pojavov kaznivih dejanj, ki jih mladostniki storijo v skupini, organizirano. Ob analizi teh primerov se vprašujemo po vzrokih, največkrat so ti vzroki v neurejeni družini, alkoholizmu v družini, razbiti družini. Starši s skrbstvom ne sodelujejo, kot bi morali. Počutijo se užaljene, ne zavedajo se teže prekrškov.

Postaja milice na Jesenicah ugotavlja, da čedalje več dejanj zagrešijo skupine. Predvsem so to vlomi, tatvine mikavnih predmetov. Ugotavljajo, da je nadzor staršev premajhen, da starši največkrat ne vedo, kje se zadržuje njihov otrok v prostem času ali hodi redno v šolo, ali pa tudi te obveznosti zanemarja. V srednjih šolah opažajo med mladimi več pojavov združevanja v klape, opijanja in kasneje nekontroliranega vedenja, ki bi mu lahko rekli vandalizem. Premajhen je vpliv na organizacijo prostega časa mladih predvsem s strani družbenopolitičnih organizacij in društev. Temeljno sodišče v Kranju ugotavlja, da se posamezni podatki sicer ne pokrivajo, ker imamo različne naloge, da se na sodiščih število obravnavanih primerov sicer ne povečuje, ker je sodišče pri razreševanju vzgojne problematike skrajni izhod, ko nimamo že prav nobene možnosti več, da bi mladostnika usmerili na pravo pot.

Zanimivi so bili podatki Katje Bašičeve z republiškega sekretariata za notranje zadeve. Ugotavlja, da kriminaliteta mladih na področju Slovenije narašča in to za več kot 8 % glede na prejšnje leto. Osumljenih mladostnikov za razna kazniva dejanja je bilo kar 26 % več. Na področju Gorenjske 15 %. V naslednjem letu lahko pričakujemo še več kaznivih dejanj in neprilagojenega vedenja med mladimi. Gospodarska situacija in težave v zvezi s tem bodo posredno vplivale tudi na vedenje otrok in mladine. Mladi težko razumejo, da jim starši nekaterih ugodnosti, ki so jih doslej imeli, ne morejo več uresničiti in nekateri si skušajo sami pomagati, seveda na družbeno nezaželjen način. Želje mladih in potrebe pa se tudi povečujejo. Zabava, predvsem taka, ki jo nekateri v največji meri želijo imeti, ni več poceni. Cigarete, alkohol, obiskovanje disko klubov, zabavni koncerti ... zahtevajo že kar precejšnja sredstva, teh pa nimajo in jih skušajo nadoknaditi tudi s tatvinami, vlomi, goljufijami. Tudi usmerjeno izobraževanje s tega vidika vsaj v začetni fazi ne dovoljuje velikega optimizma. Poklicni interesi bodo težje uresničljivi. Manj vpisnih mest, bo povzročilo več osebnih pretresov. Usmerjanje po prvem letniku usmerjenega izobraževanja bo marsikomu onemogočilo doseči zastavljeni cilj. Več bo takšnih, ki teh inteinteresov ne bodo realizirali in bodo izhode iz teh frustracij iskali v neprilagojenem vedenju.

Razprava je tudi omenila uživanje mamil. Konkretnih podatkov ni bilo, strokovnjak, ki se ukvarja s tem področjem, pa je povedal, da so ti pojavi prisotni tudi med našo mladino. Proti mladoletnikom, ki uživajo mamila, ni ustreznih sankcij, bile bi tudi neučinkovite. Zaskrbljujoče je bolj to, da mladina razmišlja o uživanju mamil, da jih je trenutno še težko dobiti, tudi drage so, zato večkrat sežejo po nadomestilu, kot so alkohol pomešan z raznimi pomirjevalnimi tableti, kar pa povzroči še groznejše posledice kot mamilo. Tudi brizganje alkohola v žile ni nekaterim neznano in kaže na to, da se bomo srečevali kmalu s problemi, ki jih zahod pozna že kar celo desetletje. Preveč apatično gledamo na te probleme. Mladi o vsem tem veliko več vedo, kot si odrasli mislimo. Njihov žargon izražanja je svojevrsten in ga večkrat niti ne razumemo. Težko je vse te uživalce in vse tiste, ki bodo postali potencialni uživalci mamil in poživil, nadzirati. Razni slabo organizirani plesi, disko klubi, pop koncerti so zbirališča teh somišljenikov in razpečevalcev.

Vse to so zgolj strnjeni problemi, ki nam nič ne pomenijo, če ni prisotna analiza oziroma vzroki za take pojave. Vsi udeleženci so poudarili, da ne moremo in niti ne smemo dopuščati, da bi stvari tekle mimo nas in zgolj z reševanjem strokovnih organov. Potrebno bo širše družbeno osveščanje in akcija. Akcija mora biti usmerjena tako, da preprečimo pojavljanje teh oblik že v njihovem nastanku. Res je, da nikoli ne bomo popolnoma odstranili vseh oblik neprilagojenega vedenja, in kaznivih dejanj pri mladih, take družbe, ki teh pojavov ne bi poznala, ni, vendar si moramo prizadevati, da te oblike ne bodo v porastu. V okviru socialistične zveze že dolgo govorimo o takoimenovanem podružbljanju vzgoje, vsebinsko konkretnega še ni bilo nič. Žal predstavnika SZDL ni bilo na tem posvetu. Vsi smo bili enotni, da samo z ustrezno vsebino življenja in dela mladih, preusmerjanjem njihove odvečne energije v aktivnosti, ki so družbeno zaželjene, lahko bistveno prispevamo k razreševanju takšne problematike. Na žalost smo ugotovili, da se klubi in društva mnogo bolj ukvarjajo z elito, kot pa da bi zajela čimveč mladih v razne dejavnosti. Nimamo nobenih oblik, ki bi mladim, ki niso družbeno prilagojeni, svetovala in omogočila vključitev v neke aktivnosti. Največkrat se tudi izgovorimo, da za take oblike udejstvovanja mladih ni denarja. Najdemo pa ga za preprečevanje teh pojavov, takrat, ko je že vse prepozno. Nekatera društva, ki skušajo organizirati neko obliko rekreacije za mlade, zadnje čase zahtevajo že prav visoke prispevke za udeležbo na teh akcijah.

Zanimive so bile analize svetovalnih delavcev iz osnovnih šol. S kakšno problematiko in kakšnimi vzgojnimi problemi se po naših osnovnih šolah ukvarjamo ter kakšni so bili zaključki posveta, vas bomo informirali prihodnjič.

Pedagog: Anton Dežman — OŠ Gorenjski odred Žirovnica

V delavnici pod posebnimi pogoji 17 varovancev izdeluje tudi čudovite izdelke domače obrti (Foto J. Rabič)

OB TEDNU RDEČEGA KRIŽA

Rdeči križ je mednarodna humanitarna organizacija, ki jo označujemo s tremi simboli — rdeči križ na belem polju, rdeči polmesec in rdeči lev s soncem — in združuje 224 milijonov ljudi različnih starosti, ras in narodnosti v 114 deželah sveta.

Organizacija RK ima več kot stoletno tradicijo. Kljub velikim razlikam v političnih, socialnih in ekonomskih razmerah, ki vladajo danes na svetu, se ideja RK krepi, razvija in v čedalje večji meri postaja vez med narodi, ne glede na vse razlike, ki delijo ljudi. Zato ni zgolj naključje, da se je Rdeči križ naglo razvijal in postal simbol miru, človečnosti, simbol milijonov ljudi.

Ideja o ustanovitvi organizacije, ki bi pomagala ljudem v najtežjih trenutkih življenja, se ni rodila čez noč. V zgodovini poznamo veliko pobud posameznikov in narodov, ki so želeli razviti načela o spoštovanju človekovih pravic v vojnah. Od leta 1531 do 1864 je bilo med posameznimi državami sklenjenih 291 dogovorov in pogodb o ravnanju z vojnimi ujetniki in njihovi medsebojni izmenjavi.

Na ustanovitev organizirane oblike pomoči ranjencem v vojnah sta vplivali zlasti dve vojni: na Krimu v letih 1853 do 1856 in pri Solferinu v Severni Italiji leta 1859. V obeh vojnah je sodelovalo nad 600.000 vojakov. Od teh jih je na Krimu padlo 10.000, kar 95.000 pa jih je umrlo zaradi poškodb in nepoznavanja nege. Na solferinskem bojišču je obležalo več kot 40.000 ranjenih vojakov. Na Krimu sta ranjencem organizirali pomoč s 330 bolničarkami Florence Nightigle in Jelena Pavlovna, na solferinskem bojišču pa Henry Dunant. Kot humanist in borec za pravice črncev v Severni Afriki je Henry Dunant ob prihodu na bojišče spoznal vso bedo nasilja ter v knjigi »Spomini na Solferino« opisal strahote te vojne in trpljenje ranjenih vojakov. Knjiga je imela velik odmev, prebudila je vest takratne družbe in pospešila nastanek organizacije RK. Zato štejemo leto 1859 za rojstno leto ideje RK, leto 1863 pa za ustanovno leto društev RK. Tega leta so se v Ženevi zbrali predstavniki 16 držav in sprejeli sklep o ustanovitvi društva za lajšanje usode ranjenim in bolnim vojakom. Leto kasneje je bila sprejeta mednarodna pogodba — I. ženevska konvencija, ki obvezuje vojskujoče se sile, da lajšajo usodo ranjencem. Kmalu se je skrb za trpeče razširila tudi na pomorsko vojno z II. ženevsko konfencijo leta 1929 in po II. svetovni vojni še na civilno prebivalstvo s IV. ženevsko konvencijo 1949. leta.

Rdeč križ se je iz prvotne dejavnosti pomoč ranjencem v vojnah — po prvi svetovni vojni naglo razvijal in širil svoje področje in tudi v miru nem času prevzemal vedno več nalog.

V povojnem obdobju je Rdeči križ opravljal številne naloge, iz katerih so se razvili razni programi za delovanje zdravstvene in socialne službe, brez katerih si danes ne moremo misliti učinkovite skrbi za človeka. Z razvojem družbenih služb in drugih samoupravnih oblik pa je rdeči križ osredotočil svoj program in delovanje na zdravstveno in socialno vzgojo prebivalstva, na ustanavljanje in usposabljanje ekip za prvo pomoč in ekip za socialno delo. Nič manj ni pomembna njegova naloga — usposabljati kadre za vodstvo tečajev nege bolnika, nege matere in otroka, organiziranje tečajev o zdravi prehrani, organiziranje sosedske pomoči starejšim — osamelim ljudem, razvijanje krvodajalstva, skrb za letovanje zdravstveno in socialnoogroženih otrok ter na priprave za primer naravnih in drugih nesreč. Vse bolj pa postaja Rdeči križ pri nas tudi glasnik boja za mir, spoštovanje osnovnih človekovih pravic in humanejši svet.

Rdeči križ v Jugoslaviji je sestavni del mednarodnega Rdečega križa. Na današnjem ozemlju Jugoslavije so se že pred sto leti pojavljala društva, RK in sicer leta 1875 v Črni gori, 1876 v Srbiji, 1878 v Hrvatski, 1879 v Sloveniji in 1914 v Bosni in Hercegovini. 1944. leta je bil na predlog načelnika vojne sanitete z odločbo v Drvarju ustanovljen Rdeči križ Jugoslavije. Ustanovna skupščina Rdečega križa Slovenije je bila 18. junija 1944. leta v Beli krajini, v Gradcu. Rdeči križ Jugoslavije je danes svetu primer žive, vitalne in razgibane dejavnosti, ker se je uspešno prebil iz ozkega pojmovanja samopomoči v vojnah in katastrofah v razvijanje dejavnosti za krepitev telesnega in duševnega zdravja ljudi. Zato je Rdeči križ pri nas množična družbena organizacija. Vse več ljudi je, ki sodelujejo z Rdečim križem, mu darujejo svoj čas, znanje in materialna sredstva, mnogi pa so tudi krvodajalci. Povsod je vedno bolj živa zavest, da lahko z delovanjem v Rdečem križu prispeva vsak človek svoj delež za lepšo sedanjost in humanejšo prihodnost.

Sš

»POČASI, KOT V SNU, JE VZLJUBIL NEMI TRPIN NJENO SENCO, KI SE JE RISALA NA MRAČNE ZIDOVE...«

12. maj — mednarodni dan medicinskih sester praznujemo v počastitev rojstva Florence Nightigle (1820—1910). Ves svet jo priznava za pionirko v strokovnem šolanju bolniških negovalk — današnjih medicinskih sester.

Prav nič manj niso pomembni njeni dosežki v javnem zdravstvu. Posebno pomembna je reforma sanitetne službe v britanski armadi v Angliji in v Indiji. Florence Nightigle je junija 1860. leta ustanovila prvo šolo za sestre, kot učno ustanovo. Utemejila je poklic medicinske sestre v civilu. Leta 1861 so iz sredstev sklada Florence Nightigle ustanovili šolo za babice za strokovno pomoč pri porodu v bolnišnicah in na domovih porodnic. Babištvo naj bi po njenem mnenju bilo poklic izobraženih žensk. Prav tako je dala napotke za službo nege bolnika na domu. Njeno delo za reformo bolnišnic za ubožne je preraslo v široko akcijo. Po njenem mnenju je potrebno predvsem spremeniti miselnost in v zakonodaji doseči reformo, ki naj bi temeljila na treh bistvenih načelih:

— bolnike, duševne bolnike, neozdravljivo bolne, onemogle, starčke, je treba oskrbovati v ustreznih zavodih in ne vseh skupaj;

— potrebno je združiti sredstva ter vpeljati splošne dajatve za zdravljenje bolnih revežev;

Po gibanju, ki ga je sprožila, je leta 1866 izšel zakon, ki Florence Nightigle ni v celoti zadovoljeval; vseeno pa je pomenil napredek, ki v zgodovini angleške zdravstvene službe velja za začetni mejnik družbene skrbi in zdravstvene pomoči.

Poleg upravljanja sesterske službe je bolnike negovala tudi sama. Znani so njeni nočni obhodi po bolnišnici; ko je s svetilko v roki hodila od bolnika do bolnika (po barakah) in pregledovala, če je vse v redu. O njej pravi Longfellow v svoji pesmi »Žena s svetilko«: »Počasi, kot v snu, je vzljubil nemi trpin njeno senco, ki se je risala na mračne zidove ...«

Začela je razmišljati o potrebi zdravstveno-vzgojnega dela na vasi. Leta 1888 je končno le zbrala sredstva za tečaj usposabljanja zdravstvenih učiteljic.

Florence Nightigle je naša vzornica, ki je dosledno uresničevala svoje vodilo: »Smisel vsakega spoznanja naj bo povečana akcija«. Prav v tem vodilu najdemo razlago njenih uspehov. Florence Nightigle je bila nežna in čuteča sestra, ki ni razumela samo bolečine, ampak je čutila tudi duševno stisko.

12. maj je mednarodno sestersko društvo (ICN) v Ženevi 1965. leta razglasilo za mednarodni praznik medicinskih sester v spomin na veliko ženo, od katere se še danes učimo: širokega splošnega in strokovnega znanja, vztrajnosti pri delu, delovne discipline ter humanega, čutečega in poštenega odnosa do bolnika oziroma sočloveka.

sš

NIČ NAS NE SME PRESENETITI '81

Tako kot v preteklih letih bomo tudi letos izvedli zaključno akcijo NIČ NAS NE SME PRESENETITI, ki mora pokazati, kako smo delavci in občani pripravljeni na ravnanje v posameznih nepredvidenih, pa vendar možnih situacijah. Izkušnje te zaključne akcije bodo še bolj obogatile dosedanja prizadevanja in dosežene rezultate pri podružbljanju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, s tem pa tudi utrdile že davno spoznano dejstvo, da je svobodno življenje in delo, kot eno od pridobitev naše socialistične revolucije, potrebno varovati in ohranjati.

Že v uvodu je omenjeno, da gre za zaključno akcijo, kar seveda pomeni le konec določenih aktivnosti, ki so potekale od zadnje akcije NNNP. Tudi konec je le relativen pojem, saj je priprava in preverjanje usposobljenosti prebivalstva za nevsakdanje življenjske razmere stalna naloga, ki ima v smislu podružbljanja ljudske obrambe in družbene samozaščite svoj elementarni pomen. Uspešnost pri uresničevanju osnovnega namena akcije bomo preverili v soboto, 16. maja. Splošni namen zaključne akcije je preverjanje vseh dejavnikov splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ob neposredni vojni nevarnosti. Ob preverjanju načrtov ukrepov pripravljenosti, mobilizacijskih sposobnosti, načrtov proizvodnje v vojni in delovanju vseh struktur v vojni organizaciji bo osnovna naloga izvesti neposredne priprave za obrambo pred prodorom agresorja skozi območje občine, s posebnim poudarkom na delovanju družbenega in gospodarskega sistema. Uvodna situacija, ki bo dajala vsebino celotni akciji, je seveda namišljena; pomeni torej, da so glavni elementi »igre« znani. Vse ostalo, to je dejavnost, ki bo potekala v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih ter drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, pa bo v skladu z ustreznimi načrti, tako da bomo praktično preverili nekatere oblike delovanja obrambe pred morebitnim agresorjem. Skladno temu so opredeljene tudi okvirne aktivnosti sodelujočih v akciji.

Splošni smoter in cilji akcije so znani in jih ni potrebno ponavljati. Seveda pa bomo v tej akciji preverili tudi nekatere bolj specialne elemente naše pripravljenosti. Tako bomo ugotavljali sposobnost aktivizacije in delovanje v posameznih sredinah po sprejemu signala za izvajanje načrtov ukrepov pripravljenosti, ugotavljali bomo realnost mobilizacijskih načrtov, preverili bomo sestavo vojne organizacije in sistemizacije del in nalog, preverili bomo realnost načrtov za proizvodnjo in storitve v vojni, sposobnost občanov v krajevnih skupnostih za organiziranje delovnih brigad, za inženirijsko ureditev borbnih položajev oboroženih sil in protidesantno ureditev posameznih območij, prav tako pa bomo preverili sposobnost občanov, da se zaščitijo ob zračnih napadih in drugih sovražnih aktivnostih.

Navedli smo izraz »igra«. Najbrž ni odveč ponoviti, da nas takšna igra, nevsakdanji, dramatičen položaj lahko doleti vsak trenutek, zato moramo biti pripravljeni, tako fizično kot psihično, da bomo temu kos. Zato je potrebno, da se vsi delavci in občani z vso odgovornostjo vključimo v predvideno zaključno akcijo. To je nenazadnje tudi naša neodtujljiva pravica in dolžnost, ki izhaja iz naše obrambne pripravljenosti in družbene samozaščite, kar smo opredelili že v naši ustavi. Upoštevajoč navedena izhodišča ni akcija NNNP nič nenavadnega in izrednega; gre le za našo pravico in dolžnost za čim boljšo pripravljenost ravnanja v izrednih razmerah, zato bomo tovrstne aktivnosti preverjali vsako leto. To tembolj, saj s tem krepimo tudi moralnopolitične vrednote delovnih ljudi in občanov, nas vseh, ki smo v pretekli in polpretekli zgodovini spoznali, da le zaupanje v lastne moči in sposobnosti daje občutek varnosti, ob tem pa možnost nadaljnjega razvoja naše samoupravne socialistične skupnosti bratskih narodov in narodnosti.

Poverjeništvo za informiranje pri Skupščini občine Jesenice

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Ferdo GODINA: **Molčeči orkester**. Roman. – Založba Obzorja 1981.

Najprej nekaj besed o naslovu. Podoben naslov, namreč **Rdeči orkester** ima knjiga, ki opisuje delovanje neke sovjetske (protinacistične) vohunske skupine. Tu se torej skriva namig na to, da govori tudi ta knjiga o subverzivnem delovanju. Sicer pa je naslov v pričujoči knjigi razložen: »molčeči orkester« – tako naj bi ljubljanski študentje imenovali skupnost tistih kolegov, ki so si samovoljno skrajšali življenje.

Razglabljanje o naslovu nakazuje dvojnost, ki je dejansko značilna za zasnovo tega romana. V njem se namreč prepleta dvoje tem, ki sta si na videz daleč vsaksebi: dileme nekaterih starih borcev, ki so omahovali, kako bi se opredelili ob resoluciji kominforma l. 1948 naj bi pojasnjevale pojav, ki sodi v čisto drug čas: epidemijo mladostnih samomorov konec šestdesetih let.

Povezava teh dveh dogajanj bo morda postala bolj razvidna, če na kratko pokažem kako je roman zamišljen. Zgodbo pripoveduje ljubljanski študent, sin prvoborca, ki je padel med NOB. Fant je posinovljenec in hkrati zaupni prijatelj očetovega soborca Andreja Tratnika. Pripovedovalec govori o svojih kruških starših kakor o svojih vrstnikih, kar se mi zdi malce čudno – saj se sicer druži s srednješolci (njegovo dekle hodi še v gimnazijo). Tudi razmere v družini Franceta Makuca – tudi očetovega soborca – pozna do podrobnosti in jih dokaj zrelo presoja. Skozi vso knjigo nas spremlja občutek, da so mu težave generacije, ki se je borila, ko je bil še v plenicah, bolj razvidne, kot tistim, ki so jih doživljali.

Omenil sem njegovo dekle, ki da hodi v gimnazijo. Dejansko je Dunja na prvih straneh romana že članica »molčečega orkestra«. Ves roman je torej posvečen spraševanju, ki ga poznamo že iz Javorškove knjige **Kako je mogoče**. Kako je mogoče, da mlad človek v naši družbi gre v prostovoljno smrt? In še – kako je mogoče, da so nekateri zaslužni borci, ki se v času kominformovskega preobrata niso takoj znašli, plačali to svojo neprilagodljivost z ječo, izgubo položaja, izločenostjo iz kroga svojih včerajšnjih soborcev?

Prav to pa je doletelo pripovedovalčevega očima Tratnika in njegovega prijatelja Makuca.

Nikjer v romanu ni natančno povedano, česa sta bila pravzaprav obdolžena Tratnik in Makuc. Ostaja pri bolj ali manj nejasnih namigih, da sta ob zloglasni resoluciji prepočasi reagirala, da se nista znala takoj odreči včerajšnjim idealom, morda čustveni navezanosti na Stalina in na SZ. Sicer pa je mehanizem njunega propada precej natančno in precej črnobelo naslikan. Pravzaprav naj tu ne bi šlo za političen, ampak predvsem za osebni obračun med njima in med policajem Krtačo. Tudi Krtača je bil star borec; za razliko od Tratnika in Makuca, ki sta bila predana revolucionarja, pa je ta »policaj«, kot mu dosledno pravijo, brezčuten karierist. V neki osebni (ljubezenski) aferi je Krtača med vojno potegnil »ta kratko«. Krivca sta bila Tratnik in Makuc. Leta 1948 je izrabil njuno trenutno omahovanje za to, da se jima je lahko maščeval.

Gre torej za razsojanje o dogodkih, ki so razmeroma blizu. Avtor je brez dvoma hotel napisati povsem realističen roman. Imam pa občutek, da bi bila v tem primeru potrebna večja izčrpnost, večja natančnost. Tudi dokumentarnost ne bi bila odveč. Kaj hočem s tem reči? Sedanji čas zgodbe je recimo nekje okrog leta 1967. Pripovedovalec se ves čas vrača v čase, ko sta bila junaka obtožena sodelovanja s stalinisti. Pri letnicah pa je zelo zadržan, pravzaprav jih sploh ne navaja. Bralec tako nikoli ne ve, v kateri čas dejansko sodi ta ali oni dogodek. Včasih se mu celo dozdeva, da je avtor pomešal dva časa, ki sploh ne sodita skupaj: prvo povojno obdobje in dobo potrošništva, ki je nastopila nekaj desetletij kasneje.

Izhaja to mogoče od tod, ker je imel avtor (morda) spočetka dva osnutka: osnutek za roman o kominformu in drugega za zgodbo o mladih samomorilcih, pa se je domislil, da lahko osnutka združi, s čemer je celota dobila čisto nov pomen?

Pa še za neko nejasnost gre, ki se mi zdi bolj moteča od prve. Nikjer ni povedano, kakšna so bila resnična čustva in kakšne so bile misli in kakšni so bili politični nameni junakov, ki sta bila – res po krivici? – obtožena sovražnega delovanja. To je toliko bolj čudno, ker zvemo hkrati nešteto podrobnosti o njunem družinskem in ljubezenskem življenju. Že res, ko ju je zgrabilo kolesje zgodovine, sta bila pahnjena v čustveno in miselno zmedo. Kaj pa hip pred tem? Prav tu, v prikazovanju tega, kakšno je bilo v resnici njuno kominformovstvo bi morala biti ključna točka romana, da bi nam bilo lahko jasno, **kaj** se je spopadlo s **čim**. Temu pojasnjevanju pa se pripovedovalec docela izogne.

In kaj je z nesrečnimi samomorilci, kaj je s cinizmom in brezciljnostjo potrošniškega rodu? Zdi se, da mladi študent razsoja nekako takole: razočaranja, ki so jih doživljali nekateri partizani po vojni, so na svoj način odmevala v duševnosti mlade generacije. Kot sem povedal že na začetku, je ta misel vgrajena v temelje pričujočega romana. Silnice se križajo v študentu – pripovedovalcu, ki hkrati doživlja dekletovo in očimovo tragedijo.

Čustvo, iz katerega izhaja pisatelj, je vsekakor simpatično, saj je očitno, da se Godina zavzema za konkretnega (zmotam podvrženega, a v bistvu poštenega) človeka, in ga brani proti neusmiljenim in brezosebnim silam politike. Pravzaprav pa je tako, da se v romanu te sile utelesijo v nemoralnem posamezniku – Krtači. Bolj kot črnobelo slikanje so me motile zgoraj omenjene nejasnosti. Bralec mojih let – še toliko bolj pa bralec, ki kominformovskih dilem sploh ni mogel doživljati, ker je premlad – pa bo vsekakor želel več določnosti in doslednosti. Ne gre mu le za zgodovinsko, ampak tudi za umetniško resnico.

Vseeeno pa se mi zdi, da je avtor povedal več od nekaterih drugih, ki so se tudi lotevali teh tem.

Marko Hudnik

MOŠKI KOMORNI ZBOR SVOBODE PODNART POJE NA JESENICAH

V petek, 22. maja, bo moški komorni zbor iz Podnarta pod vodstvom dirigenta Egija Gašperšiča gostoval na Jesenicah, kjer bo skupaj z jeseniškim ženskim pevskim zborom priredil celovečerni koncert.

Čeprav je komorni zbor lani slavil že petnajstletnico obstoja, v ta konec gornjesavske doline malokrat zaide. Na Jesenicah je pel pred nekaj leti, ko je nastopal na glasbeni reviji gorenjskih pevskih zborov.

Zbor šteje enaindvajset mladih pevcev med devetnajstim in štiridesetim letom. Kulturno društvo Svoboda iz Podnarta ga je ustanovilo februarja 1965. leta kot mladinski mešani pevski zbor, katerega je prevzel dirigent Matevž Fabijan, danes vodja dveh radijskih zborov v Ljubljani in akademskega komornega zbora v Kranju. Zbor je prekinil osemletni molk, kajti pred njim so v Podnartu že bili pevski zbori vseh sestav: takoj po drugi svetovni vojni moški zbor, katerega je vodil Rudi Šolar iz Rovt, v pedesetih letih pa kar trije zbori pod vodstvom učitelja Janeza Lampiča.

Novoustanovljeni mladinski mešani zbor je v triinpolletnem delovanju pod taktirko prvega dirigenta hitro prerasel začetniške težave in postal eden boljših zborov na Gorenjskem, posebno med mešanimi zbori. Dobival je priznanja v občinskem merilu, večkrat je občino zastopal na kulturnih izmenjavah, tako v Varaždinu, v Šent Janžu na Koroškem, prepeval je po Beli Krajini itd. Zelo hitro je navezal stike z drugimi podobnimi skupinami: z moškim zborom KUD Stane Žagar iz Krope, s folklorno skupino iz Gorij in s harmonikarskim orkestrom Glasbene šole Radovljica.

V taki sestavi je zbor prepeval še dobri dve sezoni, eno pod vodstvom dirigenta Karla Boštjančiča, potem pa je zbor začel voditi dirigent Janez Foršek. Zbor je spet gostoval po vsej Sloveniji in tudi izven nje ter navezal stike s škofjeloškim gimnazijskim zborom.

Sredi sedme sezone pa je ženski del tako oslabel, da se je zbor moral odločiti za novo sestavo. Nadaljeval je delo kot moški pevski zbor, ki je štel trinajst pevcev. Tretji uspešen vrh je skupina doživljala ob deseti obletnici in pod vodstvom novega pevovodje, bivšega pevca Marjana Eržena. Nekaj novega v tem obdobju je pomenilo petje na blejskih turističnih večerih, finančno pa je zbor podprla Kemična tovarna iz Podnarta. Zbor se je povečeval, presegel številko dvajset, se loteval zahtevnejših pesmi in vsako leto pripravljal celovečerni koncert poleg vsega tistega udejstvovanja, ki ga zahteva kulturni koledar občine, še posebno pa krajevne skupnosti. Od enajste do petnajste sezone je zbor spet prevzel že znani dirigent Janez Foršek. Zbor je dosegel največji številčni obseg, dopolnil se je z novimi mladimi pevci. V svoj program je sprejel pesmi, ki jih zmore odrasel zbor komorne zasedbe: od renesančnih do povojnih umetnih, od priredb ljudskih pesmi devetnajstega stoletja, do tujih in posebno domačih borbenih pesmi. Skoraj vsak dirigent je tudi poskusil, kako zveni črnska duhovna pesem. Zbor je tako v šestnajstih letih doživel različne krize, uspehe, preizkušnje, kar petkrat zamenjal pevovodjo, kajti letos zbor spet vodi nov dirigent, ker je prejšnji odšel na službeno mesto v tujino.

Dirigent prinaša v zbor vedno tudi programske, metodične, stilne in ne nazadnje človeške spremembe, kar za zbor ni zmeraj poslastica, pač pa dodaten napor, da se pevci prilagode vsemu novemu.

Pevci so vsa leta vadili po dvakrat na teden in imeli poprečno po petnajst nastopov vsako leto. Sedanji dirigent je zaradi zaposlenosti zboru lahko ponudil en večer na teden, le da je vaja dolga tri ure.

Tako je moški komorni zbor Svobode iz Podnarta tudi letos pod vodstvom dirigenta Egija Gašperšiča pripravil celovečerni koncert. Pripravili so štirinajst novih pesmi, pet jih bodo ponovili iz preteklih sezon. Koncert bo obsegal do dvajset pesmi treh zvrsti: slovenske narodne pesmi (kakor so: Okoli hišice so same rožice, Moj očka ima konjička dva, O ja, o ja, oj ti ljubca moja), slovenske umetne pesmi (Mirkova Pomlad, Ipavčeve Dve utvi, Šiviceva Soldaška) in slovenske partizanske pesmi kot je Simonitijeva Veseli pastir. Pevovodja pravi, da je stremel k razgibanosti programa, k uporabnosti pesmi, saj so mnoge primerne za razne letne priložnosti, nekatere pa naj bi zbor prepeval še nekaj let.

Kljub omenjenim težavam je zbor tudi letos nastopil že šestnajstkrat in se obeta, da bo nastop na Jesenicah že dvestoosemintrideseti. Upamo, da smo se predstavili in da bo naš del koncerta uspešen. Ob tej priložnosti vas povabimo tudi v Podnart na samostojni večerni koncert, ki ga načrtujemo okrog 20. junija. Točen datum koncerta bomo še objavili.

Stane Mihelič

TEKMOVANJE PIHALNIH ORKESTROV SLOVENIJE NA JESENICAH

Pod pokroviteljstvom sindikata Železarne Jesenice je bilo 9. maja v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah v organizaciji Zveze kulturnih organizacij Slovenije, Zveze kulturnih organizacij Jesenice in Združenja pihalnih orkestrov Slovenije ŠESTO IZBIRNO TEKMOVANJE PIHALNIH ORKESTROV SLOVENIJE – ZA GORENJSKO.

Blizu 3000 godbenikov – amaterjev, članov 59 pihalnih orkestrov, združenih v Združenje pihalnih orkestrov Slovenije, se je širom naše domovine pripravljalo za letošnje ŠESTO tekmovanje. Orkestri so po svoji opredelitvi in izbiri OBVEZNIH skladb, razporejeni v tri težavnostne kategorije. Tako se je za tekmovanje v prvi kategoriji prijavilo 16 orkestrov, v drugi težavnostni kategoriji 26 orkestrov in v tretji 17 orkestrov. Tekmovanje je razdeljeno na izbirni in sklepni del. Izbirni del tekmovanja se odvija v Preboldu, Lendavi, Kočevju, Radljah ob Dravi, Novi Gorici, Krškem, Slovenskih Konjicah in na Jesenicah. Sklepni del tekmovanja bo 6. in 7. junija na Bledu.

V tekmovalnem programu je določeno, da izvede vsak sodelujoči orkester po tri skladbe v predvidenem zaporedju: skladbo za uigravanje, ki se ne ocenjuje, obvezno skladbo in skladbo po lastni izbiri.

Vse nastopajoče orkestre, predstavnike zveze kulturnih organizacij Slovenije, Združenja pihalnih orkestrov Slovenije, člane žirije in goste drugih orkestrov je pozdravil in zaželel dobro počutje na Jesenicah predsednik sindikata Železarne Jesenice Štefan Ščerbič. Poudaril je ogromen kulturni in politični pomen tekmovanja prav ob praznovanju značilnih revolucionarnih obletnic, kot tudi povezovanje delovnih ljudi na glasbenem področju, ter širjenje in utrjevanje bratstva in enotnosti med delovnimi ljudmi.

Nastopili so: v tretji težavnostni kategoriji pihalni orkester Gorje pri Bledu, dirigent: Lojze Velkavrh, v drugi: pihalni orkester Tržič, dirigent: Andrej Puhar, in godba na pihala DPD Svoboda Lesce, dirigent: Branko Lacko, v prvi pa: pihalni orkester Kranj, dirigent: Branko Markić in pihalni orkester Jeseniških železarjev, dirigent: Ivan Knific. V izbirno tekmovalno skupino na Jesenicah sta bila vključena še pihalni orkester Vrhnika, v tretji kategoriji in pihalni orkester Poštar iz Ljubljane v drugi težavnostni kategoriji, a sta odpovedala nastop.

Iz tekmovalnih programov orkestrov je razvidno, da so se vsi orkestri odločili za zelo zahtevne skladbe, tako obvezne kot neobvezne. Obvezne skladbe je določil strokovni odbor združenja in to dosledno za vse tri težavnostne kategorije skladbe domačih skladateljev. Umestno pa je vprašanje, zakaj strokovni odbor Združenja za tekmovanje določa tako zahtevne skladbe. Ali to ni preveč za amatersko dejavnost? Je to mogoče prekrita težnja, da se amaterstvo (po novem ljubiterljstvo! kako lepo ime si je nekdo izmislil), izenači s profesionalizmom?

Takih pihalnih orkestrov, ki se lahko merijo s profesionalnimi orkestri, imamo zelo malo. Le tisti orkestri se lahko »spuščajo v tako avanturo«, ki imajo v svojih vrstah dovolj profesionalnih glasbenikov, to pa je že »lažni amaterizem«. V zelo urejenem tekmovalnem listu – programu je v uvodu zapisano: »Pri vseh teh pripravah in razpravah (o tekmovanju F.R.) o tem smo bili nekajkrat različnih mnenj, vendar upamo, da smo le našli rešitve, ki so v današnjem trenutku najustreznejše.« Predpostavljamo, da so »različna mnenja« zajela tudi omenjene pripombe tega zanimivega tekmovanja. Mnenja smo, naj bi se programi tekmovanja prilagodili dejanski vrednosti te zvrsti AMATERSKE DEJAVNOSTI, o čemer naj bi razmislili tudi orkestri sami. Tudi nastopi profesionalnih glasbenikov NA TEKMOVANJIH bi se morali uskladiti z enakopravnimi pravicami vsakega orkestra.

Na Jesenicah smo imeli izredno priložnost poslušati tekmovalne programe petih pihalnih orkestrov gorenjske regije. To je bil pravi užitek za ljubitelje glasbe. Orkestri so izvedli 14 različnih skladb. Le godbi iz Kranja in z Jesenic sta igrali enaki obvezni skadbi. Tudi izvedbe so bile različne. Bila je dobra in slaba intonacija, različna zvočnost, nedoslednost v ritmih (domen dirigentov), dobrih in slabih vstopov, raznolika tehnika igre ... Orkestri, ki so imeli v zasedbi profesionalne glasbenike, tega niso mogli »skriti«, ker so nekateri s svojo zvočnostjo in stilom igranja preveč »štrleli« nad ostalimi iz iste sekcije. Dirigenti njihove pomoči niso dobro uskladili s potrebami orkestrov. Ne glede na vse te pripombe pa so poslušalci uživali ob glasbi, ki je prinašala več dobrega kot slabega, ob glasbi, v katero so godbeniki in dirigenti vgradili vse svoje znanje in sposobnosti, veliko prizadevnega dela in nešteto prostih ur, vse z željo, da dosežejo najboljši uspeh, saj je končni cilj vsakega tekmovanja le želja po čim boljši uvrstitvi. Tako je žirija imela polne roke odgovornega dela.

Žirija, ki jo je imenoval strokovni odbor tekmovanja in so jo sestavljali: Stane Jurgec, dirigent iz Maribora (predsednik), Lovro Arnič, dirigent iz Ljubljane in Valter Petrič, profesor iz Maribora, kot rečeno, ni imela lahke naloge. Zgleda, da se je žirija odločila za zelo »oster« kriterij. Ocene žirije je polni dvorani ljubiteljev glasbe in orkestrom sporočil predsednik organizacijskega odbora tekmovanja Pavle Brzulja. V TRETJI težavnostni kategoriji je pihalni orkester Gorje od 300 možnih točk dobil 245,3 točke in drugo mesto. V DRUGI težavnostni kategoriji je pihalni orkester Tržič osvojil 226 točk in tretje mesto, a godba na pihala DPD Svoboda Lesce samo 188 točk in priznanje brez uvrstitve na eno od treh mest! Taka ocena žirije je presenetila, ker so po mnenju poznavalcev glasbe godbeniki iz Lesc zaslužili višjo oceno – več točk in tudi uvrstitev. Seveda so za Jeseničane bile zanimive ocene nastopov orkestrov iz PRVE težavnostne kategorije, pihalnega orkestra Kranj in pihalnega orkestra Jeseniških železarjev. Pihalnemu orkestru iz Kranja so prisodili 211 točk in tretje mesto, jeseniškim godbenikom pa 260,5 točk in DRUGO MESTO. Oba orkestra sta igrala isto obvezno skladbo Kozine in Markovića: BELA KRAJINA. To je bila priložnost, da so vsi navzoči lažje ocenili pripravljenost in kvaliteto obeh orkestrov. Razlika je bila očitna v korist godbenikov z Jesenic. Razlika 49,5 točk v korist Jeseničanov ne ustreza dejanski kvaliteti, ki sta jo podala ta dva orkestra. Orkester Jeseniških železarjev še skorajda nismo poslušali v tako čisti izvedbi. Bojimo se, da je kaj takega težko ponoviti. Vse sekcije so podale perfektno intonacijo in kvaliteto zvoka, spomnimo se samo sola klarineta in trobente v Beli krajini – fantastično, na najvišji ravni. Tehnične igre vseh sekcij so bile izenačene, izjemna dinamika in fraziranje pihalcev, fagota, (nepozabno), saksofonov, krasno muziciranje basov in občuteno sodelovanje tolkal, vse na najvišji ravni. Od amaterjev ne moremo zahtevati več. Splošni umetniški vtis je moral prinesti več točk jeseniškim godbenikom. Očitno se je žirija dosledno držala »ostrih« kriterijev. Upamo, da bo imela žirija tudi na drugih regionalnih tekmovanjih iste »ostre« kriterije. Zaželeno bi bilo, da žirija ostane v isti sestavi, ker bi to bila garancija za pravilno in objektivno ocenjevanje tudi drugih orkestrov. Jeseničani in vsa okolica so ponosni na uspehe pihalnega orkestra Jeseniških železarjev in jim ne bi bilo prav, če se uspehi, napori in kvalitetno amatersko delo ne bi pravilno vrednotili.

Organizacija tekmovanja je bila dobra. Vse je potekalo brez zastojev, le v dvorani in na odru je bilo neznosno. Zrak je bil tako nečist, da se je komaj dihalo. Najtežje je bilo godbenikom, saj so se zadnji nastopajoči orkestri dobesedno dušili na odru. Tudi to nam pove, kako potreben je novi kulturni center na Jesenicah.

Nastope orkestrov je zelo uspešno povezovala Majda Rebernik.

F. Ropret

ZMAGA MRTVEGA BATALJONA

V okviru proslave ZMAGE MRTVEGA BATALJONA na Pokljuki, konferenca ZB občine Radovljica in domicilni odbor skupnosti borcev 7. SNOUB Franceta Prešerna v Kranju objavljata

RAZPIS

za najboljši spis ali pesem na temo: »ZMAGA MRTVEGA BATALJONA«.

Spis pišejo učenci osmih razredov osnovnih šol občin: Domžale, Cerknica, Jesenice, Kamnik, Kranj, Logatec, Radovljica, Škofja Loka, Tržič, Vrhnika, Ljubljana-Šiška.

Šole organizirajo ocenjevanje spisov po svojih komisijah in dva najboljša spisa v petih izvodih s podatki avtorjev pošljejo občinski konferenci ZB v Radovljici do vključno 31. oktobra 1981.

Komisijo, ki bo izbirala najboljše spise, sestavljajo: Polde Pernuš, slavist Lovrenčič, pesnik Matej Bor, pisatelj Tone Svetina in Franc Jernejč-Milče.

Priporočamo obisk spomenika in grobišča 3. bataljona Prešernove brigade. O junaškem boju in herojski smrti bataljona vam lahko brezplačno predava Franc Jernejc-Milče iz Ljubljane, Puterlejeva 39, tel. št. 41-824 (061).

Na osnovi gradiva, ogleda mesta borbe in predavanja, naj vsak učenec prenese svoja čustva v obliki proze ali pesmi na največ tri tipkane strani.

Deset najboljših del bo 12. decembra 1981 nagrajenih na proslavi pri spomeniku 3. bataljona Prešernove brigade.

Nagrajeni spisi ostanejo last skupnosti borcev 7. SNOUB Franceta Prešerna, ki jih čuva v muzeju brigade Franceta Prešerna in si pridružuje pravico javne objave.

Gradivo dobite v naslednjih knjigah: Tone Svetina: Ukana, Mile Pavlin: V ognju in snegu, Tone Svetina: Rdeči sneg Triglava, Franc Jernejc-Milče: Zmaga mrtvega bataljona.

Dopisujte

OSNOVNA ŠOLA POLDE STRAŽIŠAR ŠE KAR NAPREJ V NEUSTREZNIH PROSTORIH

Jesenice, maja. Tokrat so me izzvali starši duševno prizadetih otrok. Pravzaprav so me poklicali, da bi se oglasil pri njih in zapisal, kako in kje se šolajo njihovi otroci. Vabilu sem se rad odzval, zlasti vabilu Ane Čerin, delavke v elektrodnem oddelku.

»V ponedeljek smo imeli sestanek,« pravi Čerinova, »zato sem kar vprašala, kaj je s tistimi 164 starimi milijoni, ki so jih porabili za načrte! Zamislite si: otroci jedo kar na hodniku, zraven pa so omarice za čevlje . . .«

V ponedeljek, 4. maja, ni bil le sestanek, temveč kar javna razprava osnovne šole Polde Stražišar s starši duševno prizadetih otrok. Javno razpravo je vodila ravnateljica šole Jela Leštan. Obravnavali so tudi samoprispevek za izgradnjo nove osnovne šole na Koroški Beli in Mojstrani.

Na osnovni šoli Karavanški kurirji NOB na Koroški Beli čaka nekaj sto otrok na nove prostore. Prostori in učilnice so že potrebni poštene adaptacije.

V osnovni šoli 16. december v Mojstrani vlaga najeda vse prostore, ravna streha je ponesrečen projekt, ki pušča vodo, kjer more.

Z Ano Čerin sva se pogovarjala o sredstvih za projekt. In delavka, voznica viličarja v odpremi TOZD Elektrode, je imela prav. To sem zvedel pozneje od ravnateljice osnovne šole Polde Stražišar.

Izobraževalna skupnost Jesenice je plačala projekt v vrednosti 1.649.215,00 din, celotna izgradnja pa bo zahtevala še 40 milijonov.

Kdaj bo nov objekt realiziran, ne vedo natanko niti šolniki niti starši psihofizično prizadetih otrok. Dejstvo je eno: Otroci žive in se uče v starem, za silo adaptiranem objektu, v bližini ceste, kjer morajo biti okna učilnic vedno zaprta, saj ropot s ceste, dim plavžev in martinarne onemogoča normalno zračenje. Sami prostori so tesni, telovadnica meri komaj 38 kv. m!, jedilnice ni, tako da učenci kosijo kar na hodniku . . . , dvorišče je tako majhno, da na njem komaj parkirajo trije avtomobili . . .

Ravnateljica Jela Leštan je odločno na strani staršev. Povedala mi je tole: »Starši imajo upravičeno občutek zapostavljanja svojih že tako prizadetih otrok v primerjavi z ostalimi, šoloobveznimi otroki. Ti otroci so neprestano odrinjeni od središča dogajanja, od razposajenih otroških iger, z njimi mora delati posebej usposobljen strokovni kader. S prostori smo imeli stalno probleme, saj smo se selili od kletnih prostorov gimnazije, podstrešja osnovne šole Tone Čufar, do te stavbe, ki jo krpamo kot vemo in znamo!

Toda danes je s sredstvi težko! To vemo vsi. Ni lahko zbrati štiri stare milijarde. Prav vsakemu občanu bi morali odtegniti kak dinar. Zdaj sta najprej na vrsti osnovni šoli v Mojstrani in na Koroški Beli, tam čaka na prenovitev nekaj sto otrok.«

Tomaž Iskra

AVSENIKI NA JESENICAH

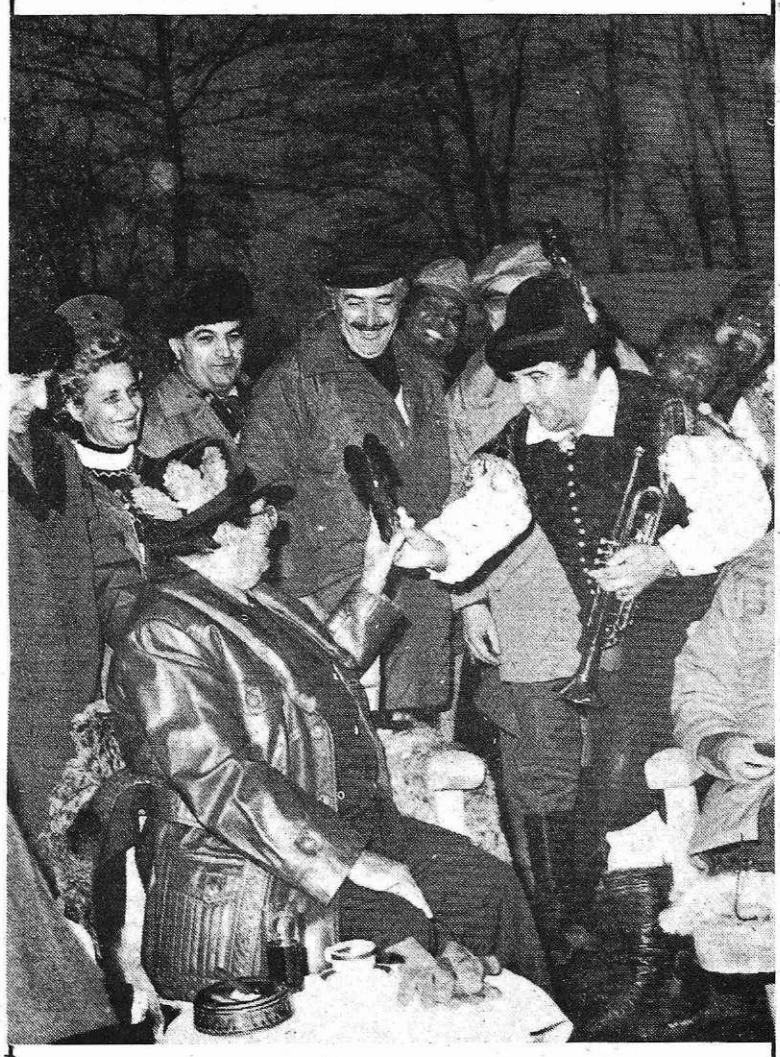

ANSAMBEL AVSENIK bo v četrtek, 21. maja ob 19.30 nastopil v športni hali Podmežaklja na Jesenicah, ki bo skupaj z organizatorjem ŠPORTNIM DRUŠTVOM Jesenice čisti dohodek namenil za nadaljnje urejanje športne hale.

Kot vsak njihov nastop bo tudi ta gledalcem in poslušalcem na Jesenicah nudil dve uri in pol prijetne zabave ob poslušanju originalnih Avsenikovih viž od najstarejših do najnovejših, poskrbeli pa bodo tudi za humor. Za vse to bo v veliki meri poskrbel prav domačin Franc Košir, ki je od vsega začetka član ansambla.

Na sliki ga je mogoče videti, kako je pred leti ob diplomatskem lovu v Karadžordževu izročil tovarišu Titu krivce gorenjskega divjega petelina.

ZA ČISTO POREČJE SAVE

Jeseniška občina je po vrstnem redu prva med 46 podpisnicami dogovora o skupnih akcijah za preprečevanje onesnaževanja voda porečja reke SAVE. Zato so že sprejeli vrsto ukrepov, da ne bo v Savo odtekalo nič takega, kar bi jo onesnaževalo. Po celotnem porečju potekajo tudi akcije za očiščenje onesnaženih obrežij. Pri tem so se angažirali predvsem ribiči in športniki, pred kratkim pa tudi šolska mladina. Učenci osnovne šole Tone Čufar so pod strokovnim vodstvom Nataše Torkar očistili velik del obrežja pritoka Jesenice, učenci osnovne šole Prežihov Voranc pa potoka Ukove. Iz strug so odstranili vse, kar so prebivalci nametali vanje in pa številne »zastavice«, ki jih je narsla voda obesila na grmovje ob strugi. Učenci bodo za čiščenje prejeli kolektivna priznanja, od komunalne skupnosti pa nagrado.

B. B.

IZOBRAŽEVANJE OB DELU

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER JESENICE
R A Z P I S U J E

vpis kandidatov za izobraževanje ob delu v šolskem letu 1981/82

A. PO STAREM PROGRAMU

1. DELOVODSKA ŠOLA METALURŠKE IN STROJNE SMERI
(za strojnike, za metalurge)

Pogoji za sprejem:
– uspešno dokončana poklicna šola ustrezne smeri
– ustrezna zaposlitev v stroki

Šolanje traja 2 leti.

2. TEHNIŠKA METALURŠKA IN STROJNA ŠOLA
(za strojnike, za metalurge)

Pogoji za sprejem:
za metalurge
– uspešno dokončana osnovna šola
– ustrezna zaposlitev v stroki.
Šolanje traja 4 leta.
za strojnike
– uspešno dokončana poklicna šola kovinarske smeri
– ustrezna zaposlitev v stroki.
Šolanje: Kandidati se vpišejo v 3. letnik.

Kandidati za vpis izobraževanja ob delu morajo biti stari najmanj 18 let.

Za sprejem je potrebno predložiti na upravo ŽIC:
– vlogo, kolkovano z državnim kolekom za 4 din
– zadnje šolsko spričevalo
– potrdilo o zaposlitvi
– izjavo oz. potrdilo delovne organizacije o plačevanju šolnine.

B. PO NOVEM PROGRAMU

(velja za sedanjo 3-letno poklicno šolo in 4-letno tehniško šolo)
USMERJENO IZOBRAŽEVANJE ZA USMERITVE:
1. KOVINSKO PREDELOVALNA USMERITEV
2. METALURŠKA USMERITEV

Pogoji za sprejem:

Pogoji za sprejem:
– uspešno dokončana osnovna šola
– ustrezna zaposlitev v stroki.

Za sprejem je potrebno predložiti na upravo ŽIC:
– vlogo, kolkovano z državnim kolekom za 4 din
– zaključno spričevalo osnovne šole
– potrdilo o zaposlitvi
– izjavo oz. potrdilo delovne organizacije o plačevanju šolnine.

Vpis za vse usmeritve je do 1. 9. 1981. Oddelki bodo odprti, če bo zadostno število prijavljenih.

Uprava ŽIC

JAVNA DRAŽBA

Na podlagi 13. člena zakona o postopku z najdenimi predmeti (Ur. list SRS št. 31/76) razpisuje sekretariat za občo upravo in splošne zadeve Občine Jesenice

JAVNO DRAŽBO NAJDENIH PREDMETOV

1. Javna dražba najdenih predmetov, ki so v hrambi pri sekretariatu za občo upravo in splošne zadeve Občine Jesenice, bo v sredo, 27. maja, ob 14.30 v prostorih na Kidričevi 35, Jesenice.

2. Ogled najdenih predmetov bo v sredo, 20. maja, ob 14. do 16. ure in v četrtek, 21. maja, od 12. do 14. ure v prostorih na Kidričevi 35, Jesenice.

3. Seznam najdenih predmetov, ki bodo prodani na javni dražbi, in njihova izklicna cena so naslednji:

		din
1.	Moško kolo znamke ROG elite senior, srebrne barve	450,00
2.	Moško kolo znamke DIAMANT	300,00
3.	Poni kolo zelene barve	50,00
4.	Kolo ROG, črne barve	20,00
5.	Moško kolo znamke ALPES, rumeno-zeleno	300,00
6.	Moško kolo znamke FAVORIT, svetlozeleno, brez blatnikov	500,00
7.	Moško kolo znamke TAURING, črno, alum. blatniki, brez luči	250,00
8.	Moško kolo znamke ROG, brez blatnikov	500,00
9.	Žensko kolo neznane znamke, svetlo modro	300,00
10.	Žensko kolo znamke ALPES, sivo	300,00
11.	Žensko-otroško kolo znamke ROG, zeleno, alum. blatniki	500,00
12.	Žensko kolo znamke ROG – karambolirano, črno	100,00
13.	PonY EXPRES, zelen, svetli blatniki, E 50	2.000,00
14.	TOMOS moped, svetlo moder, VS 50	1.400,00
15.	TOMOS COLIBRI, svetlo moder, C 4	1.500,00
16.	TOMOS moped, rdeč (pobarvan)	1.000,00
17.	TOMOS APN 4, svetlo zelen	1.600,00
18.	Otroški sedež, črn z rumeno podlogo – za avto	200,00
19.	Čelada	50,00

4. Javno dražbo bo v skladu z zakonom izvedla posebna komisija.

REGIJSKO SREČANJE ZBOROV DU

V petek, 15. maja, se bodo v kulturnem domu v Mengšu spet srečali pevski zbori društev upokojencev Gorenjske. Zapeli bodo v počastitev 40-letnice vstaje slovenskega naroda in 35-letnice ustanovitve Društva upokojencev.

Na srečanju bodo sodelovali moški zbori DU z Jesenic, Kranja, Radovljice, Predoselj, Tržiča, Škofje Loke in Domžal. Sodelovala bosta tudi ženska zbora DU iz Radovljice in Domžal ter mešana pevska zbora iz Radovljice in Ljubljane.

Tudi upokojenci se držijo Titovega gesla: »Vsak naj po svojih sposobnostih in močeh prispeva k lepši prihodnosti nas in naših zanamcev.« Tudi kultura je pomemben del naše vsakdanjosti in torej tudi prihodnosti. Število zborov v Sloveniji stalno narašča, vse več je zborov, v katerih prepevajo upokojenci. To je dokaz, da tudi oni radi prepevajo tako slovenske pesmi, kot tudi pesmi drugih narodov. Pred petimi leti je na srečanju zborov DU nastopilo sedem zborov. Letos jih bo kar enajst. Zato zaželimo vsem pevcem, posebno pa še našemu moškemu zboru DU Jesenice, veliko uspeha in veselja do nadaljnjega dela.

Na srečanju zborov DU bodo zapeli tudi vsi zbori skupaj. To bo obenem tudi pevska generalka za republiško srečanje pevcev upokojencev v Sežani 6. junija letos. Naj omenimo še to, da je pokrovitelj regijskega srečanja zborov DU Zveza kulturnih organizacij občine Domžale.

Franc Jelenc

TEKMOVANJA V MESECU MLADOSTI

TVD Partizan Javornik-Koroška Bela bo v okviru letošnjega praznika mladosti, dneva Partizana, 40-letnice ustanovitve OF in 36-letnice osvoboditve organiziralo jubilejno tekmovanje v odbojki, košarki in krosu. Letos vključuje v spored prireditev še turnir v balinanju, tekmovanje v tenisu in lokostrelstvu. Vabimo krajane, da se udeležijo prireditev in bodrijo tekmovalce. Spored prireditev:

Petek, 15. maja, ob 17. uri kros za vse kategorije na šolskem igrišču na Koroški Beli.

Sobota, 16. maja, ob 9. uri turnir v odbojki in košarki na igrišču TVD oziroma v telovadnici,
– ob 9. uri turnir v balinanju na Kresu,
– ob 9. uri turnir v tenisu na Kresu.

Nedelja, 17. maja, ob 14. uri tekmovanje v lokostrelstvu na Kresu.

Ponedeljek, 18. maja, ob 18. uri telovadni dvoboj pionirskih vrst TVD Partizan Javornik in Jesenice v domu TVD Partizan na Jesenicah.

Četrtek, 28. maja, ob 18. uri telovadni dvoboj pionirskih vrst TVD Jesenice in TVD Javornik na Javorniku v TVD Partizan.

BIL SEM NA LETNI KONFERENCI ZB

Borčevska organizacija v KS Dovje Mojstrana je v zadnjih dneh aprila imela letno konferenco. Nanjo so povabili tudi predstavnike naše šole. Veseli smo bili njihovega vabila, saj s to organizacijo dobro sodelujemo. Učenci 1. in 3. razreda so jim pripravili krajši program. Vemo, da nam radi prisluhnejo, še posebno pa takrat, ko pripovedujemo o domovini in o tovarišu Titu. Povedali smo jim, da Tito ni odšel, da on v nas živi in da njegovo delo ohranja v nas živ spomin nanj.

Ker sem član novinarskega krožka, sem jim pripovedoval, kaj delamo. V programu dela imamo namreč vse tiste naloge, ki pomagajo, da z njimi ohranjamo in negujemo tradicije NOB. Ko smo na šoli ocenjevali svoje delo, smo ugotovili, da bi morali napraviti še več. Poiskati bomo morali nove oblike dela in sodelovanja z organizacijo ZB. Povedal sem jim, da vse razredne skupnosti in tudi posamezniki, obiskujejo spominska obeležja v okolici vasi. Seznanjamo se z dogodki iz vojnih dni in prav njihovim obletnicam posvetimo posebno pozornost.

V aprilu smo imeli učenci dva spominska pohoda. Obiskali smo spominsko obeležje v Mlinci in v Krajih. Na obeh pohodih sta nas spremljala člana njihove organizacije – tovariša Stanko Luks in Slavko Pezdirnik. Kdo bi nam znal natančneje opisovati dogodke, če ne tisti, ki so jih doživeli. Njihove besede se nam bolj živo vtisnejo v spomin kot tiste, ki jih preberemo v knjigah.

V pesmih, ki so jih povedali najmlajši, so lahko začutili, kako radi imamo to domovino, ki so jo tudi oni pomagali iztrgati sovražniku.

Mladi takole razmišljamo: Svojo lepo, brezskrbno mladost bomo še bolj cenili, če bomo bolj poznali tisti čas, ko se je odločalo o svobodi naše domovine.

Članom ZB NOV Dovje-Mojstrana sem v imenu delavcev in učencev OŠ 16. december čestital ob 40-letnici ustanovitve OF, ob 1. maju in ob 40-letnici vstaje.

Tomaž Pšenica, novinarski krožek, OŠ 16. december Mojstrana

Osnovno zdravstvo Gorenjske, o. o. Komisija za delovna razmerja TOZD Zdravstveni dom Jesenice

razpisuje prosta dela in naloge

LABORATORIJSKEGA ALI KEMIJSKEGA TEHNIKA

Zaposlitev je za določen čas.

Pogoj: srednja strokovna izobrazba in opravljeni strokovni izpit.

Kandidati naj pošljejo prijave z opisom dosedanjega službovanja in dokazili o strokovnosti na naslov:

Osnovno zdravstvo Gorenjske, TOZD Zdravstveni dom Jesenice – Komisija za delovna razmerja.

Razpis velja 15 dni od dneva objave.

Izvršni odbor Zveze telesnokulturnih organizacij Jesenice ponovno razpisuje prosta dela in naloge za nedoločen čas

ORGANIZATORJA TELESNOKULTURNE DEJAVNOSTI

Za organizatorja telesnokulturne dejavnosti je lahko imenovan kandidat, ki poleg splošnih pogojev, ki jih določa zakon, izpolnjuje še sledeče pogoje:
- višja ali srednja izobrazba;
- kandidat z višjo izobrazbo mora imeti tri leta delovnih izkušenj na področju telesnokulturne dejavnosti;
- kandidat s srednjo izobrazbo mora imeti pet let delovnih izkušenj na področju telesnokulturne dejavnosti.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisanih pogojev naj kandidati pošljejo v petnajstih dneh od objave razpisa na naslov:

ZVEZA TELESNOKULTURNIH ORGANIZACIJ OBČINE JESENICE, 64270 JESENICE, Ledarska 4 – za razpisno komisijo.

O izbiri vas bomo obvestili po končanem postopku.

Upravni odbor društva upokojencev Javornik-Koroška Bela obvešča vse člane društva, da bo v soboto, 23. maja, ob 16. uri

redna letna konferenca članov

Na tej konferenci se bomo pogovorili o delu društva v minulem letu ter o delu društva v bodoče.

Ker je celotno delo društva v veliki meri odvisno od aktivnosti članov društva, vas odbor vabi, da se te konference v čim večjem številu udeležite.

Pred začetkom konference bo kratek kulturni program, po končani konferenci pa družabni večer.

Vljudno vabljeni v čim večjem številu.

Upravni odbor društva

ZAHVALA

Ob boleči izgubi

JANEZA GOLBA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so sočustvovali z nami in nam izrekli sožalja.

Posebna zahvala gasilcem iz Podbrezij in sodelavcem iz TOZD Jeklarna za darovano cvetje ter govorniku Francu Mencingerju za ganljive poslovilne besede.

VSI DOMAČI!

ZAHVALA

Ob 80-letnici, ki sem jo obhajal 17. aprila 1981, se toplo zahvaljujem vsem prijateljem in znancem, članom hišnega sveta ter družbenopolitičnim organizacijam, zlasti krajevni skupnosti in Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela, ki so mi čestitali in izrazili priznanje za moje delovanje, s katerim sem skušal koristiti družbi.

Ob tej priliki vsem želim še mnogo uspehov in napredka pri graditvi naše domovine – Titove Jugoslavije!

Rudolf Ogrin

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 16. maja, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:

ROŽCA – samopostrežna trgovina na Plavžu, Titova 79 in

DELIKATESA – Kašta 3 na Koroški Beli, V. Svetina 8/a.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu maju bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Bledu.

TAKSI SLUŽBA NA JESENICAH

Za prevoz z osebnim avtomobilom ali kombijem do osem oseb ali 1.000 kg tovora ali če potrebujete vlečno službo pokličite na telefon sekcije taksistov Jesenice štev. 83-284.

REŠITEV KRIŽANKE

OKI, NAT, OS, TAO, FRAN SALEŠKI FINŽGAR, ATLET, ARIANA, NIALA, POD SVOBODNIM SONCEM, PE, AVAR, CAM, AKNA, REJ, RIS, AGON, OA, GRMADA, NETO, UTAH, LEAR, SIDERIT, SEMAFOR, ABRON, ŠKORENJ, TRADENT, SRAGE, LAUDA, NAV, BIK, LA, RUS, INANA, OVEN, AMATER, LENIN, FRANCE KIDRIČ, OCANA, KONJIČEK, NS.

PREDSTAVA ZA DELAVCE ŽELEZARNE

DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela obvešča vse člane kolektiva Železarne, da bo v četrtek, 14. maja, ob 19.30 predstava Slawomira Mrožka »ČAROBNA NOČ« za delavce Železarne v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku.

Vabljeni!

Dopisujte v Železarja

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

16. maja amer. komedija STAN IN OLIO V TUJSKI LEGIJI, ob 15. uri.

16. in 17. maja angl. barvni vojni film MOČ IO NAVARONE, režija Guy Hamilton, v gl. vlogi Robert Shaw, ob 17. in 19. uri.

18. in 19. maja amer. barvni pust. film CHARLIJEVO MAŠČEVANJE, režija Stuart Rosenberg, v gl. vlogi Charles Bronson, ob 17. in 19. uri.

20. maja franc. barvni film – drama ULIČARKA, režija Walerian Borowczyk, v gl. vlogi Sylvia Kristel, ob 17. in 19. uri.

21. maja zaprto.

22. maja amer. barvni ljub. drama AMERIŠKI GIGAKO, režija Paul Schrader, v gl. vlogi Richard Gere, ob 17. in 19. uri.

23. in 24. maja franc. barvni ljub. drama JAVNA HIŠA 122, režija Kristijan Gijon, v gl. vlogi Frensis Huster, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

16. in 17. maja amer. barvni pust. film CHARLIJEVO MAŠČEVANJE, ob 18. in 20. uri.

17. maja amer. komedija STAN IN OLIO V TUJSKI LEGIJI, ob 10. uri.

18. in 19. maja angl. barvni vojni film MOČ IO NAVARONE, ob 18. in 20. uri.

20. maja zaprto!

21. maja francoski barvni film – drama ULIČARKA, ob 18. in 20. uri.

22. maja amer. barvni film – komedija muzikl ŠTIRJE POTEPUHI, ob 18. in 20. uri.

23. in 24. maja jap. barvni erotični film CARSTVO STRASTI, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

16. maja angl. barvni krim. film SKRIVNOSTNO DEDOVANJE, ob 20. uri.

20. maja amer. barv. pust. krim. film CHARLIJEVO MAŠČEVANJE, ob 20. uri.

23. maja angl. barvni vojni film MOČ IO NAVARONE, ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

16. maja amer. barvni pust. krim. film ONA DELA TO BOLJE, ob 19.30.

17. maja angl. barvni krim. film SKRIVNOSTNO DEDOVANJE, ob 19.30.

23. maja amer. barvni pust. krim. film CHARLIJEVO MAŠČEVANJE, ob 19.30.

24. maja angl. barvni vojni film MOČ IO NAVARONE, ob 19.30.

JAVNA LICITACIJA

TDO GOLICA, TOZD ZARJA JESENICE, TITOVA 1, objavlja

JAVNO LICITACIJO za prodajo naslednje opreme:

- SONDA HSB 4041
  1 kom po izklicni ceni 780,00 din
- SONDA HSA 4041
  1 kom po izklicni ceni 2.020,00 din
- AREILOSKOP MA 4041
  1 kom po izklicni ceni 25.670,00 din
- TV KOFER – TESTER
  1 kom po izklicni ceni 2.400,00 din
- MERILNI INŠTRUMENT – KOMPLET
  1 kom po izklicni ceni 1.067,88 din
- PISALNA MIZA
  5 kom po izklicni ceni 3.896,00 din
- VRTLJIV STOL
  5 kom po izklicni ceni 1.605,00 din
- TRANSFORMATOR MA 4802
  5 kom po izklicni ceni 6.475,70 din
- ASCILATOR
  1 kom po izklicni ceni 800,40 din
- UNIVERSALNI INŠTRUMENT C
  2 kom po izklicni ceni 776,00 din
- INŠTRUMENT UNIMER
  4 kom po izklicni ceni 1.150,00 din
- INŠTRUMENT UNIMER
  5 kom po izklicni ceni 2.395,70 din

Licitacija bo 21. maja ob 12. uri v prostorih delovne enote Akustika – servis na Jesenicah, C. V. Kejžarja 7.

Eventuelne davščine niso vključene v prodajno ceno in jih kupec plača posebej.

Ogled opreme je mogoč dve uri pred pričetkom licitacije.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem delavcem TOZD HV Jesenice in sindikalni organizaciji za darilo ob upokojitvi.

Đuro Bakić

ZAHVALA

Krajevni skupnosti Zasip se za prijetno presenečenje, čestitke v radiu in darilo ob praznovanu 90-letnice iskreno zahvaljujeva. Hvala tudi pevcem iz Zasipa, s katerimi sva preživela nepozaben večer.

Janko in Minka Praprotnik

V kantini martinarne (Foto S. S. Kokalj)

---

12 Maj 1981

RIMSKA 500 – CADONE – LIKALNICA – ŽELEZ. TES. – LITI – NAŠA REKA – DUŠIK – LOPOV – ZOBNI ŽIVEC – NAVODILA – OH (NEMŠ.) – OPAŽNA PLOŠČICA – O3 (MNOŽ.) – ŠIBELNIK – TEDEN. TRIBUN. – VOKAL – DEL STOPALA – ZDRAV. RASTL. – AMPER – KALIJ – OPISOVANJE – ŽVEPLO – TRBOVLJE NA JESEN. – DELI VRAT – FURJAVOST – JEZERO (NEMŠ.)

NEKDAJ NA PAGU – RUSKI REVOLUC. – ZAJEDALEC – NADA – P – VEŽLIK – BOG SONCA – VRSTA CIGARET – NEKDAJ PERILA – RAZLIČ. SANOG. – ENAKI ČRKI – DOBA, VEK (MNOŽ.) – ŽENE SIMOV – TURNER – NAHKOTA – UMRLI SLOV. POLITIK

MURSKA SOBOTA – ENAKI ČRKI – ŽGANJA GLINA – VELEBIT – NEVTR. NAZILO

DELAV. SVET – VRSTA TABLET – KOOR SE ŽENE (MNOŽ.) – VEZNIK

IRENA TROHA – RIBIŠKA MREŽA – DORONSKI – BALKON – ŽELEZAR – OTRIN LEON – ITALIJ. PISATELJ ALBERTO – ELVIRA KRALJ – UKANA – ALAIN DELON VIŠAVIE V SAHARI – LETOPISEC (DV.) – PREDIAC – TUJE M. IME

CELJE – FLUOR – NAŠ OTOK – SLADICA – DELAV V GIRADNI – UMRLI JUGOSL. ZAHUST. – Ž. IME

IRIDIJ – DAROVNI SVJ. BERNARDO – KISIK – TUJA M. IME – LJUŠIN – TRAP – ZNAM. V HOROS. – BOBNJI DEL STAVBE – PREDL. – DELAV. V KNJIGOV.

SEVER – IME TOVARNE – ITAL. RTV – NIČ – DOLEŽ – NASEL. NA KOŠJAN. – SOGL. – 9 – PREB. IRAKA

KOLAT. – OBRAT V Ž. J. – BURJEKNOST – BRUS – Maj – ANGL. PEN – PARTIJ. PESEM – MESTO V AVSTRIJI

VRAŠALNICA – GORA V KARAV. – DANSKO MESTO – BLAGAJNA – OSEB. ZAIM. – MANJŠA ČETA – 900 – MESTO V ITALIJI – JOŽE ERTL – SREBRNIK

ŽIVEC – MAJSKA CVETLICA – VEŽLIK – SLOG – SAM. SPL. KOL.

KLOBUK (ANGL.) – SLOV. SLOVN. ČITA. – VZHOD. NEMČ. – TOGOR. TURIŠEM GOSTIN. – MILJA – M. IME – ZDRAV. RASTL. – MLIN (DOMAČE) – MORSKI RAK (MNOŽ.)

TISTI KI NOSI MINE – IME NOGAVIC – ZDRAV. INSTR. – DRŽAV. ZNAK – GEOM. POJEM – ZASTAVILA T. – ZAČETEK AZBUKE – URAN – PRIP. PRI TENTAN. – POSEB. DELAV. – KALAN ČEDO

VALDES – FANTIČ – NEKNAUKA – NASEL. V ITAL. – TUJE M. IME – TREGV. NA JES. – TESLA NIKOLA – MEDM. – SLAV. M. GANE – POŽELENJE

SOGL. – UTEDBA (DVOJ.) – GL. MES. ITALI. – OBDOBJE – VAS V BELGIJI – DEVIŠKA ROVEST – ŽTBV. – BOG POJNE – PTIČ

OSVEŽ. PIJAČA – Ž. IME Ž. SKLON. – TAMPONI – TOVAR. V BEGUNJ. – 0,01 Hz – KRAJ PRI KAMNIKU – GASILS. ENOTA – SLAVKO KORBN – IME ŽR. – ZAJC LUDVIK – IVICA GRANC

PULZ – VOKAL – NIPONAR TOV UNIK – ALKOHOLNA PIJAČA – EVA ZEN – GOD – LASULJA – SOGL.

PREŽIVAL – REKA V ŽVICI – SULTAN PALAČA – ŽELEZ. – OPERNI PEVEC JAKA

BENEDIK ŠESTI NA SVETU

Kljub temu, da je smučarska sezona že zdavnaj mimo, se v alpskem smučanju dogajajo pomembne reči. Gre za obračun. Kako smo delali? Kaj smo od zastavljenih ciljev realizirali in kaj ne? Sestava reprezentanc za novo sezono. Izdelava programov za novo sezono.

Tekmovalci imajo kondicijske treninge brez prekinitve, organizirano trikrat na teden, individualno še 2 do 3 krat. Čez nekaj dni se bodo začela testiranja, na Jesenicah čakamo le na usposobitev tekaške steze na igrišču pod Mežakljo. Že nekaj let so naši smučarji atletske teste opravili v Kranju ali v Ljubljani, ker je ta osnovni objekt za telesno kulturo na Jesenicah običajno bolj podoben njivi kot tekališču. Obljubljeno je, da bo steza 15. maja nared. Upajmo!

Najprej si poglejmo, kaj se je zgodilo pri najboljših. Izšle so nove FIS liste, na katerih je Benedik skokovito napredoval in danes ga najdemo na 60. mestu v veleslalomu in 65. v slalomu, kar je daleč najvišja jeseniška uvrstitev doslej. Za uvrščanje med prvih 20 v svetovnem pokalu pa je taka športna številka še preslaba. Zato bo moral na evropskih pokalih dosegati mesta med prvih 5, s številko 30 na svetovnem pokalu pa bi mu že lahko uspel veliki met na hitrih, položnejših veleslalomih.

Oglejmo si prvih 15 in naše med prvimi 200.

VELESLALOM: 1. Stenmark Šve. 0,00, 2. Žirov SZ 0,46, 3. Mahre P. ZDA 1,99, 4. Enn Avs. 4,49, 5. Fournier Švi. 4,96, 6. Gaspoz Švi. 5,58, 7. Orlainsky Avs. 5,60, 8. Jaeger Aus. 6,05, 9. Nockler Ita. 6,63, 10. Wenzel Liech 7,31, 11. Luethy Švi. 7,43, 12. Spiss Aus. 7,53, 13. Križaj Jug. 8,06, 14. Zurbriggen Švi. 8,07, 15. Stock Aus. 8,21, 19. Strel Jug. 11,39, 31. Kuralt Jug. 16,53, 43. Franko 19,25, 60. Benedik 22,41, 80. Cerkovnik 26,66, 91. Zibler 28,48, 95. Oberstar 28,72, 159. Ribnikar 35,80, 179. Petrovič 37,07, vsi Jugoslavija.

SLALOM: 1. Mahre P. ZDA 0,00, 2. Stenmark Šve. 0,44, 3. Križaj, Jug. 0,97, 4. Mahre S. ZDA 1,44, 5. Fromelt Liech. 2,63, 6. Fielberg Šve 4,57, 7. Andrejev SZ 5,26, 8. Gruber Avs. 6,40, 9.Popangelov Bol. 7,30, 10. Žirov SZ 7,43, 11. Orlainsky Avs. 8,08, 12. Halsnes Nor. 8,11, 13. Mally Ita. 8,26, 14. DeChiesa Ita. 8,63, 15. Gros Ita. 8,67, 44. Kuralt Jug. 17,59, 46. Cerkovnik 18,37, 65. Benedik 22,61, 67. Strel 23,49, 74. Franko 23,97, 154. Zibler 35,16, 176. Oberstar 37,63.

SMUK: 1. Podborsky Kan. 0,00, 2. Weirather Avs. 0,42, 3. Mueller Švi. 1,71, 4. Spies Avs. 1,95, 5. Wirnsberger Avs. 2,16, 6. Ciganov SZ 2,72, 7. Buergler Švi. 2,98, 8. Pfeffenbichler Avs. 3,40, 9. Neinzer Švi. 5,68, 10. Read Kan. 5,93, 11. Stock Avs. 6,72, 12. Walcher Avs. 6,79, 13. Hreflehner Avs. 6,83, 14. Klammer Avs. 7,73, 15. Resch Švi. 7,92, in 170. Strel Jugoslavija 38,60.

Nesporna je ugotovitev, da so Jugoslovani nazadovali. Skok naprej je uspel Cerkovniku in Benediku. Zakaj je do tega prišlo, je jasno. Trening v predtekmovalnem obdobju ni ustrezal. Na Soriški planini je proga prekratka. Konfiguracija revna. Velike pomanjkljivosti so bile tudi v opremi.

Dejstvo je, da brez vzponov in padcev ne gre. Če bo letošnji program kvalitetno izpeljan, potem bodo uspehi naših boljši!

Grega Benedik na Soriški planini

ENAJST ALPSKIH SMUČARJEV V REPREZENTANCI

Strokovni svet je po prvem predlogu obravnaval pritožbe klubov in formiral ekipe za naslednjo sezono. Predlog bo obravnaval še najvišji forum – Alpska komisija, vendar sprememb skoraj ni pričakovati.

A MOŠKI: Križaj, Tržič; Strel, Alpetour; Kuralt Alpetour; Benedik, Jesenice; Cerkovnik, Olimpija; Franko, Petrovič; Novinar; Čižman Olimpija.

A ŽENSKE: Dornig, Branik; Zavadlav, Olimpija, Tome, Alpetour; Leskovšek, Novinar; Blažič, Triglav; Peharc, Tržič; Mavec, Olimpija; Jerman, Olimpija.

B MOŠKI: Ribnikar, Tržič; Karničar, Jesenice; Kreačič, Alpetour; Peternel, Alpetour; Oblak, Jesenice; Knific, Alpetour; Lavtižar, Jesenice; Podboj, Jesenice in Jakopin Novinar.

B ŽENSKE: Porenta, Alpetour; Koprol, Olimpija; Česnik, Alpetour; Kunc, Jesenice; Krek, Alpetour; Žvokelj, Triglav; Klinar, Jesenice; Mihelič, Alpetour in Fajdiga Olimpija.

MLADINCI: Robič, Jesenice; Žan, Jesenice; Naglič, Jesenice; Erbežnik, Olimpija; Bergant, Olimpija; Jerman, Olimpija; Matičič, Novinar; Dolenc, Novinar; Stravs, Novinar; Potočnik, Fužinar; Mahlin, Fužinar in Peneš, Triglav.

SMUK: Puhalj, Branik; Pleteršek, Branik; Sitar, Branik; Planinšec, Branik; Dolinšek, Branik; Podrekar, Jesenice; Pogačnik, Jesenice; Jemc, Bled; Macarol, Akademik; Šerabon, Tržič; Grašič, Alpetour in Brudar, Sarajevo.

6 reprezentanc sestavlja 58 tekmovalcev iz 13 klubov. Alpetour 11, Olimpija 11, Jesenice 10, Novinar 6, Branik 6, Tržič 4, Triglav 3, Fužinar 2, Gorica 1, Jezersko 1, Bled 1, Akademik 1 in Sarajevo 1.

Letos bo FIS verjetno spodnjo starostno mejo dvignila za eno leto, ker so tekme za veliko večino tako mladih tekmovalcev prezahtevne. V slovenskem tekmovalnem sistemu in mnogih drugih državah po svetu je to že usklajeno z osnovno šolo. Na FIS kongresu, ki je prav sedaj v Tenerifi na Kanarskih otokih, bo to jasno.

Če bi ostalo po starem potem bi Sašo Robič, zmagovalec največjega svetovnega srečanja pionirjev, pristal v B reprezentanci, tako kot lani Petrovič. Vendar ne bi mogel tekmovati, zato ostaja pri mladincih, kar je že tako razred niže od njegove starosti.

KOTNIKOVA V PIONIRSKI REPREZENTANCI

Pionirsko reprezentanco sestavlja 13 pionirjev in 13 pionirk. Med njimi je le ena iz naše občine, in sicer Kranjskogorčanka Romana Kotnik, mlajša pionirka.

Z dobrim delom se da pri mlajših pionirjih in pionirkah narediti veliko, vendar dohiteti deklet letnikov 67 in 68 v krajšem času ni mogoče. Pri pionirjih nam manjka letnik 68, kot že rečeno, da bi z dobrim delom kmalu prišli naprej pri letnikih 69 in 70.

Vrzel je nastala, ker največji uspehi novega jeseniškega vala šele prihajajo, tega večina ne bi opazila. Ponovila bi se napaka izpred 10 let, ko na pionirsko smučanje nismo polagali potrebne pozornosti. To je bil tudi razlog, da v državni A reprezentanci 6 let nismo imeli predstavnika.

Da uspemo pri mlajših, pa so potrebni kadri in finančna sredstva. 11 reprezentantov stane bistveno manj, kot 11 pionirjev, ki bi trenirali enako kot sedanja generacija pred leti.

Velika vrzel je tudi smučišče. Če bi ga imeli, bi bilo vse dosti lažje. V naši občini je možnost pravega treninga le na Podkorenu, kjer pa se ne sme postavljati kolov.

V novi sezoni naj bi torej največje napore namenili pridobitvi smučišča in delu pionirske selekcije.

Šmitek Janez

280 UDELEŽENCEV NA SPOMLADANSKEM KROSU

Člani komisij za množično rekreacijo in za šolska športna društva pri Zvezi telesno-kulturnih organizacij Jesenice so v sodelovanju z osnovno šolo 16. december Mojstrana izvedli v Mojstrani prvi letošnji spomladanski kros za osnovne in srednje šole ter za delovne organizacije, krajevne skupnosti in društva iz jeseniške občine.

Nastopilo je 280 tekmovalcev in tekmovalk, največ učencev osnovnih šol iz jeseniške občine.

REZULTATI:

Cicibani: 1. Boštjan Janša (Mojstrana), 2. Tomaž Legat (Žirovnica), 3. Rajko Stanko (Prežihov Voranc), 4. Boštjan Modrijan (Žirovnica), 5. Aleš Sodja (Prežihov Voranc).

Cicibanke: 1. Tatjana Globelnik, 2. Mojca Malej, 3. Ksenija Mavrič (vse Žirovnica), 4. Sara Križanič (Prežihov Voranc), 5. Andreja Pavlin (Tone Čufar).

Mlajši pionirji: 1. Nenad Marjanovič (Žirovnica), 2. Stane Berguš (Mojstrana), 3.–4. A. Smolej, F. Andores (oba Tone Čufar), 5. Gregor Prezelj (Prežihov Voranc).

Mlajše pionirke: 1. Romana Kučina (Koroška Bela), 2. Karmen Noč (Tone Čufar), 3. Nuša Kranjc (Žirovnica), 4. Branka Laslo (Koroška Bela), 5. Marjetka Kučila (Žirovnica).

Starejši pionirji: 1. Franci Klinar (Žirovnica), 2. Ivica Gavlak (Prežihov Voranc), 3. Bojan Hribar (Koroška Bela), 4. Bogdan Janša (Mojstrana), 5. Zoran Mitič (Žirovnica).

Starejše pionirke: 1. Tončka Vene, 2. Mateja Herman, 3. Polona Bešter (vse Žirovnica), 4. Mateja Krznarič (Mojstrana), 5. Nevenka Blažič (Koroška Bela).

Mlajši mladinci: 1. Jani Pirc (Koroška Bela), 2.–3. Janez Koren (Mojstrana), Matjaž Naglič (Koroška Bela), 4. Matjaž Škof (Tone Čufar), 5. Ivan Detela (Prežihov Voranc).

Mlajše mladinke: 1. Barbara Malenšek, 2. Branka Ravnik, 3. Sandra Tušar (vse Koroška Bela), 4. Djenana Muharem, 5. Erna Kantarevič (obe Prežihov Voranc).

Mladinci 1964 do 1965: 1. Igor Kobentar (OO ZSMS Hrušica), 2. Hlade, 3. Šabič, 4. Kralj (vsi Železarski izobraževalni center Jesenice), 5. Borut Slivnik (OO ZSMS Hrušica).

Mladinke 1964 do 1965: 1. Pika Mlačnik (ŽIC Jesenice).

Mladinci od 1962 do 1963: 1. Horvat (ŽIC Jesenice), 2. Martin Šolar (Gimnazija Jesenice), 3. Karmelj, 4. Nedeljko, 5. Prešeren (vsi ŽIC Jesenice).

Člani: 1. Tone Djuričič (Smučarski klub Kranjska gora), 2. Silvo Demšar, 3. Marjan Mrak, 4. Stane Mrak, 5. Friderik Novak, . . .

Ekipno osnovne šole: fantje: 1. OŠ Prežihov Voranc Jesenice, 2. OŠ Mojstrana, 3. OŠ Tone Čufar Jesenice, 4. OŠ Koroška Bela, 5. OŠ Žirovnica;
dekleta: 1. OŠ Žirovnica, 2. OŠ Koroška Bela, 3. OŠ Tone Čufar, 4. OŠ Mojstrana.

Ekipno srednje šole: 1. ŽIC Jesenice, 2. Gimnazija Jesenice.

Druge organizacije: 1. OO ZSMS Hrušica, 2. TVD Partizan Jesenice.

J. R.

PRVENSTVO DS SEO TKR NG V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO

V četrtek, 7. maja, je bilo prvenstvo DS SEO TKR NG v streljanju z zračno puško v prostorih strelske družine Triglav.

Ker se bliža prvenstvo Železarne, je bilo to tekmovanje za nekatere tudi trening. Udeležba je bila zadovoljiva, saj je nastopilo 14 žensk in 25 moških. Tudi rezultati so bili kar dobri, čeprav se več strelcev zaradi drugih obveznosti prvenstva ni udeležilo. Radi bi se zahvalili strelski družini in vodji tekmovanja Danilu Svetlinu za organizacijo prvenstva.

REZULTATI:

ŽENSKE: 1. Anka Lagoja – OTK – 117, 2. Alenka Trampuš – SEO – 98, 3. Meta Tepina – SEO – 92, 4. Majda Jasnič – NG – 86, 5. Diana Ažman – SEO – 86, 6. Francka Marinkovski – SEO – 84, 7. Erika Repovž – SEO – 83, 8. Verona Korošec – SEO – 59, 9. Metka Koblar – NG – 51, 10. Marija Malenšek – OTK – 47, 11. Nuša Bundalo – OTK – 47, 12. Mirjam Jogič – OTK – 46, 13. Bogdana Aleš – NG – 39 in 14. Bojana Kobentar – SEO – 24.

MOŠKI: 1. Mitja Košir – SEO – 159, 2. Marjan Bernot – SEO – 147, 3. Igor Logar – SEO – 138, 4. Mitja Zupan – SEO – 122, 5. Jano Žnidar – OTK – 118, 6. Zvone Kalan SEO – 118, 7. Franc Vičar – NG – 116, 8. Riko Noč – SEO – 116, 9. Ivo Ščavničar – SEO – 115, 10. Mirko Podgoršek – RO – 112, 11. Rado Tolar – RO – 112, 12. Alojz Mestek – SEO – 110, 13. Karol Tramte – SEO – 109, 14. Peter Kikelj – NG – 108, 15. Žare Lozar – SEO – 108, 16. Franc Urbanc – OTK – 99, 17. Janez Babič – NG – 96, 18. Miloš Ferk – NG – 96, 19. Jože Domevšček – OTK – 91, 20. Dušan Rozman – NG – 85, 21. Aleš Lagoja – RO – 78, 22. Viktor Guzelj – SEO – 73, 23. Janko Perne – NG – 71, 24. Franci Ravnik – NG – 43 in 25. Klemen Hribar – RO – 43.

baj.

ZA SLOVO ZMAGA

V zadnjem kolu prve B zvezne lige so blejski odbojkarji gostovali v Karlovcu in z odlično igro zmagali 3:1. Spet so prikazali lepo in učinkovito igro, s katero so povsem onemogočili domačine. Začetek in prvi set je bil sicer v znaku Karlovčanov, ki so se hoteli posloviti z zmago od 1. lige. Tudi v drugem setu so domačini visoko povedli 9:1 in kazalo je že na polom gostov. Beljci so se tokrat vendar prebudili in zaigrali tako, kot znajo. Učinkovito so zaigrali na mreži, kjer so povsem razbili blok domačinov. Za nameček je bila igra v polju brez napak, tako, da so zasluženo osvojili novi točki. Na prvenstveni lestvici so Blejci z 20 točkami zasedli 5. mesto, zmagal pa je osiješki Željezničar, ki se je tako uvrstil v prvo A zvezno ligo.

Blejci so z uvrstitvijo v prvo polovico lestvice presegli načrte, zastavljene ob začetku tekmovanja. Cilj je bil samo obstanek, vendar so prikazali več, saj bi z malo športne sreče lahko presegli tudi realne možnosti ekipe.

Ta sezona je bila za blejsko odbojko doslej najbolj uspešna, saj so se vse tri ekipe: moška, ženska in mladinska uvrstile v višjo stopnjo tekmovanja in se tudi obdržale v njem.

POHOD NA BLEGOŠ

Ob šestih zjutraj sta izpred postaje pri Čufarju odhrumela dva avtobusa. Odpeljali smo se proti Škofji Loki, oziroma celo malo dlje, proti vznožju Blegoša. Izza temnih oblakov se je prikazalo jutranje sonce in razveselili smo se, da nam bo vreme naklonjeno. Skozi okna avtobusa smo opazovali že ozelenelo naravo, gola drevesa na Blegošu pa so nam pričala, da je ta 1500 metrov visoki vrh vendarle mogotec, ki se dviga nad Poljansko dolino, Poljanščico in zelenimi griči, med katerimi se tu pa tam stiskajo hiše. Začeli smo pešačiti po dokaj široki prašni in makadamski cesti. Sonce se nam ni izneverilo in nas je pošteno grelo, zato nas je pot precej oznojila. Ko smo prišli na gozdno cesto, smo se za krajši čas ustavili ob spominski plošči, s katere smo razbrali, da je tod mimo v času NOB pešačila slovita 14. divizija na svojem znamenitem pohodu na Štajersko. Še enourna hoja nas je ločila do cilja, zato smo morali na pot. Večkrat smo se umikali motoristom in nekaterim avtomobilom, ki so užitek hoje in opazovanje narave zamenjali za nedeljsko vozarjenje po serpentinasti cesti. Ob koči, tik pod vrhom, se je že zbrala precejšnja druščina ljubiteljev narave. Spoznali smo, da ima narava še veliko obiskovalcev, takih, ki jo znajo ceniti, varovati ter uživati v njeni lepoti.

Liljana Kač, 8 a.
OŠ Prežihov Voranc

MLADINKE IN MLADINCI V BEOGRADU

Za konec sezone so se blejske mladinke in mladinci udeležili tradicionalnega prvomajskega turnirja mestnih reprezentanc v odbojki Bratstvo in jedinstvo 81, že šestnajstega po vrsti. Letos je bila udeležba rekordna, saj se je turnirja udeležilo 21 moških in 21 ženskih ekip. Tako pri moških kot pri ženskah so bile ekipe razvrščene v 8 skupin. Zmagovalci skupin so se pomerili od 1. do 8. mesta, drugouvrščeni od 9. do 16. mesta in trtjeuvrščeni od 17. do 21. mesta.

Fantje so bili v skupini z ekipami Modriče, Niša in Kardeljeva. Že prva tekma z Nišem je odločala o drugem mestu v skupini, kajti prvo je bilo že naprej oddano ekipi Modriče. Blejci so zaigrali odlično in povedli 1:0 v nizih. Potem je prišla do veljave višina niške ekipe in Blejci so tesno izgubili 2:1. V naslednji tekmi je ekipa Modriče prepričljivo zmagala, v zadnji pa je bilo Kardeljevo premalo izkušeno, da bi se lahko upiralo tehnično boljšim Blejcem. V borbi od 17 do 21 so nato premagali Veliko Gradišče. Najboljšo igro so prikazali v tekmi s Fočo, ki so jo sicer izgubili, vendar so se vsi trije nizi končali šele po igri v podaljških. Končna uvrstitev Blejcev je bila 19. mesto, kar je kljub vsemu uspeh, saj je bila ekipa daleč najmlajša na vsem turnirju in tudi po višini se ni mogla kosati z ostalimi. Pokazala pa je veliko mero borbenosti in precej tehničnega znanja.

Tudi dekleta niso imela sreče z uvrstitvijo, čeprav so izgubila samo prvo srečanje, ostalih pet pa dobile. Sistem tekmovanja je namreč tak, da je vse odvisno od prvega dneva. Blejke so igrale v skupini z ekipama Kaštela in M. taruške Banje. Najprej so izgubile z Banjo 2:1 in nato premagale Kaštelo 2:1. Ker je pa Kaštela premagala Banjo 2:1 je o vrstnem redu odločal količnjk danih in prejetih točk. Tega so imele najslabšega prav Blejke in tako so se borile za uvrstitev od 17. do 21. mesta. V teh tekmah so premagale vse svoje nasprotnice in zasedle 17. mesto. Za ilustracijo naj povemo, da se je Kaštela, ki so jo Blejke premagale, uvrstila na 4. mesto in to po tesnem porazu v malem finalu z Mariborom 3:2.

Turnir ni bil samo športno tekmovanje, temveč tudi priložnost za srečanje starih znancev in sklepanje novih poznanstev.

Poleg obeh blejskih ekip se je turnirja udeležilo še sedem slovenskih ekip, kar je vsekakor lep usph in kaže na napredek odbojke v naši republiki.

M. Torkar

KK MOJSTRANA : KK SAVA B 59:62 (39:28)

V petek, 8. maja, se je pričelo gorenjsko košarkarsko prvenstvo za člane, v katerem igra tudi ekipa košarkarskega kluba Mojstrana. V prvem kolu je igrala doma s KK Sava B iz Kranja.

Domača peterka je v prvem polčasu prikazala dobro igro. V obrambi so zaigrali cono, igralci so odlično zapirali prostor pod košem, poleg tega pa so imeli tudi dober skok, saj so polovili večino odbitih žog. V napadu so zaigrali po svoji stari navadi, brez uigranih kombinacij, igro, ki temelji na kvalitetah posameznih igralcev. Temu, da so bili Mojstrančani individualno kvalitetnejši od gostov in da so dobro igrali v obrambi, se imajo zahvaliti za vodstvo po prvem polčasu.

Razliko iz prvega dela so ob podobni igri uspeli obdržati do 8. minute drugega polčasa. Potem pa se je pokazalo, da nosilci igre pri domačinih za takšno igro potrošijo preveč moči. V obrambi je zmanjkalo moči za skok, v napadu pa je padla koncentracija, saj je večina žog, usmerjenih proti košu, končala v rokah Kranjčanov. V 11. minuti so gostje izenačili na 51:51. Domači igralci so spet zaigrali nekoliko bolje in povedli z 59:53. V zadnjih treh minutah pa jim žoga ni hotela v koš. Poleg tega sta morala v odločilni 19. minuti iz igre zaradi petih osebnih napak Brežan, ki se je izkazal z odličnimi skoki pod obema košema in Adamek. Ekipa je bila v teh minutah tudi v bonusu kar so gostje znali izkoristiti in z nekaj športne sreče so zmagali. Sreče zato, ker so bili domačini celo tekmo boljši, saj so vodili vse do zadnje minute. To so priznali tudi igralci Save.

Po tekmi je moralo biti igralcem Mojstrane jasno, da kljub nespornim individualnim kvalitetam brez uigranih taktičnih variant v napadu ne bodo mogli računati na uspeh v ligi.

Za Mojstrano so igrali: Otovič 2, Gracar, Volarič 6, Brežan 13, Benet 4, Adamek, Čebulj 10, Hladnik 22, Urbas 2.

T.

ŠŠD MOJSTRANA : WSG RADENTHEIN 56:35 (22:15)

Občinski prvak v košarki za kategorijo starejših pionirjev, ekipa osnovne šole 16. december iz Mojstrane, je v torek, 5. maja, igrala prijateljsko tekmo z vrstniki iz Radentehina. Tekmo sta organizirala KK Mojstrana in ŠŠD OŠ 16. december v okviru sodelovanja z avstrijskim klubom WSG Radenthein.

V res pravi prijateljski tekmi, ki so jo mladi košarkarji Mojstrane vzeli kot nek dokaz kvalitete jugoslovanske košarke, je bila prikazana kvalitetna košarka, s katero so domači igralci potrdili naslov občinskega prvaka.

V prvem polčasu je sicer kazalo, da bodo gostje trd oreh za domačine, saj so igrali neverjetno organizirano tako v napadu kot v obrambi. Vendar pa se je kmalu pokazalo, da so Mojstrančani po kvaliteti igralcev dosti boljši, kar jim je tudi zagotovilo zmago.

V ekipi Mojstrane velja pohvaliti vse igralce, še posebno pa Volariča, ki je bil nesporno najbolj zaslužen za zmago proti Avstrijcem, kakor tudi za osvojen naslov prvaka.

Za domačo ekipo so igrali: Tomšič 4, Adamek, Kovačec 8, Klinar, Halilovič, Janša, Korez 19, Čebulj 2, Rekar, Volarič 23.

Sodila sta Čebulj in Hladnik.

T.

V KEGLJANJU NA ASFALTU NAJBOLJŠA VZDRŽEVANJE IN SEO TKR NG

Končalo se je eno od najbolj množičnih prvenstev železarne Jesenice, na katerem je nastopilo 449 sodelavcev, od tega 56 žensk in 393 moških. Največ udeležencev je bilo iz DS SEO TKR NG, in sicer 94, iz TOZD Remontne delavnice 63 in TOZD Vzdrževanje 45.

REZULTATI:

Ženske: 1. Ivanka Zupančič KSI 110 kegljev, 2. Silva Pintar SEO TKR NG 108, 3. Jožica Bakovnik RD 105, 4. Diana Ažman SEO TKR NG 103, 5. Valerija Jelševar HVB 100, 6. Majda Kralj KO-FI 99, 7. Milena Lužnik SEO TKR NG 99, 8. Silva Dokl HVB 98, 9. Nuša Bundalo SEO TKR NG 96, 10. Metka Koblar SEO TKR NG 93 in 11. Bojana Mežnarc SEO TKR NG 92 kegljev.

Ekipno ženske: 1. SEO TKR NG 310 kegljev, 2. HVB 282, 3. KSI 277, 4. RD 260, 5. Družbena prehrana 252 kegljev.

Trenutni vrstni red v ženski konkurenci po petih panogah: 1. SEO TKR NG 90 točk, 2. KO-FI 54, 3. RD 42, 4. KSI 36, 5. HVJ 27, 6. HVB 27, 7. Družbena prehrana 25, 8. Elektrode 22, 9. Vzdrževanje 21, 10. Plavž 17 točk.

Moški: 1. Marjan Petrič Vzdrževanje 140 kegljev, 2. Jože Šlibar, ml. Transport 138, 3. Marjan Oven RD 137, 4. Vencelj Lapajne Žebljarna 135, 5. Marjan Bernot SEO TKR NG 133, 6. Miha Demšar Livarna 132, 7. Boris Lazar VBŠ 132, 8. Franc Jeklič Valjarna 2400 131, 9. Anton Aubar Livarna 129 in 10. Božo Kero VBŠ 126 kegljev.

Moški ekipno: 1. Vzdrževanje 626 kegljev, 2. SEO TKR NG 621, 3. VBŠ 619, 4. RD 615, 5. Jeklarna 595, 6. Livarna 582, 7. Žebljarna 571, 8. HVB 570, 9. Transport 568, 10. Žičarna 560 kegljev.

Vrstni red po petih panogah – moški: 1. SEO TKR NG 121 točk, 2. Vzdrževanje 115, 3. RD 113, 4. Jeklarna 104, 5. VBŠ 80, 6. HVJ 78, 7. HVB 77, 8. SD 72, 9. Žičarna 72, 10. Livarna 71 točk.

Skupni vrstni red v kegljanju na asfaltu: 1. SEO TKR NG 33 točk, 2. Livarna 29, 3. RD 26, 4. HVB 24, 5. Žebljarna 23, 6. Vzdrževanje 22, 7. Energetika 21, 8. SD 20, 9. Žičarna 19, 10. Plavž 18 točk.

Skupni vrstni red po petih panogah: 1. SEO TKR NG 136 točk, 2. Livarna 113, 3. RD 105, 4. Vzdrževanje 92, 5. HVJ 87, 6. SD 87, 7. HVB 82, 8. Energetika 70, 9. KO-FI 67, 10. Plavž 65 točk.

baj

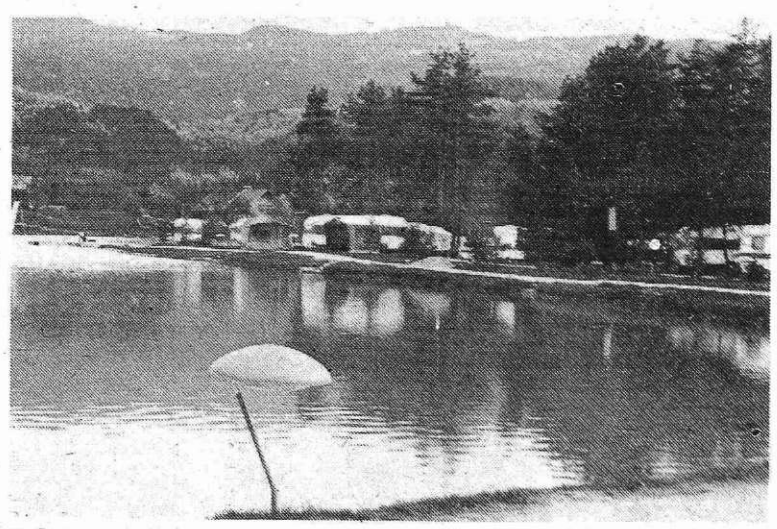

V Šobcu pri Lescah je eden najlepših kampov v Jugoslaviji. Leži v lepem borovem gozdu, med majhnim jezerom in reko Savo. Tu gostje lahko taborijo v šotorih ali počitniških prikolicah, izkoristijo izobilje sonca, na travnatih livadah pa je dovolj prostora za brezskrbno otroško igro. Ko je toplo, je prijetno tudi kopanje v jezercu, kateremu dno vsako leto počistijo in vanj nasujejo bel savski prod. Šobec je uradno odprt od začetka maja do konca septembra. (Tekst in foto B. Blenkuš)